

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

MATEJ ŽIVEC

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO
DEMOGRAFSKI RAZVOJ MEHIKE

Ljubljana, november 2006

MATEJ ŽIVEC

IZJAVA

Študent Matej Živec izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom prof. dr. Janeza Malačiča, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, 3.11. 2006

Podpis:

KAZALO

KAZALO

1. UVOD	1
2. KRATKA ZGODOVINA IN MEHIKA DANES.....	1
3. DEMOGRAFSKI PREHOD.....	3
3.1. DEMOGRAFSKI PREHOD IN RAST PREBIVALSTVA PO ZVEZNIH DRŽAVAH.....	6
4. SMRTNOST.....	7
4.1. RAZVOJ SMRTNOSTI V 20. STOLETJU	8
4.2. VZROKI SMRTI.....	11
4.3. SMRTNOST DOJENČKOV	13
5. RODNOST	15
5.1. Z RODNOSTJO POVEZANE TEME.....	19
6. MIGRACIJE.....	21
6.1. IMIGRACIJE V MEHIKO.....	21
6.2. NOTRANJE MIGRACIJE, URBANIZACIJA, PROSTORSKA PORAZDELITEV PREBIVALSTVA.....	22
6.3. MIGRACIJE V ZDA.....	26
7. ZNAČILNOSTI PREBIVALSTVA	29
7.1. IZOBRAŽEVANJE	29
7.2. STAROSTNA STUKTURA IN STARANJE PREBIVALSTVA	30
7.3. STAROSELCI	33
7.4. ZAKONSKO STANJE IN GOSPODINJSTVA	35
7.5. PREBIVALSTVO IN GOSPODARSTVO	36
7.6. PREBIVALSTVENA POLITIKA	38
8. SKLEP	39
LITERATURA.....	40
VIRI	43
PRILOGE	

1. UVOD

V diplomskem delu bom predstavil demografski razvoj Mehike. Opisal bom dogajanje na področju razvoja prebivalstva v 20. stoletju, poleg trenutnega položaja se bom dotaknil tudi projekcij za prihodnja desetletja. Analiziral bom položaj za celotno državo, poskusil bom prikazati razlike znotraj države, na ravni zveznih držav, in umestiti državo v širše okolje.

V prvem delu naloge bom na kratko predstavil nastanek, zgodovino in trenutni položaj v Mehiki. Ker je Mehika skozi večji del 20. stoletja šla skozi proces demografskega prehoda, bom v nadaljevanju opisal njegov potek in njegovo najbolj verjetno nadaljevanje. Nadaljeval bom s podrobnejšo analizo najpomembnejših demografskih pojavov. Pri smrtnosti bom poleg pregleda preteklega razvoja opisal še razvoj smrtnosti dojenčkov, nekaj besed namenil glavnim vzrokom smrti in njihovemu razvoju. Pri rodnosti bom podrobneje prikazal njen razvoj v preteklosti, specifične stopnje rodnosti, obenem bom na kratko opisal tudi teme povezane z rodnostjo. Na področju sklepanja zakonskih zvez, načrtovanja družine, preferenc žensk so se predvsem v zadnjih desetletjih 20. stoletja razmere občutno spremenile. Poleg emigriranja Mehičanov v severno sosedo, ZDA, bom nekaj pozornosti namenil še notranjim migracijam, ki se navezujejo na proces urbanizacije in prostorske porazdelitve prebivalstva. V zadnjem delu diplomske naloge bom analiziral posamezne izbrane značilnosti mehiškega prebivalstva: starostno strukturo in staranje prebivalstva, izobraženost prebivalstva, staroselsko populacijo, ekonomsko aktivno prebivalstvo, gospodinjstva in zakonsko stanje prebivalstva, nekaj besed bom namenil tudi prebivalstveni politiki.

2. KRATKA ZGODOVINA IN MEHIKA DANES

Še pred prihodom Špancev so na ozemlju današnje Mehike obstajale visoke kulture staroselcev. Na jugu se je zlata doba Majev že iztekla, medtem ko je bil Azteški imperij v osrednjem delu države na vrhuncu moči. Po zmagi nad azteško vojsko je Hernán Cortés leta 1519 ustanovil Veracruz, prvo špansko naselje na ozemlju današnje Mehike, le dve leti kasneje pa je nekaj sto konkvistadorjev uničilo azteški imperij. Na ruševinah Tenochtitlán-a, azteške prestolnice, je nastal Mexico City¹. Sledila je 300 letna španska vladavina, ki je pustila velik pečat na tem območju. Leta 1821 je Mehika postala neodvisna država, po odcepitvi Teksasa in vojni z ZDA, sredi 19. stoletja, je država izgubila okrog polovico svojega ozemlja. Francoska intervencija je iz Mehike za kratek čas ustvarila cesarstvo, po usmrnitvi cesarja pa je država ponovno postala republika. Notranja trenja, predvsem zaradi velikih družbenih in ekonomskih razlik, so med leti 1910 in 1921 prerasla v revolucijo. V

¹ Staroselci so igrali pomembno vlogo pri oblikovanju današnje Mehike, tako je tudi država dobila ime po ustanoviteljih Azteškega imperija, plemenu Mexica (Davies, 1980, str. 11).

času med in po revoluciji so se oblikovale družbene institucije na katerih temelji današnja Mehika².

Po veliki depresiji, se je začela država z izbruhom druge svetovne vojne hitreje modernizirati in gospodarsko razvijati. Uvoz kapitala in substitucija uvoza sta vodila v hitro industrializacijo, letna gospodarska rast se je povečala na 7 do 8 %, pomemben je postal izvoz nafte, kasneje pa je vse pomembnejši postajal turizem. Kmetijstvo je izgubilo svoj pomen, na pomenu sta pridobila industrija in kasneje storitveni sektor. Gospodarski razvoj je spremljal splošen družbeni napredek. V 1980-ih in 1990-ih letih je Mehiko gospodarstvo šlo skozi obdobje prestrukturiranja in občasnih recesij. V zadnjem času se omenja tako imenovane Zapatiste, ki se predvsem na jugu države, tudi z orožjem, borijo za boljši položaj staroselcev. Leta 1994 je bila sklenjena NAFTA³, kar je državo ekonomsko še bolj povezalo z ZDA (Microsoft Encarta, 2004).

V predkolumbovem obdobju naj bi na območju današnje Mehike, predvsem v osrednjem in južnem delu države, živelo nekaj 10 milijonov ljudi. Do konca 16. stoletja se je število staroselcev zmanjšalo na vsega milijon ljudi. Najpomembnejši razlog za to zmanjšanje so bile nalezljive bolezni, ki so jih prinesli evropski osvajalci in na katere staroselci niso bili odporni. Na drugi strani se je večalo število španskih kolonialistov, ki so prevzemali vodilne vloge v novo nastajajoči družbi, v kolonialnem času pa so predvsem v okolico pristaniškega mesta Veracruz pripeljali okrog 200.000 črnih sužnjev. Mešanje staroselcev in španskih kolonialistov, španska kultura in katoliška vera skupaj s primesmi staroselskih izročil so igrali najpomembnejšo vlogo pri oblikovanju današnje mehiške družbe (Microsoft Encarta, 2004).

Tabela 1: Osnovni podatki o prebivalstvu Mehike

	1990	2000	2005
Število prebivalcev	81.249.645	97.483.412	103.263.388
Število rojstev	2.753.312	2.798.339	2.625.056*
Število smrti	422.803	437.667	473.417*
Rast prebivalstva (v %)	2,6	1,9	1,0
Stopnja totalne rodnosti	3,2	2,4	2,1
Pričakovana življenjska doba	70,8	75,3	75,4
Povprečna starost	19,0	22,0	24,0

*podatki za leto 2004

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Mehika je danes razpeta med Severno Ameriko, s katero jo povezujejo močne ekonomske povezave, in Latinsko Ameriko, s katero si deli skupno zgodovino in kulturo. Na jugu meji

² Med drugim tudi ustava leta 1917.

³ North American Free Trade Agreement: Severnoameriško območje proste trgovine.

na Gvatemalo in Belize, na severu pa na ZDA. Glavno mesto Mexico City spada med največja mesta na svetu. Upravno je država razdeljena na 32 zveznih držav in je leta 2000 imela 2.443 občin. Za državo so značilne velike ekonomske neenakosti, tako naj bi po podatkih zadnjega popisa 10 % najrevnejših gospodinjstev prejelo manj kot promil celotnega dohodka, Ginijev koeficient je v tem letu znašal kar 0,62⁴ (Ávila, Fuentes, 2001, str. 121).

Za mednarodno primerjavo sem izbral indeks človekovega razvoja, ki poleg gospodarske razvitosti oziroma življenjske ravni upošteva tudi pričakovano življenjsko dobo ob rojstvu in raven izobrazbe. Leta 2003 je ta kazalec za Mehiko znašal 0,814, kar jo uvršča na 53 mesto med 177 državami in na rep skupine držav z visoko vrednostjo tega indeksa (Human Development Reports / Statistics, 2005). Vendar obstajajo velike razlike med zveznimi državami, tako se je Distrito Federal na svetovni lestvici leta 2000 z vrednostjo kazalca 0,889 uvrščal med 21 in 22 mestom med Španijo in Ciprom, Chiapas pa z vrednostjo kazalca 0,702 med 101 in 102 mesto, med Tunizijo in Moldavijo. Na gospodarskem in družbenem področju, in s tem tudi na področju prebivalstva, so najrazvitejša območja na severu države, ob meji z ZDA in v Mehiški dolini, kjer se nahaja glavno mesto. V razvoju najbolj zaostajajo nekatera območja v osrednjem delu države in še posebej tri zvezne države na jugu ob Pacifiškem oceanu: Chiapas, Guerrero in Oaxaca (Tuirán, Partida, Assadourian, 2001, str. 234-237).

3. DEMOGRAFSKI PREHOD

Demografski prehod označuje obdobje zniževanja smrtnosti in rodnosti od visoke na nizko raven, običajno se za začetek prehoda jemlje obdobje, ko se splošna stopnja smrtnosti zmanjša za 10 %. Do tega padca smrtnosti je v Mehiki prišlo okrog leta 1930, ravno v obdobju, ko se je prehod v najrazvitejših državah že zaključeval (Malačič, 2006, str. 214).

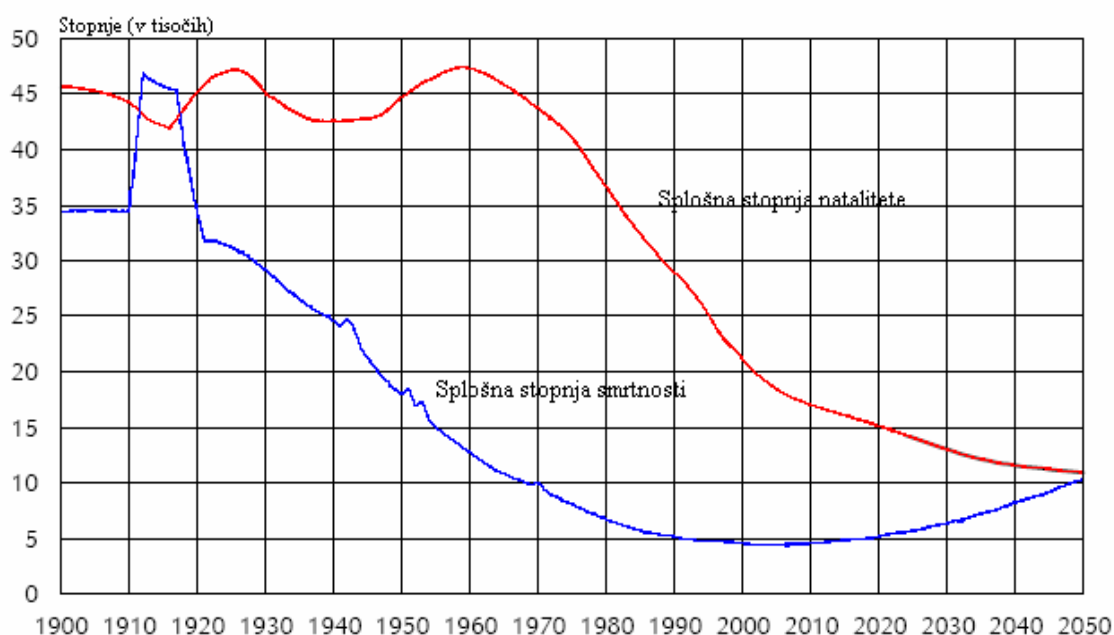
Na splošno lahko demografski prehod razdelimo na tri obdobja. V prvem obdobju se zmanjša smrtnost, kar se povezuje z višjo življenjsko ravno, razvojem medicine in boljšo higieno. Običajno se z nekim časovnim zamikom začne zmanjševati tudi rodnost, kar je tesno povezano z uporabo modernih metod kontracepcije. Vzroki za zmanjšanje rodnosti so številni, najpogosteje se omenja ekonomske vzroke, modernizacijo družbe, z njo povezano urbanizacijo, spremembo vrednot ipd. (Malačič, 2006, str. 216-220). V zadnjem obdobju se ravni rodnosti in smrtnosti vedno bolj približujeta, kar zmanjšuje rast prebivalstva, obenem pride do konvergence istih demografskih kazalcev med različnimi skupinami prebivalstva.

Smrtnost v Mehiki pada nepretrgoma od konca revolucije leta 1921, hitreje se je začela zmanjševati v 1930-ih letih. To padanje, čeprav počasnejše, naj bi se nadaljevalo tudi v

⁴ Po drugih izračunih naj bi vrednost tega koeficienta v Mehiki leta 2004 znašala 0,46 (Estadísticas por tema,

prihodnjih desetletjih. V nasprotju pa je rodnost do srede 1960-ih let ostala na visoki ravni in se je zaradi manše smrtnosti deklic in žensk v rodni dobi najprej celo nekoliko povečala. Občutneje se je rodnost začela zmanjševati v začetku 1970-ih let, kar sovpada s sprejetjem nove prebivalstvene politike. V naslednjih desetletjih je bil prav hiter padec rodnosti najopaznejši demografski pojav v Mehiki (Partida Bush, 2004, str. 23-26). V prihodnjih desetletjih naj bi se nadaljevalo zmanjševanje razlike med ravnema rodnosti in smrtnosti, kar bo vodilo v vse počasnejšo rast prebivalstva. Vzporedno se in se bodo manjšale razlike v rodnosti in smrtnosti med različnimi skupinami prebivalstva in zveznimi državami. Vse opaznejše bodo postale značilnosti drugega demografskega prehoda.

Slika 1: Potek demografskega prehoda v Mehiki od leta 1900 do leta 2050

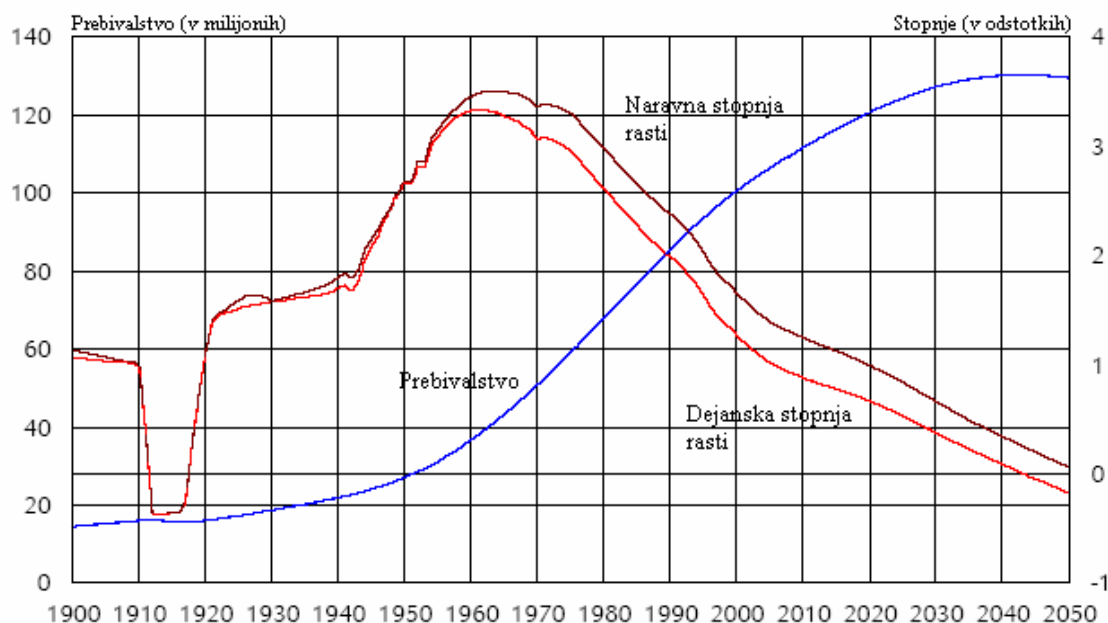

Vir: Partida Bush, 2004, str. 23.

Raven rodnosti in smrtnosti določata naravno stopnjo rasti prebivalstva, na dejansko stopnjo rasti vplivajo še mednarodne migracije. Na začetku 20. stoletja je Mehiko prebivalstvo raslo v povprečju za dober odstotek letno, v času revolucije so stopnje rasti postale negativne. Ko se je po koncu revolucije smrtnost začela vse hitreje zmanjševati in se je rodnost celo nekoliko povečala, so se naravne in dejanske stopnje rasti prebivalstva občutno povečale. Leta 1964 je naravna stopnja rasti s 3,48 % dosegla zgodovinski vrh, istega leta je bila dejanska rast prebivalstva 3,31 % (Partida, Tuirán, 2001, str. 13, 14). Ko se je rodnost v drugi polovici 1960-ih let začela hitreje zmanjševati od smrtnosti in so emigracije v ZDA začele pridobivati na pomenu, so se stopnje rasti prebivalstva začele počasi umirjati. Leta 2005 je tako dejanska stopnja rasti znašala 1,0 %. Kljub počasnejši relativni rasti pa je

absolutna rast prebivalstva še vedno visoka, tako se je po podatkih zadnjih dveh popisov prebivalstvo Mehike v 1990-ih letih povečalo za 16,2 milijona⁵, v naslednjih petih letih pa za dodatnih 5,8 milijona. Leta 2005 je tako v Mehiki živelo že 103,2 milijona ljudi (Estadísticas por tema, 2006).

Slika 2: Celotno prebivalstvo, naravna in dejanska stopnja rasti mehiškega prebivalstva v obdobju od leta 1900 do leta 2050

Vir: Partida Bush, 2004, str. 24.

Spremembe v ravneh rodnosti in smrtnosti vplivajo na starostno strukturo prebivalstva. V prvem obdobju prehoda, ko se je smrtnost, predvsem v nižjih starostnih skupinah, občutno zmanjšala, je prišlo do zvišanja deleža otrok in s tem do pomladitve prebivalstva. Od 1970-ih let naprej, ko se je rodnost začela hitreje zmanjševati, pa se država srečuje s staranjem prebivalstva. Ta proces se bo v naslednjih desetletjih še pospešil in bo postal najopaznejši demografski pojav v državi, kar seveda prinaša Mehiki nove probleme in izzive. Po projekcijah naj bi se padanje rodnosti in smrtnosti nadaljevalo tudi v prihodnjih desetletjih, vendar v vse počasnejšem ritmu. Smrtnost naj bi do srede 21. stoletja padla na raven, ki jo je imela Japonska na prelomu tisočletja⁶. Rodnost je leta 2005 dosegla raven enostavne reprodukcije prebivalstva in naj bi se v prihodnjih desetletjih še nekoliko zmanjšala. Naravna rast prebivalstva naj bi bila sredi stoletja še vedno pozitivna, vendar naj bi bila dejanska rast, zaradi emigracij v ZDA, negativna (México en cifras, 2006). Število prebivalcev Mehike naj

⁵ Absolutni porast je bil večji le v 1970-ih letih, ko je število prebivalcev poraslo za 18,6 milijona.

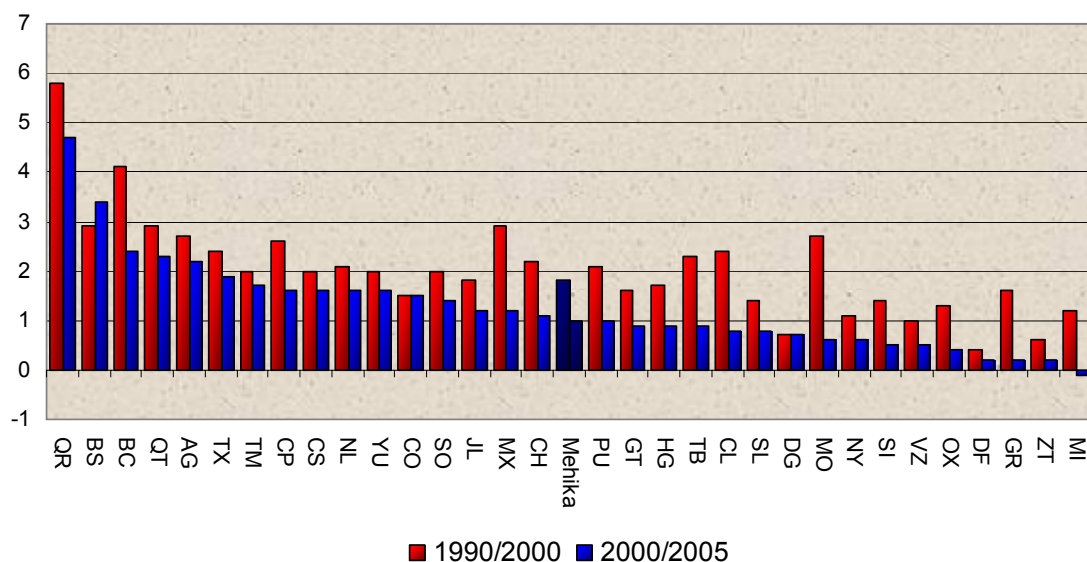
⁶ Leta 1998 je bila pričakovana življenska doba ob rojstvu za Japonce 77,2 leta, za Japonke pa 84 let (Partida Bush, 2004, str. 24).

bi se med letoma 1930 in 2050 povečalo za več kot 7-krat, s 16,6 milijona na okrog 130 milijonov⁷. Porast bi bil še večji brez visokih emigracij v ZDA in prebivalstvene politike, ki je od srede 1970-ih let usmerjena predvsem v zniževanje rodnosti.

3.1. DEMOGRAFSKI PREHOD IN RAST PREBIVALSTVA PO ZVEZNIH DRŽAVAH

Mehika je razdeljena na 32 zelo raznolikih zveznih držav. Razlike v ekonomski in družbeni razvitosti med zveznimi državami z juga države in tistimi s severa ali Mehiške doline so večje kot med marsikaterimi državami. Med zveznimi državami obstajajo velike razlike tudi na področju prebivalstva, tako v ravneh rodnosti in smrtnosti, kot na področju migracij. Iz revnejših področij, pa tudi iz zasičenega Distrito Federal-a, se ljudje predvsem izseljujejo, medtem ko so severna območja in ostala Mehiška dolina zelo privlačni za migrante. Iz različnih območij se ljudje tudi različno intenzivno izseljujejo v ZDA, tako tradicionalno največ emigrantov prihaja iz osrednjega dela države. Med zveznimi državami so še številne druge razlike, tako po starostni strukturi prebivalstva, deležu mestnega prebivalstva, deležu staroselcev ipd. Podrobnejše analize teh razlik pa zaradi omejenosti dela ne morem podati.

Slika 3: Dejanske stopnje rasti prebivalstva po zveznih državah v 1990-ih letih in v obdobju od leta 2000 do leta 2005 (v odstotkih)

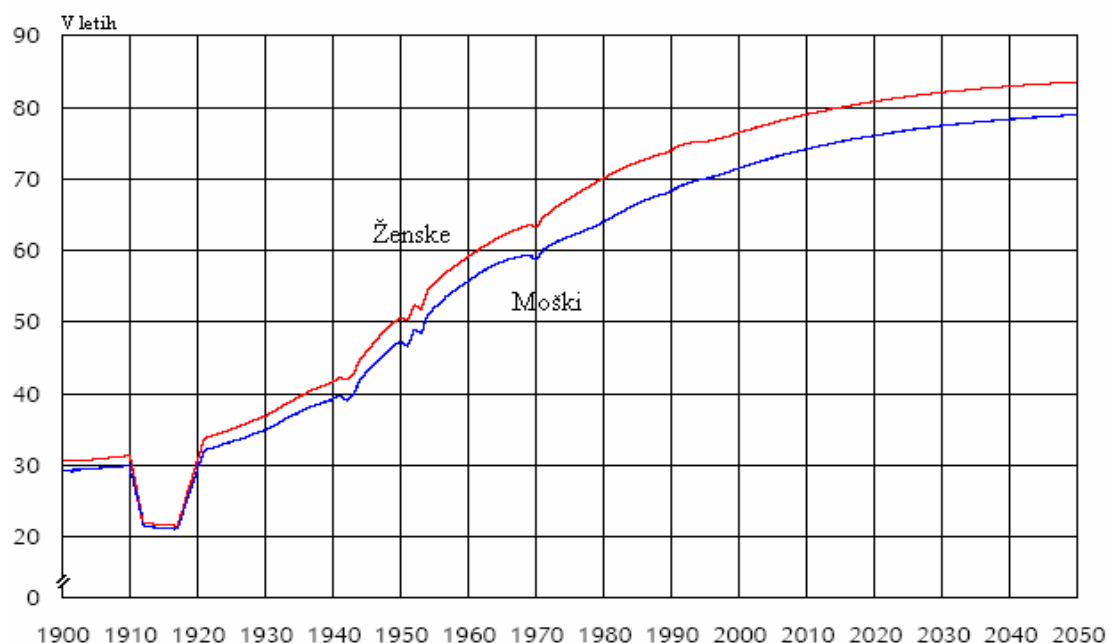

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

⁷ V Sloveniji se je v času demografskega prehoda število prebivalcev povečalo za manj kot 80 % (Malačič, 2006, str. 225).

Kazalci rodnosti (stopnja totalne rodnosti) in smrtnosti (smrtnost dojenčkov) kažejo, da je demografska tranzicija najdlje prišla na severu države (v zveznih državah: Baja California, Baja California Sur, Coahuila, Chihuahua, Nuevo Leon in Sonora), v / ob Mehiški dolini (zvezne države Distrito Federal, Mexico in Morelos) in v zvezni državi Colima ob Pacifiškem oceanu. Prehod pa najbolj zaostaja predvsem na jugu ob Pacifiškem oceanu (zvezne države Chiapas, Guerrero in Oaxaca) in v osrednjem delu države (zvezne države Guanajuato, Michoacan, Puebla in San Luis Potosi). Ostala območja v osrednjem delu države, ob Mehiškem zalivu in na polotoku so med tema dvema skupinama. Pri tem imajo zvezne države iz osrednjega dela države nekoliko višjo rodnost. V zadnjem obdobju je moč zaznati upadanje razlik v demografskih kazalcih znotraj Mehike. Ta trend naj bi se nadaljeval tudi v prihodnje⁸ (Mojarro Dávila, Tuirán, 2001, str. 249, 250).

Slika 4: Pričakovana življenjska doba ob rojstvu, po spolu, od leta 1900 do leta 2050

Vir: Partida Bush, 2004, str. 24.

4. SMRTNOST

Demografi so se med vsemi demografskimi procesi najprej začeli zanimati za smrtnost. Ker je smrt neizogiben in neponovljiv dogodek je preučevanje smrtnosti relativno enostavno. Smrtnost se razlikuje po starosti in spolu, relativno visoka je na začetku človekovega življenja, minimum doseže med osmim in dvanajstim letom življenja, kasneje začne

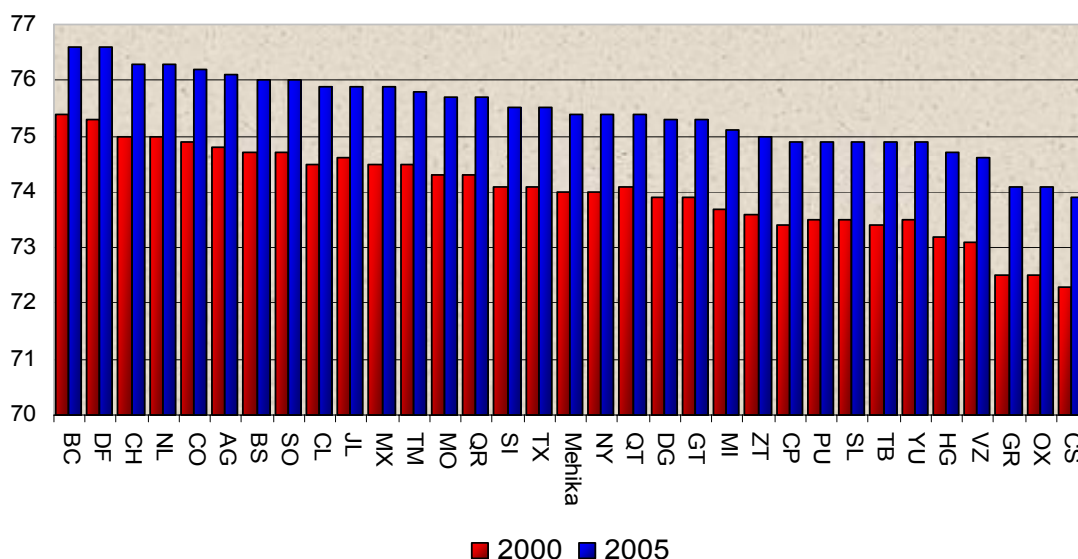
⁸ Če je bila razlika v pričakovani življenjski dobi ob rojstvu med Distrito Federal in Chiapas, leta 1990, skoraj 5 let, je razlika do leta 2004 padla na 2,8 leta. Če so ženske v Chiapasu leta 1990 imele v povprečju 2,4 otroka več kot ženske iz Distrito Federal, je bila leta 2005 razlika med Distrito Federal in Guerrero le še 0,7 otroka. Tudi v prihodnje naj bi se te razlike manjšale (México en cifras, 2006).

naraščati, najprej počasi, potem pa vse hitreje. V razvitih državah je smrtnost žensk nižja od smrtnosti moških, prisotne so tudi razlike med različnimi skupinami prebivalstva, po zakonskem stanju, ekonomski aktivnosti, izobrazbi, etnični pripadnosti ipd. (Malačič, 2006, str. 111-119).

4.1. RAZVOJ SMRTNOSTI V 20. STOLETJU

Z izjemo časa revolucije je smrtnost v Mehiki padala celotno 20. stoletje. Padanje smrtnosti je posledica gospodarskega razvoja, učinkovitejše vladne politike, uvajanje javnega zdravstva, boljše higijene in razvoja medicine. Razvoj splošne stopnje smrtnosti je lepo viden na Sliki 1 (na str. 4). V začetku 20. stoletja je na 1.000 prebivalcev letno umrlo okrog 35 ljudi, v času revolucije se je vrednost kazalca dvignila na 45 (Alba-Hernandez, 1976, str. 14). V naslednjih desetletjih so se vrednosti tega kazalca hitro zmanjševale, padanje se je umirilo šele v zadnjih dveh desetletjih preteklega stoletja. Najnižjo vrednost je kazalec s 4,3 umrlih na 1.000 prebivalcev dosegel leta 1999, kasneje so se vrednosti zaradi starejše starostne strukture prebivalstva začele postopoma dvigovati (Estadísticas por tema, 2006).

Slika 5: Pričakovana življenjska doba ob rojstvu po zveznih državah v letih 2000 in 2005

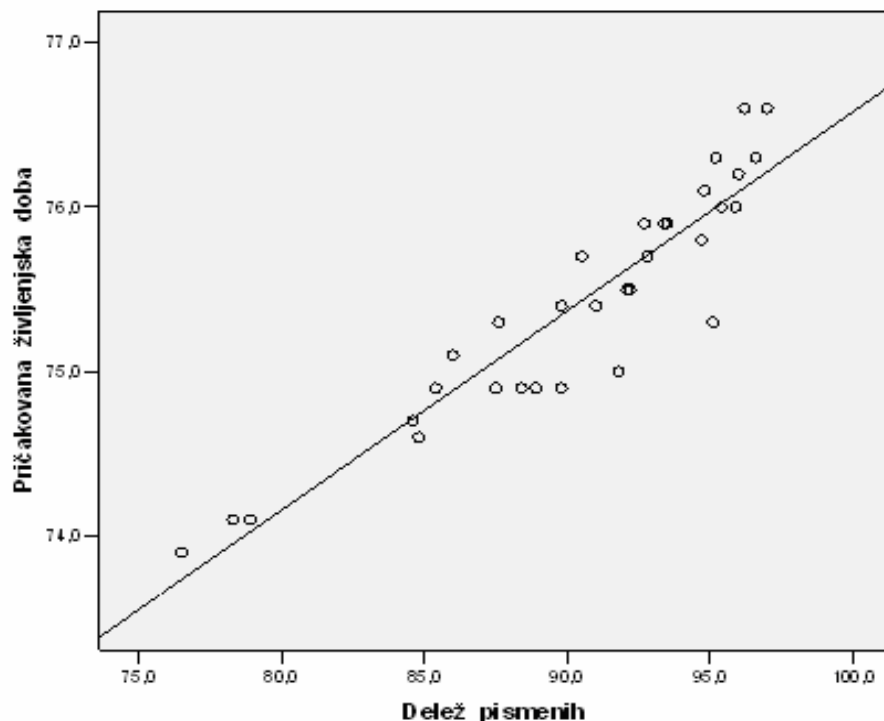
Vir: México en cifras, 2006; Estadísticas por tema, 2006.

Prav zaradi vpliva starostne strukture na vrednosti splošne stopnje smrtnosti je boljši kazalec smrtnosti pričakovana življenjska doba ob rojstvu. Razvoj tega kazalca je prikazan na Sliki 4 (na str. 7). V začetku 20. stoletja je ta kazalec znašal okrog 30 let, po le majhnem porastu v prvem desetletju je padel na nekaj več kot 20 let v nemirnem drugem desetletju. Po koncu revoluciji in velikih družbenih spremembah se je v 1920-ih letih vrednost tega kazalca

začelo najprej počasneje, potem pa vse hitreje povečevati. Pričakovana življenjska doba je najhitreje rasla v obdobju od leta 1942 do leta 1956, ko se je s 40,4 leta povečala na 54,6 leta (Partida, García, 2002, str. 18). Kasneje se je ta rast začela umirjati in ta trend se bo nadaljeval tudi v prihodnosti. Leta 2005 je bila pričakovana življenjska doba za moške 73,0 let, za ženske 77,9 let⁹. Ker se je smrtnost skozi večji del preteklega stoletja hitreje zmanjševala pri ženskah, je razlika v pričakovani življenjski dobi med spoloma močno porasla, tako da se je razlika med spoloma z 1,5 leta leta 1930 povečala na 6,3 leta leta 1990. Kasneje se je smrtnost pri moških začela hitreje zmanjševati in razlika se je do leta 2005 zmanjšala na 4,9 let. Ta razvoj naj bi se nadaljeval tudi v prihodnje (Estadísticas por tema, 2006).

Slika 1 v Prilogi 4 prikazuje porast pričakovane življenjske dobe ob rojstvu, v obdobju od leta 1930 do leta 2001, po spolu in starostnih skupinah. Lepo je viden velik vpliv manjšanja smrtnosti dojenčkov in majhnih otrok na porast pričakovane življenjske dobe. V obdobju od leta 1945 do leta 1960 je pomembno zmanjšanje smrtnosti v starostni skupini od 15 do 49 let, kar je pri ženskah povezano z manjšo smrtnostjo zaradi zapletov pri nosečnosti, porodu in v poporodnem obdobju. V zadnjem obdobju, ko se je padanje smrtnosti umirilo, je na relativnem pomenu pridobilo manjšanje smrtnosti v višjih starostnih skupinah.

Slika 6: Razsevni diagram

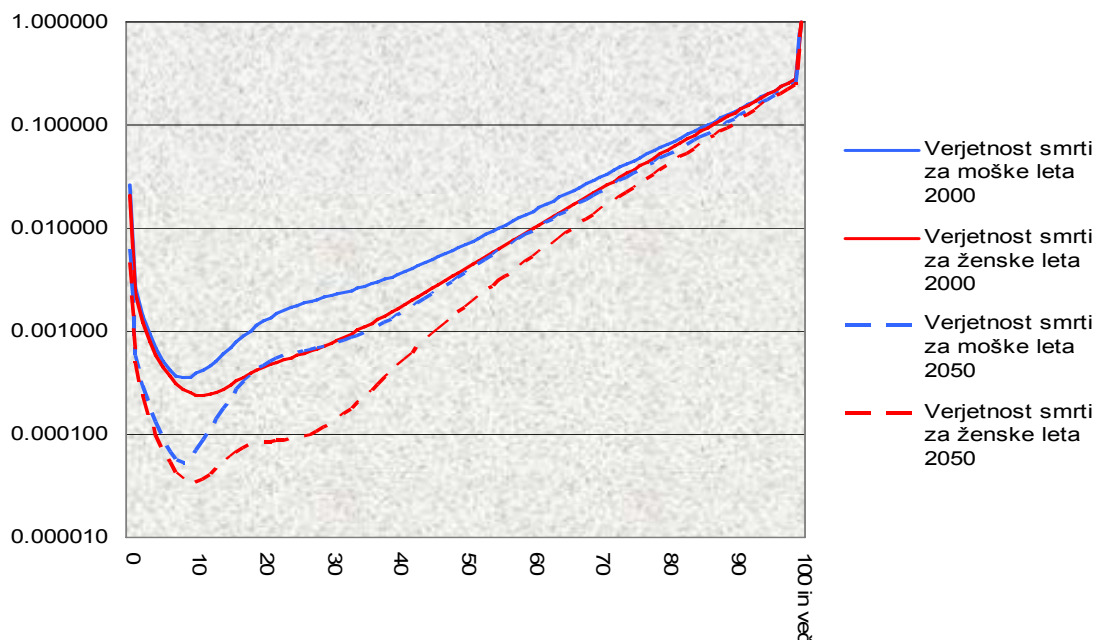
Vir: Podatki iz Priloge 3 (Izpis 1).

⁹ Leto prej je bila pričakovana življenjska doba v Sloveniji za moške 73,5 let, za ženske pa 81,1 let (Statistični letopis Republike Slovenije 2005, 2005, str. 79).

S pomočjo razsevnega diagrama (Slika 6 na str. 9) bom preučeval linearni vpliv neodvisne spremenljivke (delež pismenih ljudi starih 15 in več let) na odvisno spremenljivko (pričakovana življenjska doba), gre za enostavno linearno regresijo. Ustrezna regresijsko funkcijo zapišemo kot $Y' = \alpha + \beta X$, pri čemer je α regresijska konstanta in β regresijski koeficient. Le-ta pove, za koliko enot se v povprečju spremeni odvisna spremenljivka, če se neodvisna spremenljivka poveča za enoto. Ker praviloma ne poznamo dejanskih razmer v populaciji, ocenimo parametre regresijske funkcije na podlagi vzorčnih podatkov. Ocenjena regresijska funkcija je $Y'' = a + bX$, pri čemer a predstavlja oceno regresijske konstante, b pa oceno regresijskega koeficienta (Rogelj, 2000, str. 109, 110).

Na podlagi vzorčnih podatkov o pričakovani življenjski dobi in deležu pismenega prebivalstva, na ravni zveznih držav, sem izračunal enostavno linearno regresijo. Ocena regresijskega koeficienta znaša 0,121, kar pomeni, da se pričakovana življenjska doba poveča v povprečju za 0,121 leta, če se delež pismenega prebivalstva poveča za 1 odstotno točko. Ničelno domnevo zavrnem pri zanemarljivi stopnji značilnosti in sprejmemo sklep, da je regresijski koeficient različen od nič. To pomeni, da lahko trdimo, da delež pismenega prebivalstva starega 15 in več let vpliva na pričakovano življenjsko dobo. Ocena korelacijskega koeficienta nam pove, da je 86,4 odstotka variance pričakovane življenjske dobe pojasnjeno z linearnim vplivom deleža pismenega prebivalstva, povezava med spremenljivkama je linearna, zelo močna in pozitivna.

Slika 7: Verjetnost smrti za moške in ženske po starosti leta 2000 in projekcija za leto 2050

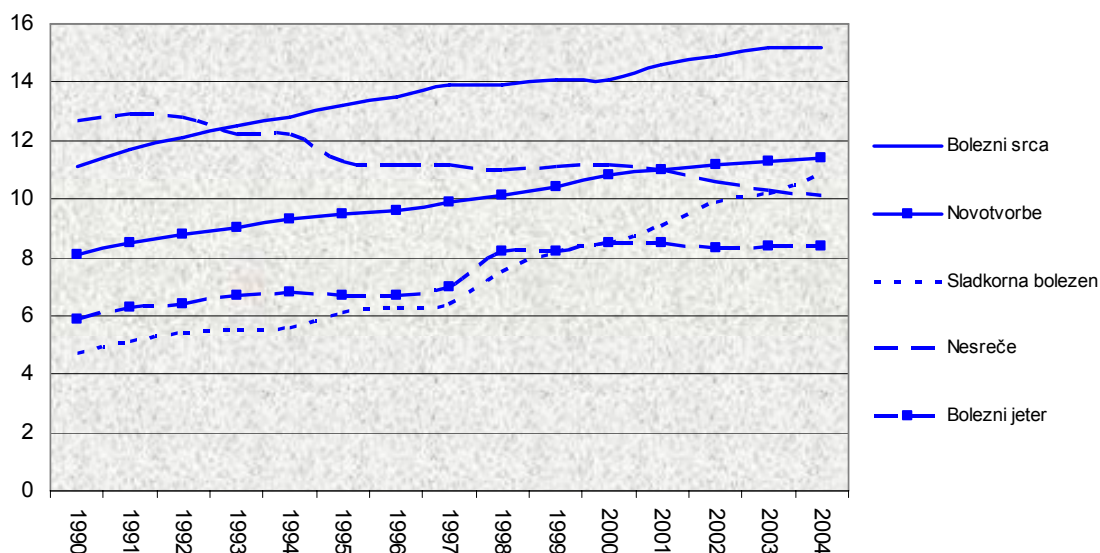

Vir: México en cifras, 2006.

4.2. VZROKI SMRTI

Vzroki smrti so neposredni razlogi zaradi katerih človek umre. Te vzroke je moč združiti v različne večje ali manjše skupine, običajno se pri demografski analizi uporablja klasifikacija vzrokov smrti na pet glavnih skupin¹⁰. Pri tem je osnovni kriterij klasifikacije odpornost teh bolezni proti napredku medicine in ukrepom zdravstvene politike. Struktura vzrokov smrti kaže gospodarsko in družbeno razvitost države¹¹, vzroki smrti se razlikujejo tudi med starostnimi skupinami. V razvitih državah pri dojenčkih prevladuje endogena smrtnost, kasneje na prvo mesto pridejo nesreče. Pri moških, po tridesetem letu na prvo mesto pridejo bolezni obtočil, pri ženskah pa najprej novotvorbe in šele kasneje, pri petdesetih ali šestdesetih letih, bolezni obtočil (Malačič, 2006, str. 141, 142).

Slika 8: Delež glavnih vzrokov smrti pri moških, v obdobju od leta 1990 do leta 2004 (v odstotkih)

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

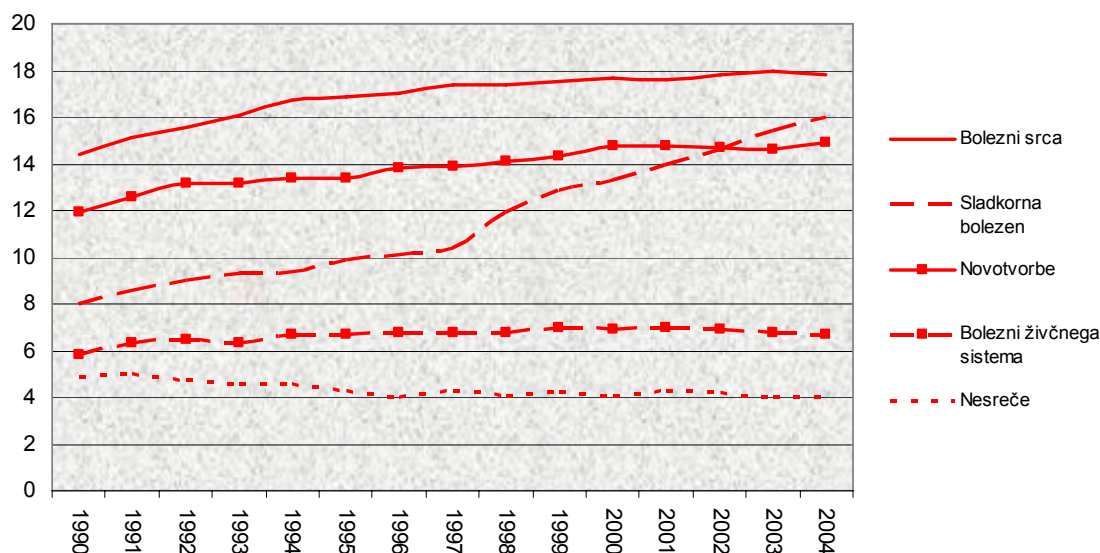
V razpoložljivi literaturi so se vzroki smrti delili na tri velike skupine, kar še vedno poda zanimivo sliko razvoja vzrokov smrti v času, med starostnimi skupinami in spoloma. Prvo skupino vzrokov sestavljajo parazitarne in infekcijske bolezni, ki v zgornji klasifikaciji obsegajo prvo in del pete skupine. Drugo skupino tvorijo kronične in degenerativne bolezni, kar obsega drugo, tretjo in del pete skupine vzrokov. V zadnji skupini so nesreče in poškodbe. Predvsem v preteklosti, pa tudi danes je prva skupina vzrokov pomembna zlasti

¹⁰ 1. skupina: nalezljive in parazitarne bolezni ter bolezni dihal, 2. novotvorbe, 3. bolezni obtočil, 4. nasilne smrti in 5. ostalo.

¹¹ Pri nizkih življenjskih pričakovanjih ob rojstvu je zelo pomembna prva skupina vzrokov, kasneje z naraščanjem življenjskega pričakovanja postajata vse pomembnejši druga in tretja skupina vzrokov, v najrazvitejših družbah pa pride do znižanja pomena pete skupine.

pri dojenčkih in majhnih otrocih. Pri mladih in delovnem kontingentu so, še zlasti pri moških, pomembni vzroki smrti iz tretje skupine. Z višanjem starosti na pomenu pridobiva druga skupina vzrokov smrti (Partida, 2001, str. 23-29).

Slika 9: Delež glavnih vzrokov smrti pri ženskah, v obdobju od leta 1990 do leta 2004 (v odstotkih)

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Pred začetkom demografskega prehoda in v prvem obdobju le-tega je, zaradi omejenosti virov, nerazvitosti medicine in drugih že omenjenih razlogov, bila najpomembnejša prva skupina vzrokov¹². Hiter padec smrtnosti je bil povezan prav z odpravljanjem teh vzrokov, kar je bilo relativno poceni in je soupadalo z razvojem medicine (Partida, García, 2002, str. 17, 18). Pomen infekcijskih bolezni se je tako najhitreje zmanjševal v 1940-ih in 1950-ih letih¹³ (Fernández, Martínez, Partida, 1999, str. 15-18). Na drugi strani je druga skupina vzrokov pridobivala na pomenu¹⁴, odpravljanje vzrokov iz te skupine je težje, potrebni so večji viri, obenem mnogih ni moč uspešno ali v celoti odpraviti. Zmanjšanje pomena nesreč in poškodb je imelo za posledico, da se je pričakovana življenjska doba v zadnjih dveh desetletjih 20. stoletja hitreje povečevala za moške (Partida, García, 2002, str. 17-26).

Natančnejši pogled razkrije, da se je pričakovana življenjska doba najbolj povečala zaradi manjše smrtnosti pri boleznih dihal, diareje, boleznih srca in ožilja ter nesrečah in

¹² Kar 8 od 10 najpomembnejših vzrokov smrti je bilo iz te skupine, konec stoletja je med 10 najpomembnejših vzrokov smrti spadala le še pljučnica in gripa.

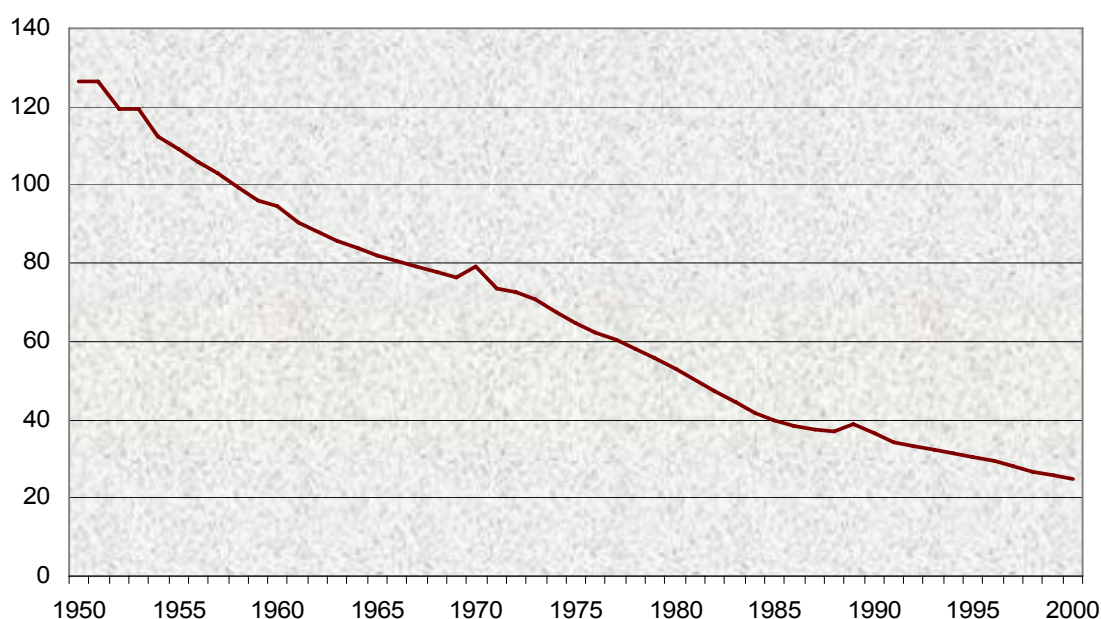
¹³ Leta 1940 je bila malarija med tremi najpomembnejšimi vzroki smrti, leta 1960 pa le še med petimi.

¹⁴ Leta 1950 so bile bolezni srca na petem mestu, štirideset let kasneje so bile že najpomembnejši vzrok smrti, sledile so jim novotvorbe (Fernández, Martínez, Partida, 1999, str. 18).

poškodbah. Negativen vpliv pa so imeli AIDS¹⁵, sladkorna bolezen ter prirojene anomalije (Fernández, Martínez, Partida, 1999, str. 20). Leta 2004 so bili najpomembnejši vzroki smrti: bolezni srca (16,4 % vseh smrti), sladkorna bolezen (13,1 %), novotvorbe (12,9 %), nesreče (7,4 %), bolezni jeter (6,2 %), bolezni živčevja (5,7 %) in nekateri vzroki perinatalne obolevnosti in smrtnosti (3,5 %) (Estadísticas por tema, 2006).

4.3. SMRTNOST DOJENČKOV

Slika 10: Število umrlih dojenčkov na 1.000 živorojenih v Mehiki v obdobju od leta 1950 do leta 2000

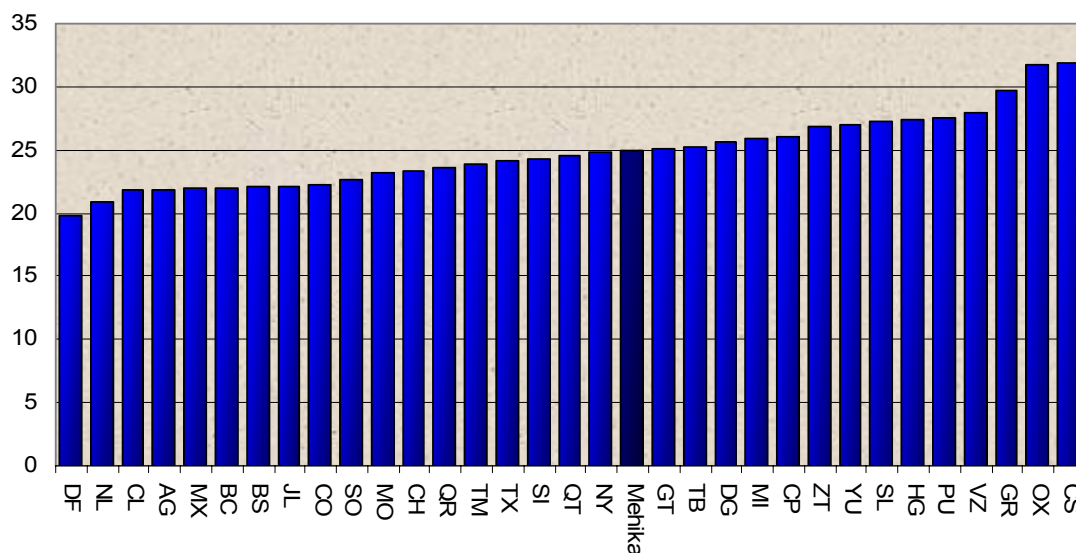
Vir: Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 144.

Vzroke smrtnosti dojenčkov delimo na eksogene in endogene, v ozadju je delitev na neonatalno in postneonatalno smrtnost dojenčkov. Prva se navezuje na smrtnost v prvih 27 dneh življenja, druga pa na smrtnost v preostalem delu prvega leta življenja. V razvitih državah je prva skupina pomembnejša in jo je veliko težje znižati (Malačič, 2006, str. 114-116). Hiter padec smrtnosti v Mehiki je bil v preteklosti v veliki meri povezan z zmanjšanjem smrtnosti pri dojenčih in majhnih otrocih, manjšanje te smrtnosti je povezano predvsem z manjšanjem pomena infekcijskih in parazitarnih bolezni.

¹⁵ Skupina spolno prenosljivih bolezni spada med deset najpomembnejših vzrokov smrti. Širjenje virusa HIV in AIDS-a se je v 1990-ih letih nekoliko umirilo, tako je imelo AIDS 31.12.2000 okrog 47.000 ljudi (Zúñiga, Araya, 2001, str. 50).

Pred revolucijo je bila smrtnost dojenčkov zelo visoka, ocene se gibljejo od 250 do 300 umrlih dojenčkov na 1.000 živorojenih (Alba-Hernandez, 1976, str. 33, 34). To so stopnje, ki jih danes niti najmanj razvite države in države v vojni ne dosegajo več. Za čas revolucije podatki niso na voljo, zelo verjetno se je ta smrtnost še dodatno dvignila, v dvajsetih letih pa je začela padati. Leta 1930 kar 178 dojenčkov od 1.000 živorojenih ni praznovalo svojega prvega rojstnega dne. Smrtnost je bila zelo visoka tudi med majhnimi otroci, od 1.000 otrok, ki so dočakali eno leto življenja, jih kar 157 ni dočakalo svojega petega leta (Partida, 2001, str. 26). Tudi v 1930-ih in 1940-ih letih se je padanje smrtosti za ti dve skupini nadaljevalo, tako je smrtost dojenčkov leta 1950 padla na 126,6 umrlih na 1.000 živorojenih. Na Sliki 10 (na str. 13) je moč spremljati padanje smrtosti dojenčkov v drugi polovici 20. stoletja. Leta 2000 je bila smrtnost dojenčkov le še 24,9¹⁶ umrlih na 1.000 živorojenih (Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 96). Do leta 2004 se je vrednost tega kazalca zmanjšala na vsega 12,5¹⁷, ta smrtnost naj bi se zmanjševala tudi v prihodnje (Estadísticas por tema, 2006).

Slika 11: Smrtnost dojenčkov po zveznih državah v letu 2000

Vir: Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 145.

Smrtnost dojenčkov je tesno povezana z družbenim in ekonomskim položajem matere. V Prilogi 2 so prikazani podatki na to temo. Razlike med skupinami so se v zadnjih dveh desetletjih 20. stoletja začele zmanjševati. Smrtnost dojenčkov je najmanjša med materami starimi od 20 do 32 let, z daljšim medporodnim intervalom, iz mestnega okolja, bolje izobraženimi in ki ne spadajo med staroselke. Na Sliki 11 je prikazana smrtnost dojenčkov na ravni zveznih držav, razlike med njimi se manjšajo. Razlike v smrtnosti dojenčkov med

¹⁶ Istega leta je bila smrtost dojenčkov v Sloveniji 4,9 na 1.000 živorojenih (Bregar, Bavdaž, Ograjenšek 2001, str. 16).

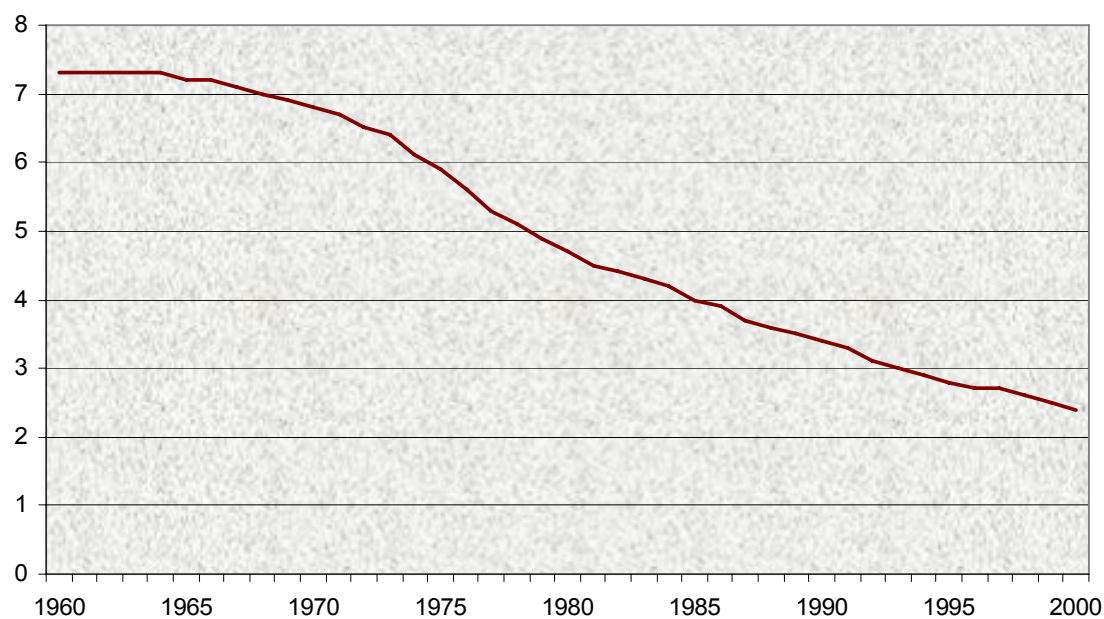
¹⁷ Podatek je verjetno nekoliko podcenjen. Smrtnost majhnih otrok je bilo leta 2001 3,4 %, kar pomeni, da od tisoč otrok, ki je dopolnilo 1 leto starostni jih 3,4 ni dočakalo petega leta (Partida, 2001, str. 26).

različnimi skupinami prebivalstva in zveznimi državami naj bi se zmanjševale tudi v prihodnje.

5. RODNOST

Rodnost je pozitivna sestavina naravnega obnavljanja prebivalstva, brez rojevanja naravna reprodukcija prebivalstva ni možna. V primeru da rodnost pade pod določeno raven je motena reprodukcija človeške populacije. Ta raven je v razvitem svetu postavljena pri stopnji totalne rodnosti 2,1, v nerazvitih državah pa je nekoliko višja (Malačič, 2006, str. 77, 80). Rodnost je bila v Mehiki skozi večji del 20. stoletja na zelo visoki ravni, tako je še leta 1970 spadala v skupino držav z zelo visoko rodnostjo.

Slika 12: Stopnja totalne rodnosti v Mehiki v obdobju od leta 1960 do leta 2000

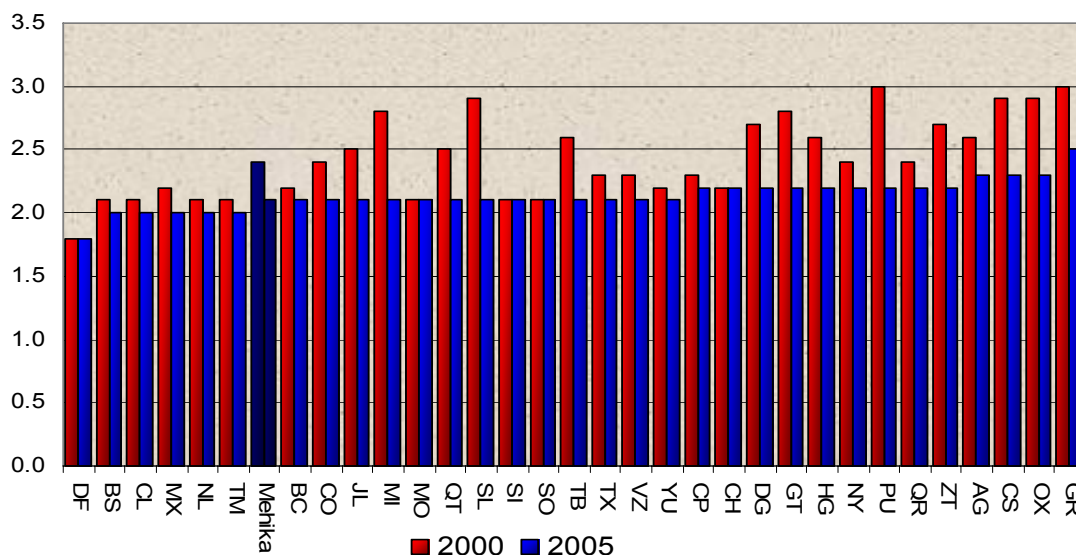

Vir: Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 145.

Splošna stopnja natalitete je razmerje med številom živorojenih v enem letu in srednjim letnim številom prebivalcev, v razvitih državah se ta kazalec giblje med 8 in 15 promili, v nerazvitih pa med 20 in 45 promili (Malačič, 2006, str. 79). Ta kazalec rodnosti je v prvem desetletju 20. stoletja po ocenah znašal 46,5 živorojenih na 1.000 prebivalcev, v času revolucije je padel na dobrih 40 živorojenih (Alba-Hernandez, 1976, str. 14), kazalec se je v naslednjih desetletjih ponovno dvignil in je v 1950-ih in 1960-ih letih dosegel najvišje

vrednosti¹⁸. Sredi 1960-ih let je začel padati, vidnejši padec, ki nakazuje tudi začetek druge faze demografskega prehoda, pa se je začel v prvi polovici 1970-ih let (Hernández Laos, 2004, str. 16, 17). Do leta 2005 se je njegova vrednost zmanjšala na 18,4 živorojenih na 1.000 prebivalcev, vrednost kazalca naj bi padala tudi v prihodnjih desetletjih¹⁹ (Estadísticas por tema, 2006).

Slika 13: Stopnja totalne rodnosti po zveznih državah leta 2000 in 2005

Vir: Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 123; Estadísticas por tema, 2006.

Boljši kazalec rodnosti je stopnja totalne rodnosti, ki nam pove število otrok, ki jih v povprečju rodi ženska v svoji rodni dobi, ob predpostavki, da je doživela 49. let starosti (Malačič, 2006, str. 80). Povprečna Mehičanka je v teku svojega življenja, vse tja do 1970-ih let rodila okrog 6 otrok, prej več kot manj. Zaradi manjše smrtnosti deklet in žensk v rodni dobi se je rodnost in s tem tudi stopnja totalne rodnosti v prvi fazi demografskega prehoda celo povišala²⁰. Sredi 1960-ih let se je začel kazalec počasi zmanjševati in se je do leta 1973 v povprečju zmanjšal za enega otroka na žensko. Najprej je začela stopnja totalne rodnosti padati v velikih mestih in v naprednejših družbenih skupinah. V desetih letih od sprejetja nove prebivalstvene politike do leta 1984 je stopnja totalne rodnosti s 6,1 otroka na žensko v povprečju padla na vsega 4,2 otroka, to je bilo obdobje najhitrejšega padanja rodnosti v Mehiki. Padec se je kasneje umiril, tako je leta 1994 ženska v rodni dobi imela v povprečju

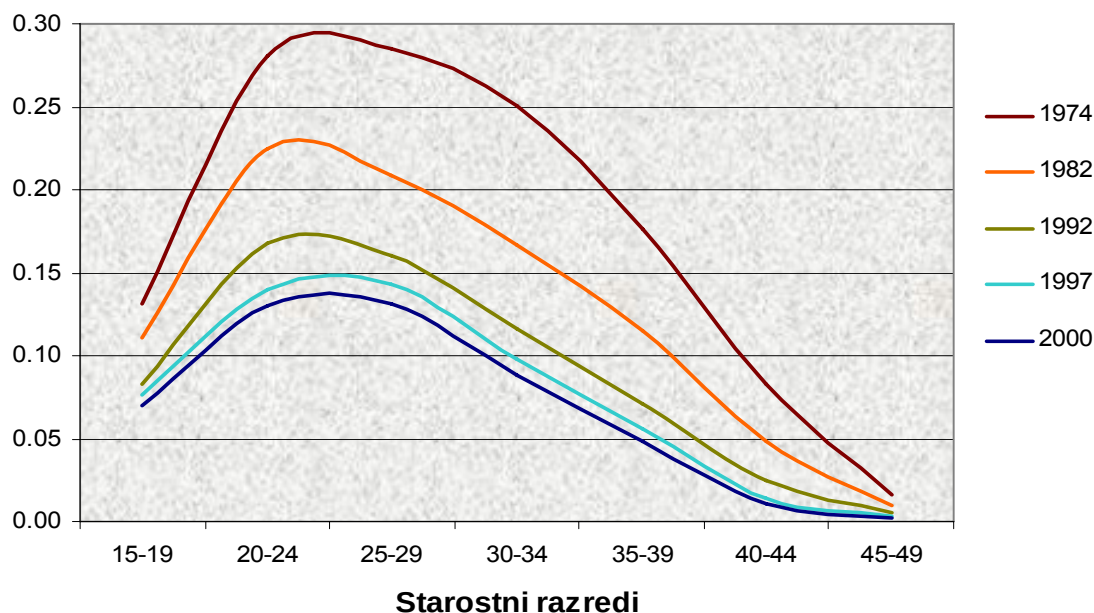
¹⁸ Na začetku 1960-ih let je kazalec presegel vrednost 47 živorojenih na 1.000 prebivalcev.

¹⁹ Po projekcijah na okrog 13 živorojenih leta 2030 in 11 živorojenih leta 2050 na 1.000 prebivalcev (México en cifras, 2006).

²⁰ Zgodovinski vrh je stopnja totalne rodnosti v Mehiki dosegla leta 1963, pri vrednosti 7,3.

2,9 otroka, leta 2005 je kazalec dosegel raven enostavne reprodukcije v razvitih državah²¹. Razvoj kazalca skozi čas je prikazan na Sliki 12 (na str. 15).

Slika 14: Starostno specifične stopnje rodnosti v obdobju od leta 1974 do leta 2000, za izbrana leta

Vir: Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 123.

Rodnost pada v celotnem mehiškem prebivalstvu, čeprav obstajajo razlike med posameznimi skupinami prebivalstva²², etničnimi skupinami in zveznimi državami tako v poteku padca kot v trenutnih višinah rodnosti. Višjo rodnost imajo slabše izobražene ženske, ženske v slabšem ekonomskem položaju, tiste s podežolja in staroselke. Padec rodnosti v prvem obdobju še ni pomenil manjšanja števila rojstev, demografska inercija je poskrbela, da je to število zaradi naraščanja števila žensk v rodni dobi še naprej naraščalo (Partida, Tuirán, 2001, str. 18). Število rojstev je tako začelo upadati šele leta 1995.

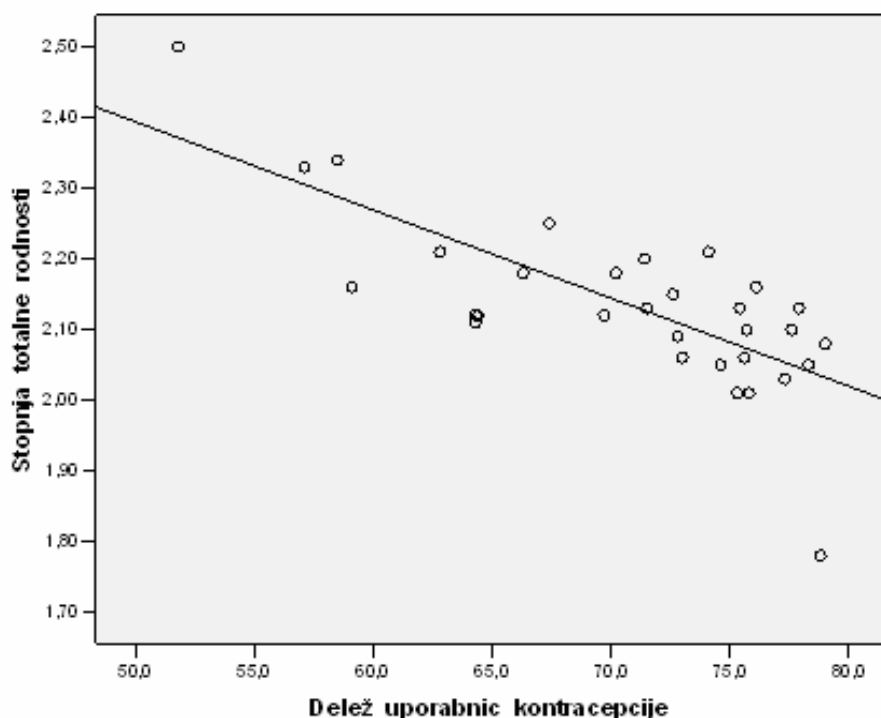
Leta 1990 so imele vse zvezne države stopnjo totalne rodnosti nad mejo, ki omogoča enostavno reprodukcijo, in kar 9 zveznih držav je imelo kazalec višji od povprečno štirih otrok na žensko. Leta 2005 je bil vrednost tega kazalca pod ravni enostavne reprodukcije že v 6 zveznih državah, le v 4 zveznih državah pa je bil kazalec enak ali višji od 2,3 otroka

²¹ Leta 2004 je bila stopnja totalne rodnosti v Sloveniji 1,25 (Statistični letopis Republike Slovenije 2005, 2005, str. 81).

²² Ženske na podeželju rodijo prvega otroka v povprečju pri 20-ih letih, ženske iz mest pa pri 23 (Zúñiga, Araya, 2001, str. 40). Leta 2000 so ženske stare od 45 do 49, iz prvega kvintila imele v povprečju 5,5 otrok, iz drugega 5,6, tretjega 4,9, iz četrtega 4,1 in iz petega 3,1 otroka; kvintili so oblikovani glede na dohodek na osebo (Aparicio, Rodríguez, Hinojosa, 2001, str. 220).

na žensko. Do leta 2030 naj bi stopnja totalne rodnosti padla pod raven enostavne reprodukcije v vseh zveznih državah²³, obenem naj bi se nadaljevalo manjšanje razlik med zveznimi državami (México en cifras, 2006). V Prilogi 2 je podanih več podatkov na to temo.

Slika 15: Razsevni diagram

Vir: Podatki iz Priloge 3 (Izpis 2).

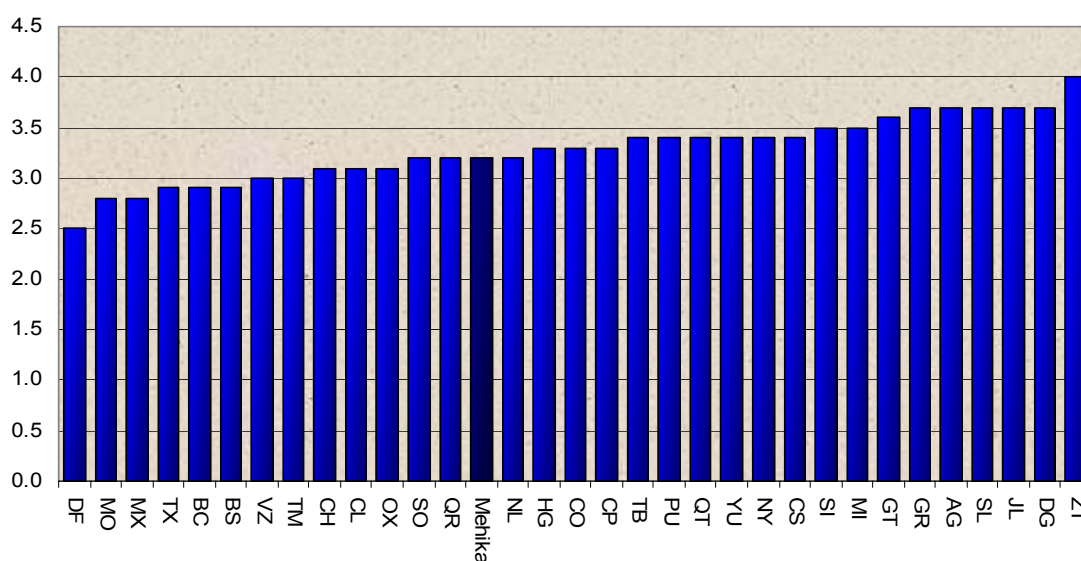
S pomočjo razsevnega diagrama (Slika 15) bom preučeval linearni vpliv neodvisne spremenljivke (delež žensk v rodni dobi, ki uporabljajo kontracepcijo) na odvisno spremenljivko (stopnja totalne rodnosti), gre za enostavno linearno regresijo. Na podlagi vzorčnih podatkov o stopnji totalne rodnosti in deležu žensk v rodni dobi, ki uporabljajo kontracepcijo, na ravni zveznih držav, sem izračunal enostavno linearno regresijo. Ocena regresijskega koeficienta znaša -0,012, kar pomeni, da se stopnja totalne rodnosti zmanjša v povprečju za 0,012 otroka, če se delež žensk, ki uporabljajo kontracepcijo poveča za 1 odstotno točko. Ničelno domnevo zavrnemo pri zanemarljivi stopnji značilnosti in sprejmemo sklep, da je regresijski koeficient različen od nič. To pomeni, da lahko trdimo, da delež žensk v rodni dobi, ki uporablja kontracepcijo, vpliva na stopnjo totalne rodnosti. Ocena korelacijskega koeficienta nam pove, da je 55,1 odstotka variance stopnje totalne rodnosti pojasnjeno z linearnim vplivom deleža žensk, ki uporabljajo kontracepcijo, povezava med spremenljivkama je linearna, močna in negativna.

²³ Najvišjo stopnjo totalne rodnosti naj bi s povprečno 1,99 otroka na žensko imela zvezna država Guerrero.

5.1. Z RODNOSTJO POVEZANE TEME

Z rodnostjo so povezane številne teme, v tem razdelku bom prikazal le nekaj najpomembnejših. Podobno kot pri rodnosti, tudi pri sklepanju zvez, uporabi kontracepcije, negi nosečnice ipd. obstajajo razlike med zveznimi državami in različnimi skupinami prebivalstva. Najdlje so na tem področju prišle ženske iz zveznih držav, kjer je demografski prehod najbolj napredoval, iz mestnega okolja, z višjo izobrazbo, ekonomsko aktivne in tiste, ki ne spadajo med staroselke.

Slika 16: Povprečno idealno število otrok žensk v rodni dobi, po zveznih državah v letu 1997

Vir: Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 128.

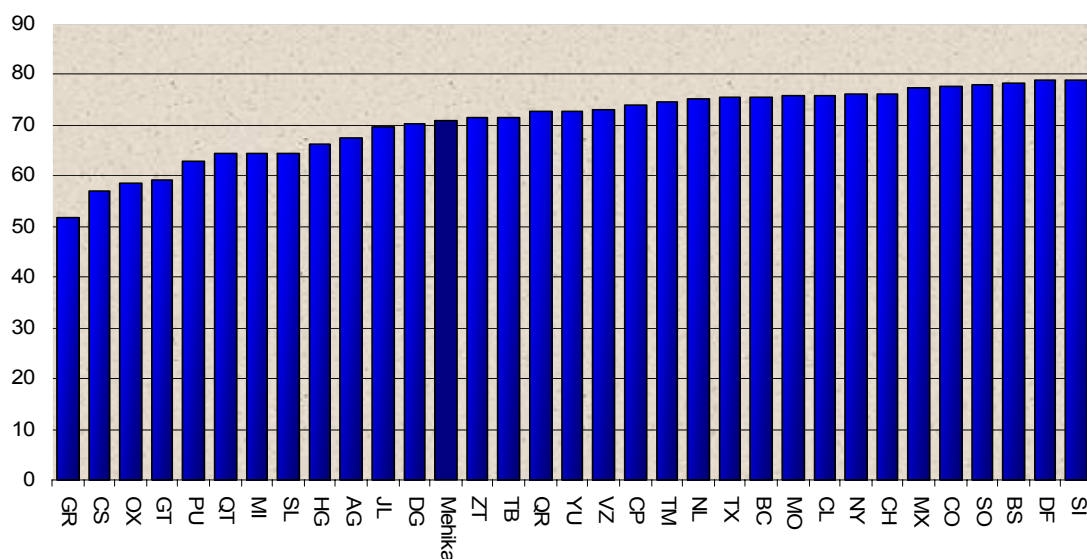
Mehičanke vstopajo v prvo zvezo vse kasneje, tako so ženske rojene v obdobju od leta 1953 do leta 1962 v prvo zvezo vstopile v povprečju pri 20-ih, ženske rojene med leti 1968 in 1972 pa pri 21,3 letih. Obenem je porasel delež žensk, ki do dopolnjenega 25 leta še niso stopile v zvezo. Pri prvih zvezah prevladujejo poroke, čeprav se njihov pomen zmanjšuje. S kasnejšim vstopanjem žensk v prvo zvezo je povezano višanje povprečne starosti ženske pri prvem porodu. Padec rodnosti pa je povezan z daljšimi medporodnimi intervali. Tako se je v obdobju od leta 1974 do leta 1999 povprečna starost žensk pri prvem porodu z 19,8 leta povzpela na 23,8 leta, povprečni medporodni interval pa je s 4,1 leta porasel na 5,7 leta (Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 21-33).

V zadnjih desetletjih so se spreminjale tudi reproduktivne preference žensk v rodni dobi. Idealno število otrok je padlo zlasti v prvem desetletju po sprejetju nove prebivalstvene politike. Leta 1997 je 34,2 % žensk v rodni dobi in v zvezi kot idealno število navedlo 2

otroka, 29 % pa 3 otroke, kar kaže na uveljavljanje norme dveh oziroma treh otrok²⁴ (Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 34-37). Več podatkov na to temo je v Prilogi 2.

Za načrtovanje družine in zmanjšanje rodnosti je bistvenega pomena uporaba modernih metod kontracepcije. Le-ta se je v Mehiki začela hitreje širiti po sprejetju nove prebivalstvene politike. Do začetka 1970-ih let je bila uporaba kontracepcijskih sredstev omejena na velika mesta in naprednejše skupine prebivalstva. Delež žensk v rodni dobi v zvezi, ki uporabljajo kontracepcijo, se je v 1980-ih in 1990-ih letih občutno povečal. Leta 2000 je neko obliko kontracepcije uporabljalo že 70,8 % teh žensk. V Prilogi 2 je podanih več podatkov na to temo, na Sliki 17 pa je prikazana uporaba kontracepcije po zveznih državah. Skozi čas in med različnimi skupinami prebivalstva se uporabljene metode spreminjajo. Večino potreb po kontracepcijskih sredstvih po sprejetju nove prebivalstvene politike zadovoljuje javno zdravstvo. Kljub napredku še vedno obstaja nezadovoljeno povpraševanje po kontracepcijskih sredstvih, v tem primeru gre za ženske, ki so v nevarnosti zanositve in ne uporabljajo kontracepcijskih sredstev, čeprav so izrazile željo po uporabi le-teh. Med letoma 1987 in 2000 je nezadovoljeno povpraševanje po kontracepcijskih sredstvih s 25,1 % žensk, ki so v zvezi, padlo na 9,8 %. Več podatkov o tej temi je v Prilogi 2 (Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 40-66).

Slika 17: Delež žensk v rodni dobi, ki uporablja neko obliko kontracepcije, leta 2000 (v odstotkih)

Vir: Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 130.

Če je bilo v obdobju od leta 1974 do leta 1976 neke strokovne oskrbe deležnih 66,7 % nosečnic, se je delež v obdobju od leta 1994 do leta 1997 povzpел že na več kot 90 %. Pri vse

²⁴ V Sloveniji je bilo že leta 1970 povprečno idealno število otrok 2,72 (Malačič, 2006, str. 105).

večjem deležu porodov prisostvuje zdravnik, medtem ko se vloge babic, bolniških sester in drugih oseb zmanjšujejo, vse manj porodov je tudi doma. Po začetnem padcu se je delež žensk, ki dojijo, začel povečevati, obenem pa se je trajanje dojenja zmanjšalo. Zapleti med nosečnostjo, porodom in v poporodni dobi so pomemben vzrok smrti žensk v rodni dobi. Čeprav se je ta smrtnost med letoma 1980 in 1997 z 9,5 umrlih mater na 10.000 živorojenih spustila na 4,7, zaradi njih vsako leto umre okrog 1.000 žensk²⁵. (Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 67-88). Splav je v večini primerov prepovedan, vsaka zvezna država določa pogoje, pri katerih je le-ta dovoljen. Leta 2003 je bilo nekaj manj kot 3.500 legalnih splavov (Historical abortion statistics, Mexico, 2006), uradne ocene števila legalnih in ilegalnih splavov se gibljejo okrog 100.000, medtem ko nevladne organizacije govorijo o od 500.000 do milijona splavov letno (Abortion in Mexico, 2006). Vse glasnejše postajajo zahteve po bolj liberalnem odnosu do splava. Poseben problem je adolescenčna rodnost. Leta 2000 je imelo 7,8 % oziroma 625.000 žensk v starosti od 12 do 19 let otroka, kar je slaba popotnica tako za razvoj otroka kot razvoj mater (Aparicio, Rodríguez, Hinojosa, 2001, str. 220, 221).

6. MIGRACIJE

Selitev je prostorski premik posameznih prebivalcev iz odselitvenega v priselitveno območje. Selitve so lahkočasne ali trajne, ruralne ali urbane, legalne ali ilegalne, zunanje ali notranje ipd. Migracije so praviloma vedno selektivne, saj se migrantje vedno razlikujejo od neemigrantov, na emigracijskem območju pride do neke vrste naravne selekcije, medtem ko se na imigracijskem območju lahko izvaja umetna selekcija. Običajno se v migracijske tokove najbolj vključujejo moški in osebe mlajših zrelih let. Dejavniki migracij so kompleksni in raznovrstni, največkrat se omenja: ekonomske vzroke (ljudje se selijo v regije z boljšimi ekonomskimi možnostmi), demografske (iz območij z visokim naravnim prirastkom v območja z nizkim), družbene (privlačnost mestnega življenja, možnosti izobraževanja otrok, uporaba prostega časa ipd.), kulturne (običajnejše so migracije v kulturno sorodno okolje), geografski (migracije v bližnje regije, pomen prometnih povezav ipd.) (Malačič, 2006, str. 144-162).

6.1. IMIGRACIJE V MEHIKO

Na ozemlje današnje Mehike so se po Španski osvojitvi začeli priseljevati kolonialisti, ki jih je vodila predvsem želja po boljšem življenju. Tudi kasneje, v dvajsetem stoletju, so bile imigracije še vedno prisotne, le razlogi so bili drugačni. V Mehiki so dobili zatočišče španski republikanci, ljudje, ki so iz Evrope zbežali v času druge svetovne vojne, politični begunci iz južnoameriških držav, begunci inčasni kmetijski delavci iz Gvatemale, ter številni drugi.

²⁵ Zaradi splavov, predvsem ilegalnih, naj bi vsako leto umrlo okrog 1.500 žensk (Abortion rights controversy in Mexico, 2006).

6.2. NOTRANJE MIGRACIJE, URBANIZACIJA, PROSTORSKA PORAZDELITEV PREBIVALSTVA

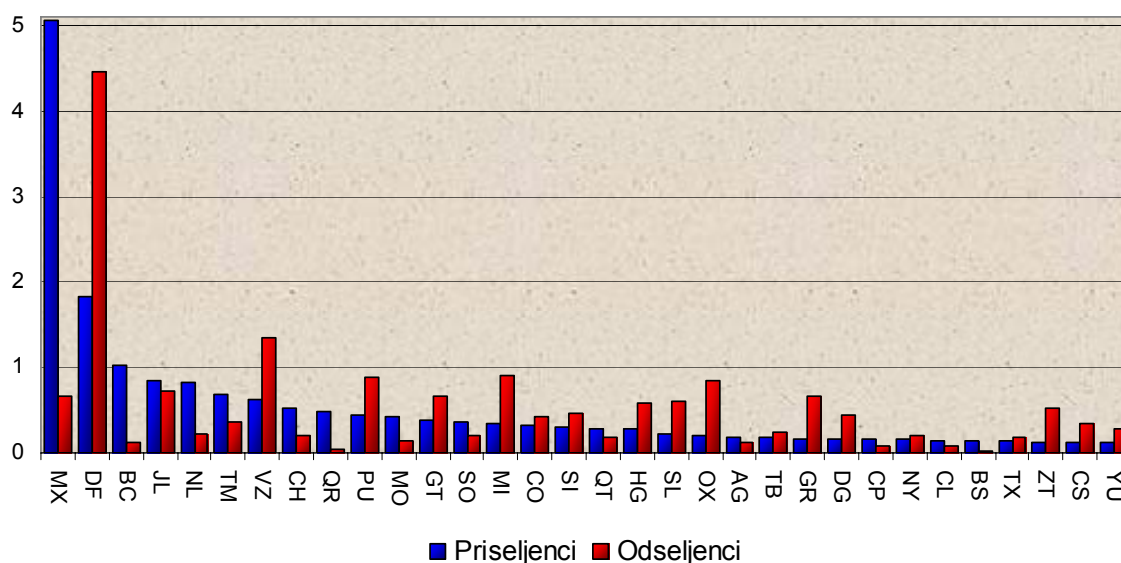
Code	Value
DF	-1.00
VZ	-0.70
GR	-0.70
OX	-0.40
DG	-0.40
TB	-0.35
CS	-0.30
ZT	-0.20
SL	-0.20
SI	-0.15
NY	-0.10
PU	-0.10
MI	-0.05
YU	0.00
JL	0.05
CC	0.05
GT	0.10
HG	0.10
CP	0.20
SC	0.25
TX	0.30
NL	0.35
MX	0.35
CL	0.40
MC	0.45
AG	0.55
CH	0.65
QT	0.70
TM	0.75
BS	1.40
BC	1.50
QP	2.25

V drugi polovici 20. stoletja je povprečno letno vsaki stoti Mehičan migriral med dvema zveznima državama²⁹. Čeprav se intenzivnost migracij v tem obdobju ni bistveno spremenila, pa so se občutno spremenili glavni migracijski tokovi. Tako je konec 1950-ih let večina ljudi migrirala v Mexico City³⁰ in v zvezne države na severu države, največ migrantov pa je prihajalo iz osrednjega dela države. Te migracije so se v veliki meri

³⁰ V zvezni državi Distrito Federal in Mexico.

navezovala na proces urbanizacije, južne zvezne države pa so bile tako rekoč izključene iz njih. Konec tisočletja je bil položaj popolnoma drugačen. Čeprav je prestolnica še vedno privlačila številne migrante, so v ospredje stopile migracije iz zasičenega Distrito Federal v sosednjo zvezno državo Mexico. Na obsegu so pridobile migracije v severne zvezne države. Pomembne pa so postale tudi migracije med, v in iz južnih zveznih držav (Partida, 2001a, str. 95-100). Po podatkih zadnjega popisa je v Mehiki leta 2000 17.220.424 ljudi živelo v drugi zvezni državi, kot se je rodilo (Estadísticas por tema, 2006).

Slika 19: Število priseljencev in odseljencev po posameznih zveznih državah, po podatkih popisa leta 2000 (v milijonih)

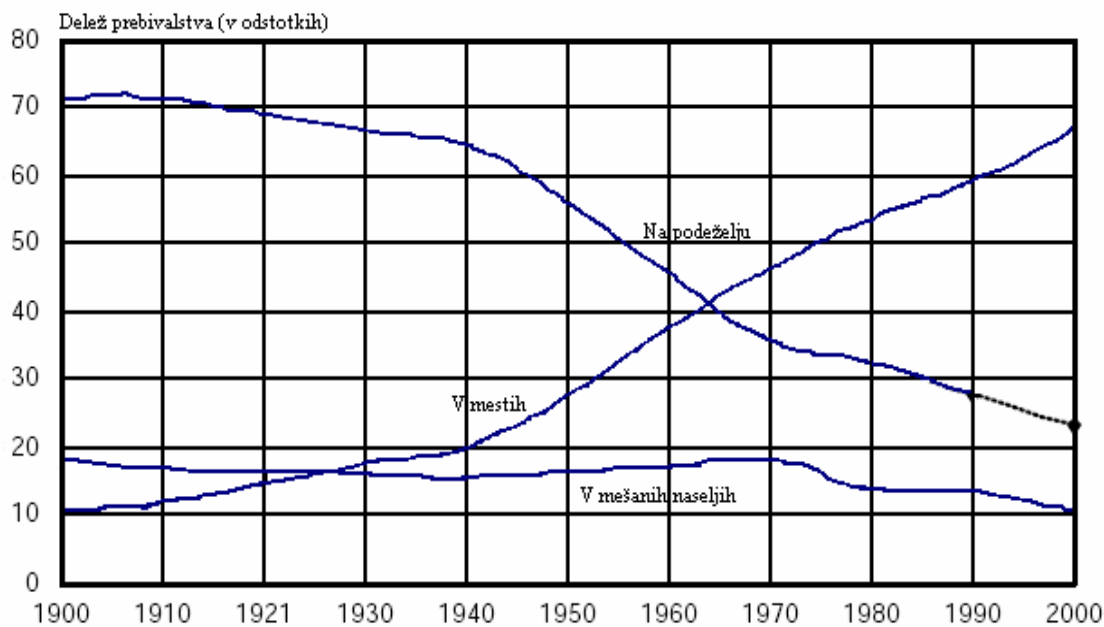
Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Ljudje migrirajo tudi znotraj zveznih držav, na ravni občin, tako je v drugi polovici 1990-ih let med njimi v povprečju letno migriralo 14 ljudi na 1.000 prebivalcev (Partida, 2001a, str. 96) ali 6,6 milijona Mehičanov. V Prilogi 2 so prikazani podatki o teh migrantih, pri čemer so izključeni migrantje med občinami znotraj istega mesta. Na splošno migracije s podeželja izgubljajo na pomenu, v ospredje so stopile migracije med in znotraj mest³¹. Največ ljudi migrira v srednje velika in nova milijonska mesta, medtem ko se ljudje izseljujejo s podeželja, mešanih naselij in majhnih mest (Gómez, 2003, str. 32, 33). Migracije imajo velik vpliv na starostno strukturo prebivalstva, tako na podeželju na 100 ljudi iz delovnega kontingenta pride 83 otrok in starejših ljudi, v mestih je to razmerje le 56 (Hernández Esquivel, 2003, str. 74). Kazalci kažejo, da je kakovost življenja najboljša v srednje velikih mestih, kjer je pričakovana življenjska doba ob rojstvu najdaljša. Največ migrantov je starih med 25 in 29 leti, Med migranti s podeželja in tistimi iz mest so velike razlike. Prvi so

³¹ V drugi polovici 1990-ih let je s podeželja v mesta migriralo dobrih 800.000 ljudi, med mesti več kot 2 milijona, znotraj mest pa 2,2 milijona.

povečini samski in migrirajo v mesta zaradi nadaljevanja šolanja ali boljšega zaslužka, največ v starosti 19 let. Emigranti iz velikih mest so običajno nekoliko starejši, modalna starost je 27 let, velikokrat gre za mlade družine (Partida Bush, 2003, str. 18-25).

Slika 20: Gibanje deležev ruralnega, mešanega in urbanega prebivalstva v Mehiki v obdobju od leta 1900 do leta 2000 (v odstotkih)

Vir: Hernández Esquivel, 2003, str. 63.

S procesi družbenega in ekonomskega razvoja je tesno povezan proces urbanizacije³². Mehiška statistika ločuje vaška, mešana in mestna naselja³³, slednja se delijo na majhna, srednja in velika³⁴. Na Sliki 20 je prikazan proces urbanizacije v 20. stoletju. Začetek procesa urbanizacije sega v 19. stoletje, v prvih štirih desetletjih 20. stoletja se je delež mestnega prebivalstva podvojil, sledilo je 40 let zelo hitre urbanizacije, ki je bila povezana s hitrim gospodarskim in družbenim napredkom. V tem obdobju je prebivalstvo Mehike zelo hitro naraščalo, hkrati pa se je zaradi modernizacije kmetijstva na podeželju sprostila velika masa ljudi, ki so svojo priložnost videli v hitro se razvijajočih mestih. V prvi fazi urbanizacije so se ljudje s podeželja selili predvsem v velika mesta (Mexico City, Monterrey, Guadalajara in kasneje tudi Puebla), ki so zaradi tega zelo hitro rasla³⁵. V 1980-ih letih so na

³² Če je na začetku 20. stoletja le vsak deseti Mehičan živel v mestu, sta konec stoletja v mestih živeli dve tretjini Mehičanov.

³³ Ruralna so naselja z največ 2.499 prebivalci, mešana naselja imajo med 2.500 in 14.999 prebivalci, urbana naselja so tista s 15.000 ali več prebivalci.

³⁴ Majhna mesta imajo od 15.000 do 99.999 prebivalcev, srednja od 100.000 do 999.999, velika pa milijon in več prebivalcev.

³⁵ V Mexico City-u, Monterrey-u in Guadalajara-u je leta 1950 živel 50,9 % vsega mestnega prebivalstva, leta 1980 50,3 %, leta 2000 pa le še 38,5 % (Gómez, 2003, str. 27).

pomenu začela pridobivati tudi srednje velika in kasneje tudi majhna mesta, s tem je proces urbanizacije postal bolj uravnotežen. Ti trendi so prisotni še danes³⁶ in se bodo nadaljevali tudi v prihodnje (Hernández Esquivel, 2003, str. 63, 64).

Vzporedno s procesom urbanizacije se je manjšal pomen podeželja. Če je na začetku 20. stoletja na podeželju živelo več kot 70 % prebivalstva, se je do srede stoletja ta delež zmanjšal na 56 %, do leta 2005 pa na vsega 23,5 %³⁷. Občutno se je povečalo število vaških naselij, samo v drugi polovici 20. stoletja s 100.000 na 196.000. Tako sta v 20. stoletju potekala dva nasprotna procesa, na eni strani hitra urbanizacija in koncentracija ljudi v velikih mestih, hkrati pa je prišlo do razpršitve vaškega prebivalstva³⁸. Problem so predvsem majhna naselja³⁹, ki niso v bližini večjih krajev, v njih velikokrat živijo predvsem staroselci. Težave nastopajo pri oskrbi tega prebivalstva, tako na področju zdravstva, šolstva, socialne varnosti, primernih bivališč ipd. Prebivalci v teh naseljih tudi zaostajajo pri demografskem prehodu (Hernández Esquivel, 2003, str. 63-74).

Na drugi strani se koncentracija mestnega prebivalstva kaže v naraščanju števila milijonskih mest in deleža v njem živečega prebivalstva. Če so bila leta 1990 v Mehiki vsega 4 milijonska mesta, jih je bilo deset let kasneje že 9, do leta 2030 naj bi jih bilo že 15. Nova milijonska mesta in hitro rastoča srednje velika mesta so povezana z bolj decentraliziranim razvojem. Industrija in storitvene dejavnosti niso več skoncentrirani le v največjih mestih. Tako ob Pacifiku in Zalivu pridobivajo na pomenu mesta povezana s turizmom⁴⁰, na severu države je hiter razvoj mest povezan z »maquiladora«⁴¹ in z migracijami v ZDA, v mesta v osrednjem delu Mehike se seli industrija iz Mehiške doline. Razvoj številnih drugih mest, predvsem na jugu in na polotoku Yucatan, je povezan z razvojem šolstva, decentralizacijo javne uprave in drugih državnih služb. Mehiška dolina s sosednjimi zveznimi državami, zvezne države na zahodu in severu Mehike so najbolj urbanizirane, tu se nahajajo vsa milijonska mesta. V osrednjem delu države se kažejo obrisi konglomeracije mest. V 1990-ih letih so najhitreje rasla mesta na polotoku, severozahodu in jugu države, najpočasneje pa mesta v zveznih državah Tabasco in Veracruz⁴². Tudi v prihodnjih desetletjih se bo proces urbanizacije v Mehiki nadaljeval, spremljal ga bo proces decentralizacije, tako naj bi štiri največja mesta še naprej izgubljala na pomenu, vse pomembnejša bodo postajala srednje velika in nova milijonska mesta (Gómez, 2003, str. 33-40).

³⁶ V 1990-ih letih je bila povprečna letna rast celotnega prebivalstva 1,9 %, povprečno so mesta rasla z 2,3 % rasti, velika mesta so izkazovala 2,1 % rasti, srednje velika mesta 2,6 %, majhna mesta pa 2,0 % rast.

³⁷ V obdobju od leta 2000 do leta 2005 se je za malenkost zmanjšalo tudi absolutno število ljudi živečih na podeželju (Estadísticas por tema, 2006).

³⁸ Povprečna velikost podeželskega naselja je s 151,5 članov leta 1950, poraslo na 208,7 leta 1970, in padla na 125,9 leta 2000.

³⁹ Leta 1995 je bilo v Mehiki kar 184.000 naselij z manj kot 500 prebivalci, v njih je živelo 11 % vsega prebivalstva.

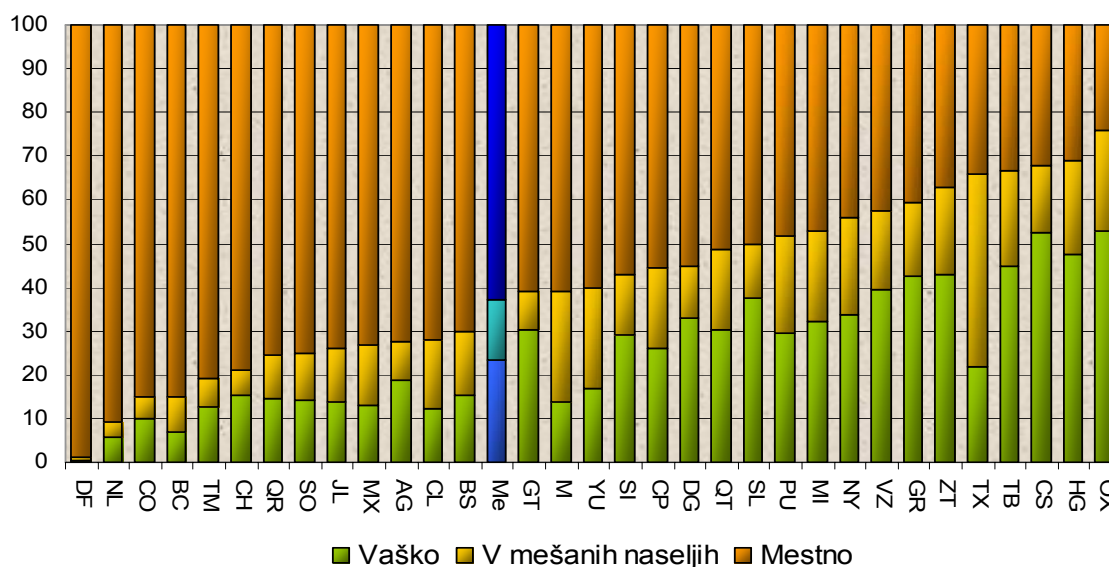
⁴⁰ V 1990-ih letih je najhitreje raslo mesto Playa de Carmen s kar 30,5 % povprečno letno stopnjo rasti.

⁴¹ Gre za industrijske obrate, ki so v lasti podjetij iz ZDA in večji del proizvodnje katerih je namenjen na trg severne sosedice. Leta 1997 so zaposlovali skoraj 900.000 ljudi, leta 1988 le 370.000.

⁴² Mesto Veracruz je bilo edino večje mesto z negativno stopnjo rasti prebivalstva v letu 2003 (Partida Bush, 2003a, str. 14).

Glavno mesto Mehike, Mexico City je eno največjih svetovnih mest, po popisu leta 2000 je v njem živelo 18.010.877 ljudi. Takrat se je mesto razprostiralo preko treh zveznih držav, zajemalo je vseh 16 občin Distrito Federal, večji del zvezne države Mexico (40 občin) in eno občino iz zvezne države Hidalgo. Mesto je zelo hitro raslo v prvi fazi demografskega prehoda, zlasti zaradi imigracij. Takrat je bilo prava prestolnica države v vseh pogledih in le Monterrey in Guadalajara sta imeli pomen regionalnih metropol. V zadnjih desetletjih se je njegova rast umirila (Partida Bush, Gómez, 2003, str. 41-46).

Slika 21: Porazdelitev prebivalstva po velikosti naselij po zveznih državah, v Mehiki leta 2005 (v odstotkih)

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

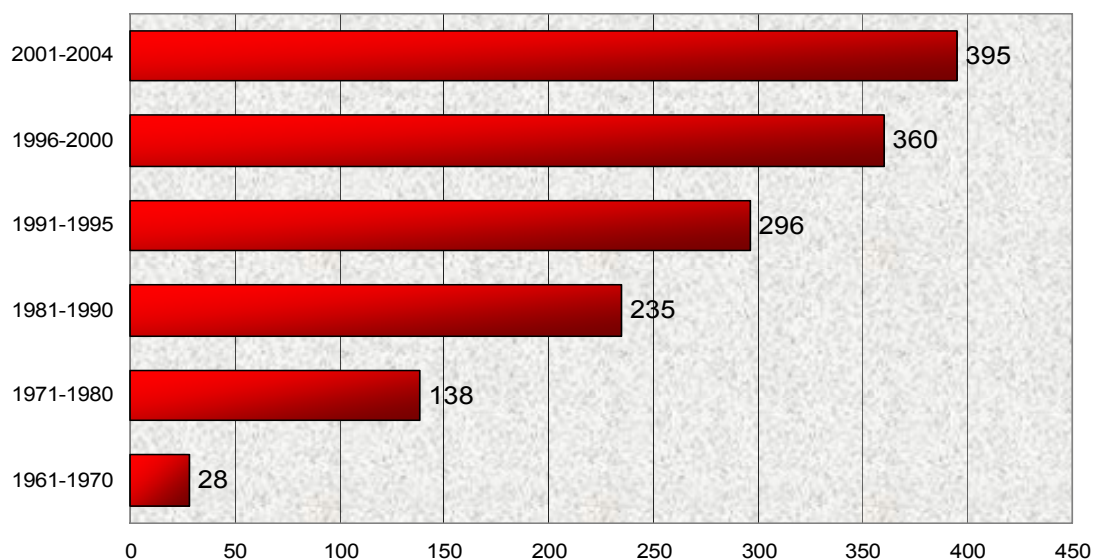
6.3. MIGRACIJE V ZDA

Mehika je država, ki po absolutnih emigracijskih tokovih spada v sam svetovni vrh. Mehičani emigrirajo predvsem zaradi ekonomskih razlogov, čeprav ZDA niso edina ciljna država, so pa daleč najpomembnejša. V nadaljevanju bom podrobneje analiziral le migracije v severno sosedo. Te migracije lahko delimo na stalne inčasne ter legalne in ilegalne. Njihovega začetka ne moremo določiti natančno, tako je že leta 1900 v ZDA živelo okrog 103.000 ljudi rojenih v Mehiki. ZDA so v prvih desetletjih preteklega stoletja začele omejevati priseljevanje iz Evrope⁴³, medtem ko priseljevanje iz Mehike ni bilo omejeno. Že v tistem času so se številni Mehičani, predvsem za krajša obdobja, odločili za migriranje v ZDA, kjer so se v obmejnih zveznih državah zaposlovali predvsem v kmetijstvu. Leta 1930

⁴³ Priseljevanje iz Azije, predvsem s Kitajske, je bilo že prej onemogočeno.

je tako v ZDA živelo že 640.000 Mehičanov. V času velike depresije, ko je veliko Američanov ostalo brez dela, so postali mehiški delavci odveč. Veliko jih je bilo prisilno deportiranih, drugi so odšli prostovoljno. Potrebe po novi delovni sili so se v ZDA spet pojavile v času druge svetovne vojne. Bracero program naj bi zagotavljal predvsem začasne kmetijske delavce in je med leti 1942 in 1964 vključeval kar 4,5 milijona Mehičanov. Število Mehičanov živečih v ZDA se je spet povečalo, zaradi vse večjega problema ilegalnih migracij pa je bil program ukinjen (Leite, Ramos, Gaspar, 2003, str. 99).

Slika 22: Povprečno letno število mehiških migrantov, ki so se za stalno naselili v ZDA, po posameznih obdobjih (v tisočih)

Vir: Zúñiga Herrera, 2005, str. 5.

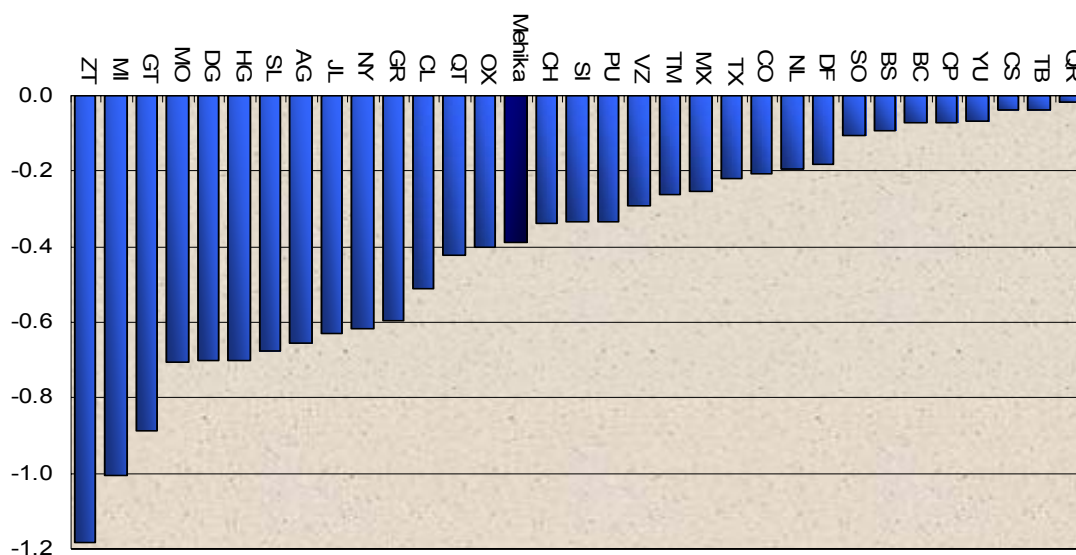
V 1960-ih in 1970-ih letih se je število Mehičanov živečih v ZDA občutno povečalo, z okrog 600.000 na skoraj 2,2 milijona ljudi. Če so se v 1970-ih letih začele masovne migracije, pa so se v 1980-ih letih začele spreminjati značilnosti migrantov. Vse več jih je prihajalo iz urbanega okolja, ne več le iz tradicionalno emigracijskih zveznih držav⁴⁴. Najhitreje narašča število migrantov iz južnih zveznih držav, vse večji delež se jih zaposluje v industriji in storitvenem sektorju (na prelomu stoletja že okrog 90 % vseh zaposlenih). Med stalnimi migranti je bilo vse več žensk⁴⁵. Naseljevali so se po vseh ZDA in ne več samo v Texasu in Kaliforniji⁴⁶, migrantje iz različnih delov Mehike migrirajo v različne dele ZDA. Prevladali so stalni in bolj izobraženi migrantje, migrantje so po svojih značilnostih postali vse bolj

⁴⁴ Do 1980-ih let je več kot 70 % vseh Mehičanov, ki so migrirali v ZDA, prihajalo iz osmih zveznih držav: Baja California, Chihuahua, Durango, Guanajuato, Jalisco, Michoacan, San Luis Potosi in Zacatecas.

⁴⁵ V zadnjem obdobju, na prelomu tisočletja, se je njihov delež nekoliko zmanjšal.

⁴⁶ V letu 2000 je v Kaliforniji, Texasu, Novi Mehiki in Arizoni živelo 69,1 % vseh Mehičanov v ZDA, leta 1970 pa kar 85 %.

Slika 23: Neto stopnje zunanjih migracij po zveznih državah leta 2000 (v odstotkih)

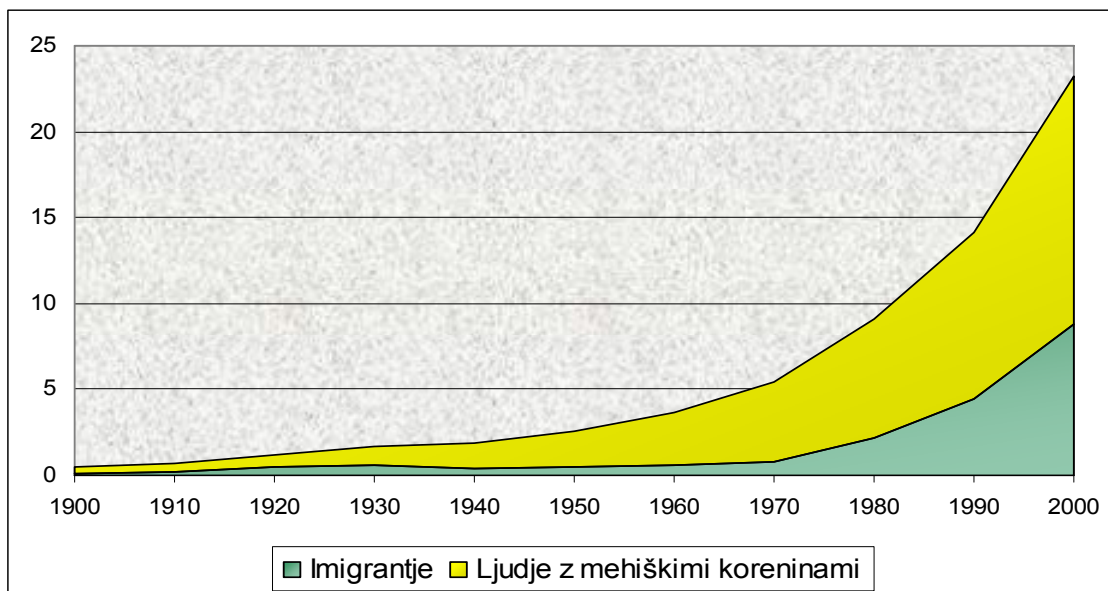

Emigracije v ZDA imajo velik vpliv na dinamiko in strukturo celotnega mehiškega prebivalstva, število emigrantov je na letni ravni le nekoliko manjše od števila preminulih. Projekcije tudi za prihodnjih nekaj desetletij napovedujejo velike migracije med državama. Leta 2002 naj bi v ZDA živelo okrog 9,5 milijona ljudi, ki so bili rojeni v Mehiki, kar je predstavljalo 3,5 % celotnega prebivalstva te države in kar 28,7 % vseh imigrantov v tej državi. Vseh ljudi z mehiškimi koreninami je bilo v ZDA 25,5 milijona, kamor se prištevajo priseljenci ter prva in druga generacija potomcev (Leite, Ramos, Gaspar, 2003, str. 107-112). Na začetku tega stoletja naj bi v ZDA imelo vsaj enega svojega člana okrog 4 milijone mehiških gospodinjstev in več kot milijon gospodinjstev je prejelo dohodek iz severne

⁴⁸ Nekateri avtorji postavljajo mejo enega, drugi mejo treh let bivanja v ZDA, številke se gibljejo okrog 500.000 ljudi.

sosede⁴⁹ (Tuirán, 2002, str. 79-84). Po številu emigrantov in obsegu nazaj poslanih dohodkov se Mehika uvršča v sam svetovni vrh. V Prilogi 2 je podana tabela z značilnostmi Mehikanov živečih v ZDA.

Slika 24: Število Mehikanov in ljudi z mehiškimi koreninami v obdobju od leta 1900 do leta 2000 v ZDA (v milijonih)

Vir: Corona, 2000, str. 57; Tuirán, 2002, str. 79.

7. ZNAČILNOSTI PREBIVALSTVA

Prebivalstvo lahko opazujemo po različnih značilnostih, le-te izvirajo iz značilnosti posameznih prebivalcev, in z agregiranjem dobimo različne strukture prebivalstva. Strukture prebivalstva lahko razdelimo na več načinov. Ena od delitev loči: demografske, ekonomske, družbene in prostorske strukture. Potrebno je poudariti, da posamezna struktura pokaže le del celotne slike in le z analizo vseh značilnosti prebivalstva dobimo celotno sliko o preučevanem prebivalstvu (Malačič, 2006, str. 13). V nadaljevanju bom predstavil nekaj teh struktur na primeru Mehike.

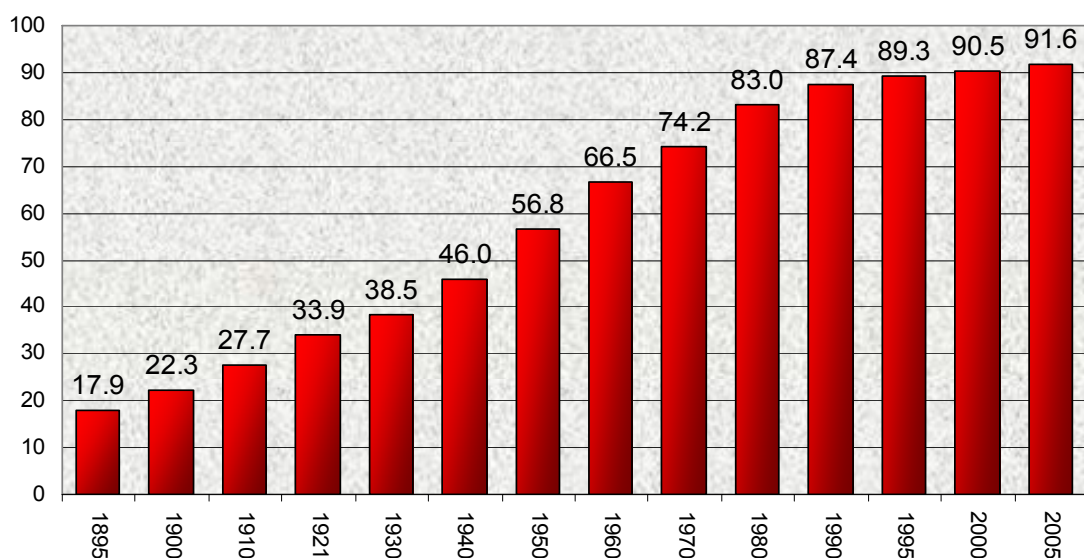
7.1. IZOBRAŽEVANJE

S splošnim družbenim razvojem je povezana tudi višja formalna izobrazba prebivalstva. Izobrazba je tesno povezana z demografskimi pojavi, tako imajo višje izobražene ženske v

⁴⁹ Tako je bilo samo v letu 2000 iz ZDA v Mehiko poslanih dobrih 6,5 milijard dolarjev.

povprečju manj otrok, pri njih je smrtnost dojenčkov nižja, bolje izobraženi imajo višjo pričakovano življenjsko dobo ipd. V Mehiki so otroci šoloobvezni v starosti od 6 do 14 let, pri čemer osnovno šolanje poteka od 6. do 11. leta, medtem ko otroci med 12. in 14. letom obiskujejo srednjo šolo. Leta 2000 je več kot 90 % šoloobveznih otrok obiskovalo šole, v starostni skupini od 15 do 24 let pa le še tretjina. Istega leta je bilo v Mehiki še vedno 6 milijonov nepismenih in 17,9 milijonov starih 15 in več let brez dokončane osnovne izobrazbe⁵⁰ (Ávila, Fuentes, 2001a, str. 183, 184). Najslabše so v povprečju izobražene starejše ženske s podeželja, še posebej staroselke, obenem obstajajo velike razlike med zveznimi državami. Najslabše so izobraženi ljudje iz zveznih držav Chiapas in Oaxaca, medtem ko imata najbolj izobraženo prebivalstvo zvezni državi Distrito Federal in Nuevo Leon. Podobne ugotovitve veljajo za nepismenost in delež otrok, ki obiskuje šolo (Rodríguez, Tuirán, Zúñiga, 2001, str. 156-159).

Slika 25: Delež pismenega prebivalstva, starega 15 in več let, v obdobju od leta 1895 do leta 2005 (v odstotkih)

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

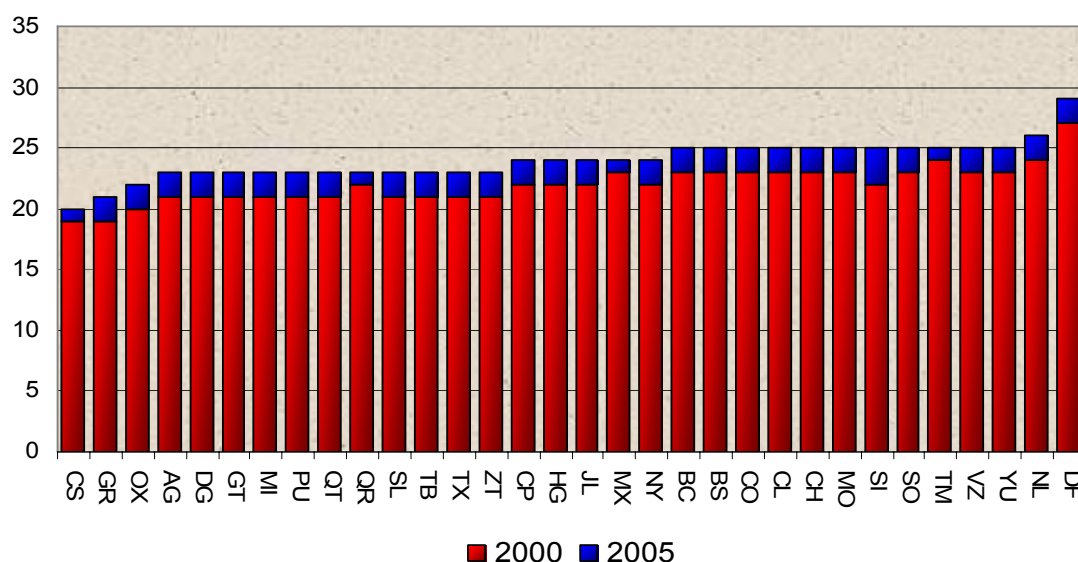
7.2. STAROSTNA STUKTURA IN STARANJE PREBIVALSTVA

S spreminjanjem rodnosti in smrtnosti se spreminja tudi starostna struktura prebivalstva. V primerjavi z razvitimi državami ima danes Mehika večji delež otrok in manjši delež starega prebivalstva, vendar gre njen razvoj pospešeno po poti danes razvitih držav. V prvi fazi demografskega prehoda je padec smrtnosti in majhen porast rodnosti vodil v večji delež

⁵⁰ Deset let prej je bilo nepismenih 6,1 milijona Mehičanov starejših od 15 let, brez dokončane primarne izobrazbe pa 18,4 milijona ljudi.

otrok in nekoliko večji delež starejših ljudi. Kljub občutnemu porastu števila ljudi v delovnem kontingentu se je njihov relativni pomen zmanjšal. Ko se je po letu 1970 začela rodnost hitreje zmanjševati, je delež otrok v celotnem prebivalstvu občutno upadel. S padanjem smrtnosti se je povečal delež starega prebivalstva. Največji porast je v drugi fazi prehoda doživel delovni kontingent, kar vsaj teoretično nudi dobre možnosti za razvoj⁵¹. Število ljudi v delovnem kontingentu se je s 14,8 milijona leta 1950 povečal na okrog 61,7 milijonov leta 2000 (Mojarro, Tuirán, 2001, str. 255). Število otrok se je začelo zmanjševati konec 20. stoletja, medtem ko je ostala rast delovnega kontingenta visoka⁵². Konec stoletja je bila rast števila otrok že negativna. Po letu 1980 se je hitreje začelo povečevati število starejših ljudi, čeprav njihovo število leta 2005 še ni preseglo 6-ih milijonov. Leta 2005 se je Mehiško prebivalstvo že uvrščalo med zrela prebivalstva (Partida, Tuirán, 2001, str. 18).

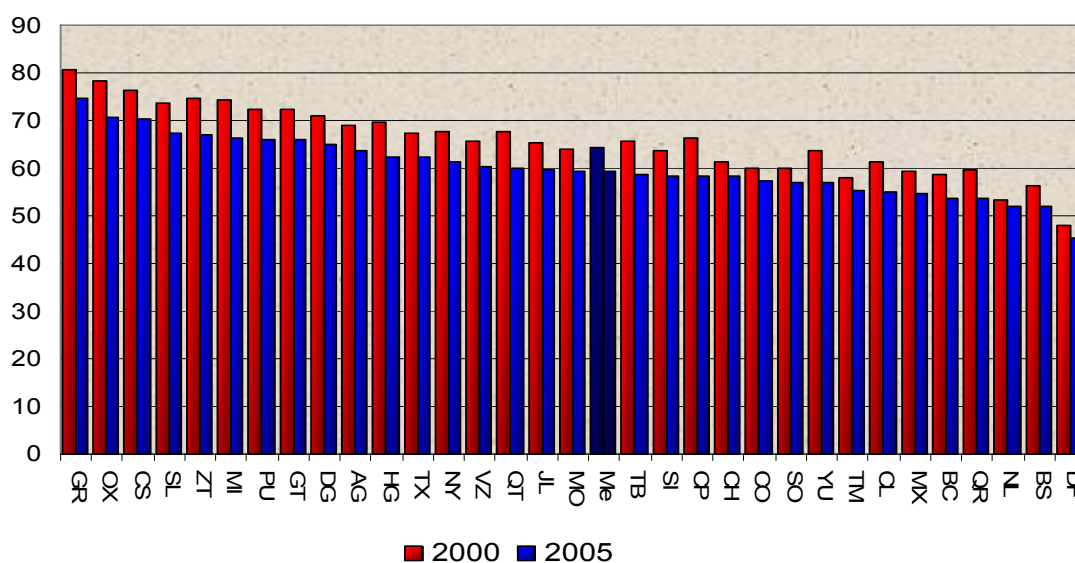
Slika 26: Povprečna starost po zveznih državah leta 2000 in 2005

stara prebivalstva. Zelo hitro staranje prebivalstva v prihodnosti bo Mehiko zaznamovalo podobno, kot jo je hiter padec rodnosti po letu 1970 in bo predstavljalo velik izziv za celotno družbo. Kljub temu, da večina starejših živi v mestih, je njihov odstotek v prebivalstvu višji na podeželju, prav pri zadovoljevanju potreb teh ljudi se in se bodo pojavljajo največje težave (Zúñiga, Vega, 2004, str. 26, 27, 31-34).

Na ravni zveznih držav igrajo pomembno vlogo pri staranju prebivalstva tudi migracije. Zvezne države, za katere veljajo neto emigracije, imajo starejše prebivalstvo, imigracijske zvezne države pa imajo večji delež prebivalstva v delovnem kontingentu. Čeprav so povratne migracije v višjih starostih prisotne, pa niso tako pomembne. Vse zvezne države se srečujejo s procesom staranja prebivalstva, razlika je le v hitrosti tega procesa. Največji delež prebivalstva starega 60 in več let so leta 2000 imele zvezne države Distrito Federal (nizka rodnost in emigracije), Zacatecas (emigracije) in Oaxaca. Najmanjši delež starih pa so imele zvezne države: Quintana Roo (imigracije), Chiapas (visoka rodnost) in Tabasco. Po projekcijah naj bi se v prihodnje razlike med zveznimi državami še povečale (Zúñiga, Vega, 2004, str. 28, 29).

Slika 27: Stopnje odvisnosti po zveznih državah, v letih 2000 in 2005

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

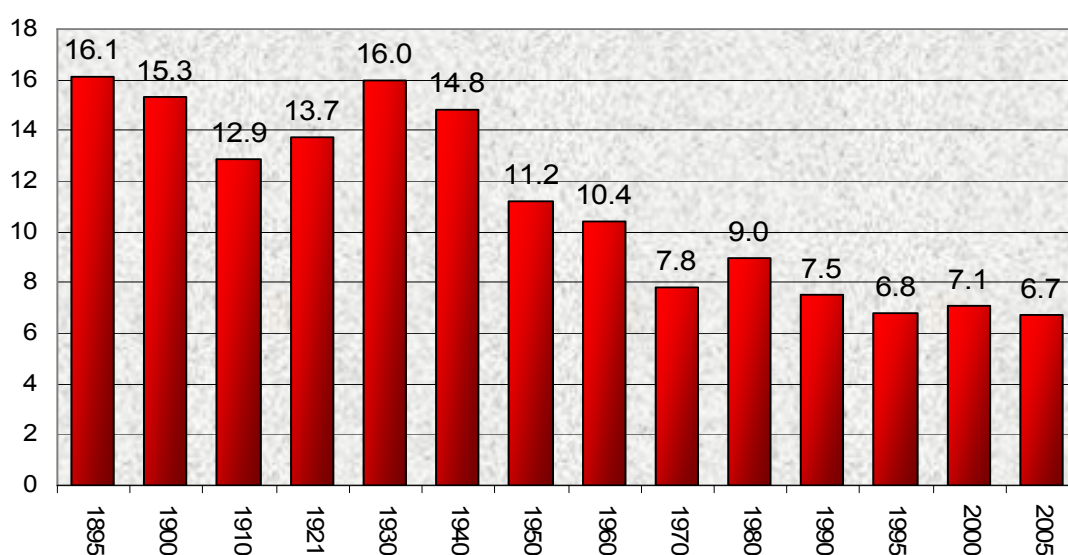
Povprečna starost prebivalstva se je z 21,8 leta leta 1970 povečala na 26,6 leta leta 2000. Staranje prebivalstva se bo v prihodnje še okrepilo, tako naj bi se povprečna starost do leta 2050 približala 43 let (Zúñiga, Vega, 2004, str. 25). Na Sliki 26 (na str. 31) so prikazane povprečne starosti prebivalstva po zveznih državah, podatki nekoliko odstopajo od zgornjih, po teh podatkih je bila povprečna starost v Mehiki leta 2005 24 let.

Stopnja odvisnosti je razmerje med vsoto števila otrok in starega prebivalstva ter številom prebivalstva v delovnem kontingentu. Trenutne stopnje odvisnosti kažejo zelo ugodno stanje za razvoj Mehike, takšne razmere se bodo v Mehiki ohranile tudi v prihodnjih desetletjih. Stopnje odvisnosti so za podeželje manj ugodne, saj emigracije zmanjšujejo število ljudi v delovnem kontingentu, višja rodnost pa vodi v višje deleže otrok. Stopnje odvisnosti se razlikujejo tudi med zveznimi državami, predvsem so odvisne od rodnosti in migracij. Območja, kamor se ljudje priseljujejo, imajo običajno nižje stopnje odvisnosti, medtem ko imajo izselitvena območja višje. Na Sliki 27 (str. 32) so prikazane stopnje odvisnosti za zvezne države (Mojarro Dávila, Tuirán, 2001, str. 253-257).

7.3. STAROSELCI

Kot sem že omenil, je bilo območje današnje Mehike še pred prihodom Špancev gosto poseljeno. Tu so živele visoke kulture staroselcev, ki so pustile velik pečat tudi na današnjo Mehiško družbo. Številni prebivalci Mehike imajo v sebi vsaj delček staroselske krvi. Tako je 30 % prebivalstva staroselskega porekla, dodatnih 60 % pa je mesticev (Microsoft Encarta, 2004). Staroselci so v depriviligiranem položaju, kazalci njihovega družbenega in ekonomskega življenja kažejo na njihovo marginalizacijo, obenem tudi zaostajajo pri demografskem prehodu. Razlike se počasi zmanjšujejo, kar se bo najverjetneje nadaljevalo tudi v bodoče. Potrebno je poudariti, da so velike razlike tudi med posameznimi skupinami staroselcev.

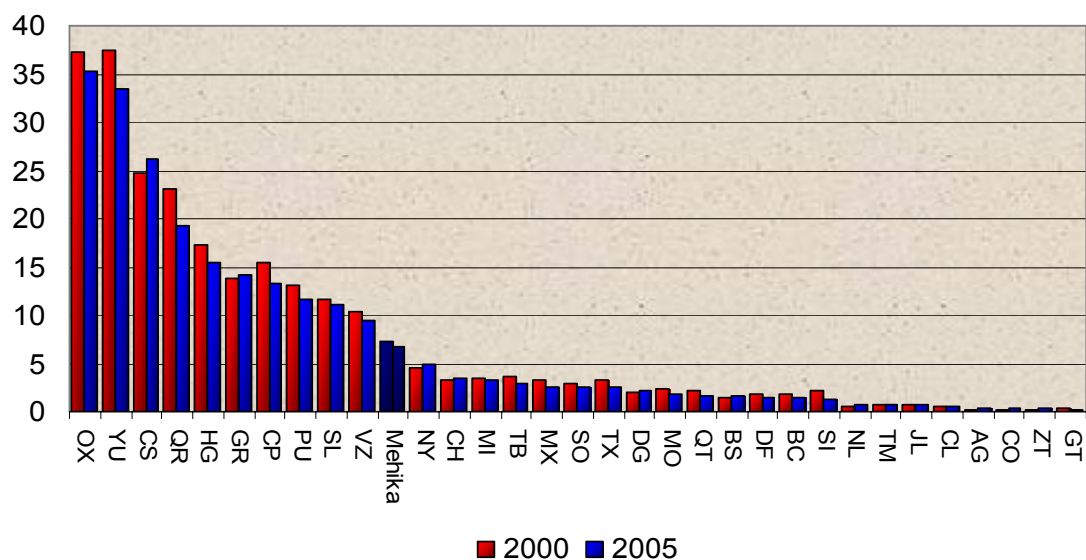
Slika 28: Delež ljudi starih 5 in več let, ki govori staroselsko, v Mehiki, v obdobju od leta 1895 do leta 2005 (v odstotkih)

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Uradni podatki uporabljajo kriterija jezika in samoopredelitve. K staroselcem uvrščajo ljudi, ki znajo nek staroselski jezik ali pa so se sami opredelili kot staroselci, ne glede na znanje jezika. Obenem uradna statistika k staroselcem uvršča še ostale člane gospodinjstva, kjer živi oseba, ki se je po enem od zgornjih dveh kriterijev opredelila za staroselce. Ob upoštevanju obeh kriterijev je v Mehiki leta 2000 živelo 12,7 milijona staroselcev, tako je bilo staroselskih 2,6 milijona gospodinjstev. Staroselci živijo predvsem na podeželju (Corona, Tuirán, 2001, str. 166-178). Na Sliki 28 (na str. 33) je prikazan razvoj odstotka ljudi, ki govorijo nek staroselski jezik. Število ljudi, ki so govorili nek staroselski jezik in niso znali Špansko, se je v tem obdobju gibalo okrog 1 milijona.

Slika 29: Delež ljudi starih 5 in več let, ki govorijo nek staroselski jezik, po zveznih državah v letih 2000 in 2005 (v odstotkih)

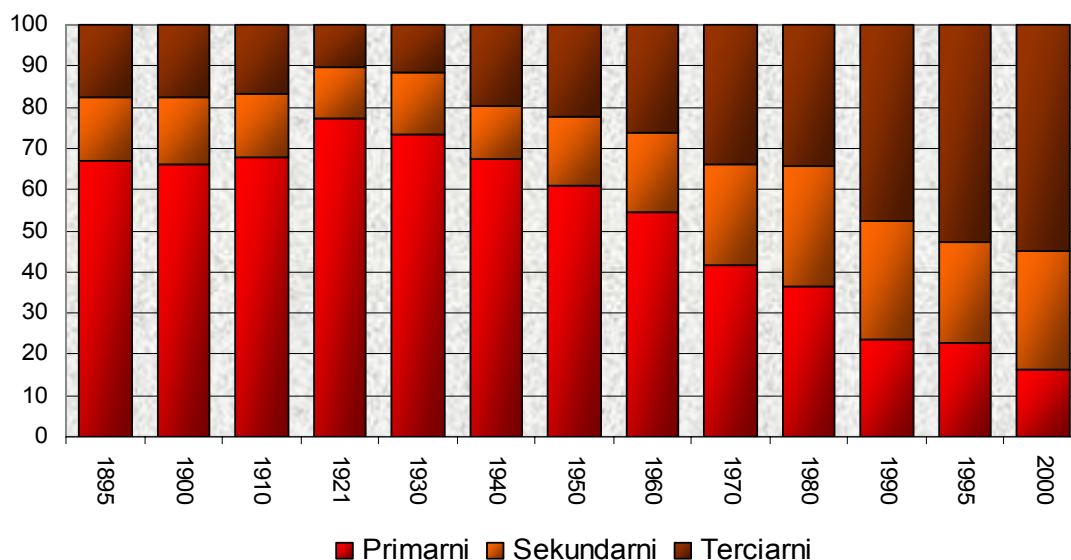
Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Vseh etno lingvističnih skupin staroselcev naj bi bilo 62. Po podatkih iz leta 2005 so bile največje skupine: Nahuatl (1,4 milijona pripadnikov), Maya (760.000), Mixtecas (420.000) in Zapotecas (410.000) (Estadísticas por tema, 2006). Prva skupina je povezana predvsem z Azteškim imperijem v osrednjem delu države, medtem ko se večina staroselcev Maya koncentrira na jugu države in na polotoku Yucatan. Staroselci Zapoteco živijo predvsem na jugu ob Pacifiku. Različne skupine se obnašajo različno, nekatere živijo večinoma na podeželju, v bolj ali manj izoliranih skupnostih, pripadniki drugih živijo v velikih mestih, kjer je večja nevarnost, da izgubijo svojo identiteto (Fernández, García, Ávila, 2002, str. 176, 177).

Na Sliki 29 so prikazani deleži staroselske populacije v posameznih zveznih državah. Kot sem že omenil staroselci zaostajajo pri demografskem prehodu, tako imajo nadpovprečno

visoko rodnost in smrtnost, pri njih je smrtnost dojenčkov višja ipd. Obenem so v slabšem ekonomskem položaju, številni so zaposleni v primarnih dejavnostih, imajo slabšo povprečno izobrazbo ipd. Seveda obstajajo velike razlike tudi med različnimi etno lingvističnimi skupinami. Podrobnejši podatki na to temo so v Prilogi 2.

Slika 30: Porazdelitev ekonomsko aktivnega prebivalstva po glavnih gospodarskih sektorjih, v obdobju od leta 1895 do leta 2000 (v odstotkih)

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

7.4. ZAKONSKO STANJE IN GOSPODINJSTVA

Zakonsko stanje je z demografskega vidika pomemben zaradi povezave s procesom nastanka družine, večina otrok se kljub velikim spremembam na tem področju še vedno rodi v zakonski zvezi. Prebivalstvo po tem kriteriju lahko razdelimo na štiri skupine: samsko, poročeno, ločeno in razvezano ter ovdovelo. Problem pri takšni razvrstitvi predstavljajo izvenzakonske zveze, ki se v praksi obnašajo podobno kot zakonske zveze. Problemi nastajajo pri statističnem zajemanju le-teh. Te zveze so v porastu, zanje pa velja, da pogostejše razpadejo⁵³. Več podatkov na to temo je v Prilogi 2. (Malačič, 2006, str. 17, 18, 58-60).

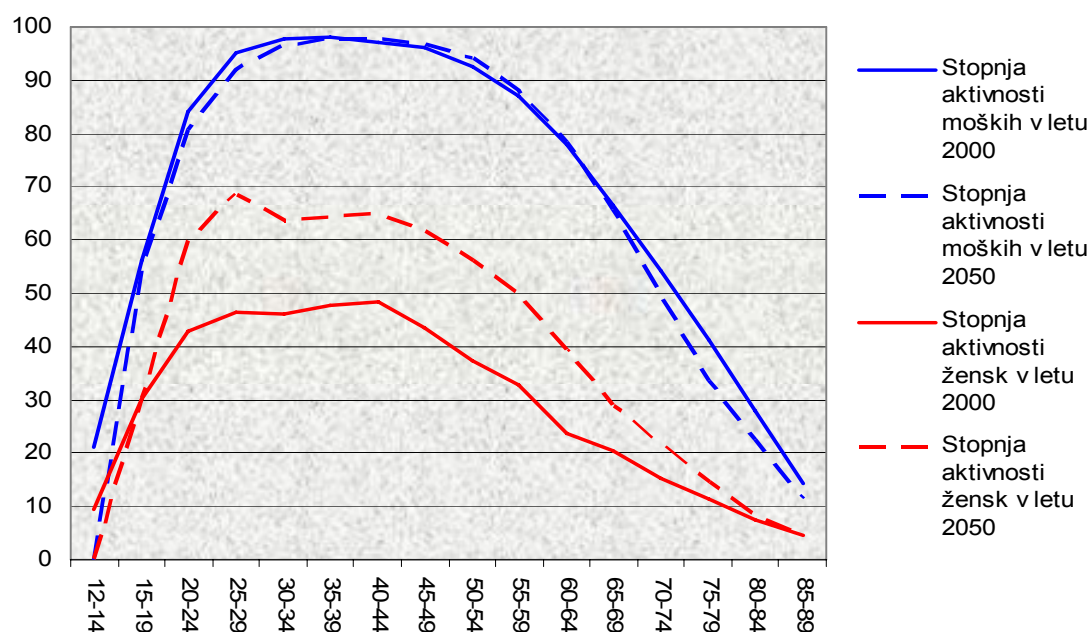
Gospodinjstvo je družinska ali druga skupnost oseb, ki skupaj stanujejo in trošijo dohodek (Malačič, 2006, str. 7). Povprečna velikost gospodinjstva se v Mehiki zmanjšuje, njihove pojavne oblike so vse bolj heterogene. Kažejo se že določene značilnosti drugega

⁵³ V prvih petih letih kar 7-krat pogostejše kot zakonska zveza, po desetih letih vsaka peta taka zveza in le vsak deseti zakon.

demografskega prehoda. Vse več gospodinjstev se glasi na ženske, več se število enostarševskih družin⁵⁴, več je enočlanskih gospodinjstev. Več podatkov o tej temi je v Prilogi 2.

7.5. PREBIVALSTVO IN GOSPODARSTVO

Slika 31: Starostno specifične stopnje aktivnosti za moško in žensko populacijo v letu 2000 in projekcija za leto 2050.

Vir: México en cifras, 2006.

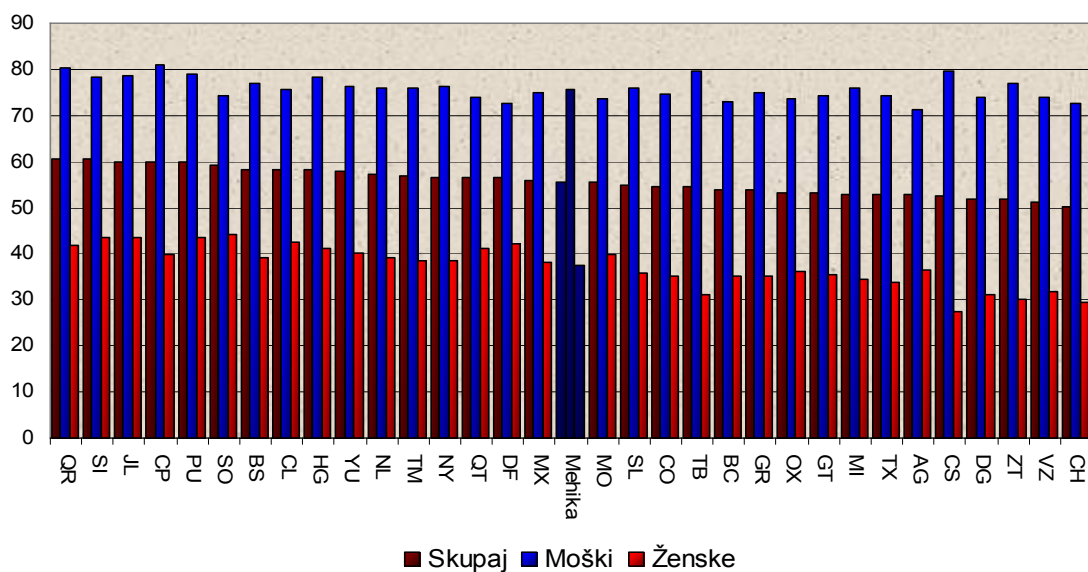
Po definiciji so ekonomsko aktivni tisti Mehičani, ki so stari med 12 in 89 leti ter so zaposleni oziroma iščejo zaposlitev. Število ekonomsko aktivnih Mehičanov se je od leta 1970 do leta 2000 s slabih 15 milijonov povzpelo na dobrih 42 milijonov, do leta 2030 naj bi poraslo na skoraj 64 milijonov. To je predvsem posledica hitre rasti delovnega kontingenta, iz katerega prihaja večina ekonomsko aktivnih ljudi, in višje stopnje aktivnosti žensk.

Stopnja aktivnosti se je v zadnjih treh desetletjih 20. stoletja za moške gibala okrog 78 %, za ženske pa je z 22 % porasla na 37 % (Hernández Laos, 2004, str. 19, 40). Stopnja aktivnosti je za prebivalstvo staro 12 in več let leta 2004 znašala nekaj več kot 55 %. Rast stopenj aktivnosti za žensko populacijo je moč povezati s procesom urbanizacije, modernizacije, njihovo boljšo izobrazbo in manjšo rodnostjo. Ženske se vse manj koncentrirajo v

⁵⁴ Gospodinjstev, ki so se glasila na žensko z otrokom oziroma otroci mlajšimi od 15 let, je bilo leta 2000 že 1,4 milijona ali 6 % vseh gospodinjstev.

tradicionalno ženskih poklicih. Kljub počasnejši rasti stopnje aktivnosti žensk v 1990-ih letih naj bi se njihova aktivnost tudi v prihodnjih desetletjih povečevala. Na Sliki 31 (na str. 36) so prikazane starostno specifične stopnje aktivnosti po spolu v letu 2000 in projekcija za leto 2050. Za moške se ne pričakuje bistvenih sprememb, medtem ko naj bi se stopnje aktivnosti za ženske v tem obdobju občutno povečale. Delovni kontingent bo naraščal tudi v prihodnjih desetletjih, največji naj bi bil okrog leta 2030, ko naj bi bilo v njem skoraj 90 milijonov ljudi.

Slika 32: Stopnja ekonomsko aktivnega prebivalstva, starega od 12 do 89 let po zveznih državah leta 2004

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Število ljudi na trgu dela se je v zadnjih desetletjih zelo hitro povečevalo. Najvišja rast je bila dosežena leta 1988, ko je bilo neto vstopov več kot 1 milijon, do leta 2000 se je to število spustilo na dobrih 800.000 (Hernández Laos, 2004, str. 19). Tako hitra rast delovne sile povzroča državi velike težave pri zagotavljanju novih delovnih mest, del rešitve predstavljajo in naj bi tudi v prihodnje emigracije v ZDA. Z gospodarskim razvojem se spreminja tudi porazdelitev zaposlenih po gospodarskih dejavnostih, primarne dejavnosti so začele izgubljati na pomenu, medtem ko v zadnjem času predvsem storitve postajajo vse pomembnejše⁵⁵. Na Sliki 32 so prikazane stopnje aktivnosti po zveznih državah in spolu.

⁵⁵ Samo med leti 1970 in 1990 se je delež ljudi zaposlenih v kmetijstvu z 39 % zmanjšal na 23 % (La situación demográfica de México 1998, 1998, str. 37).

7.6. PREBIVALSTVENA POLITIKA

Prebivalstvena politika je splet demografskih ciljev, ki jih poskušajo doseči nosilci prebivalstvene politike z bolj ali manj zaokroženim sistemom ukrepov in aktivnosti, temelječim na bolj ali manj splošno sprejetih načelih, normah in vrednotah. Cilji te politike so lahko ožje ali širše opredeljeni, s tem dobimo ožjo ali širšo opredelitev prebivalstvene politike. V ožjem smislu se nanaša na obseg, strukturo, porazdelitev in značilnosti prebivalstva, v širšem smislu pa na medsebojni odnos med demografsko ter ekonomsko in družbeno reprodukcijo (Malačič, 2006, str. 273).

Od sprejetja ustave leta 1917 pa vse do začetka 1970-ih let si je Mehika prizadevala za hitrejšo rast prebivalstva. Prebivalstvena politika se je zavzemala za manjšanje smrtnosti, visoko rodnost in vrnitev Mehikanov, ki so zapustili državo. Ta usmeritev je izhajala še iz 19. stoletja, ko so bila prostrana območja države še nezasedena in so povezovali večje število ljudi s hitrejšim razvojem države. Politiko so podpirale vse družbene institucije, od političnega vodstva, šolskega sistema, do katoliške cerkve.

V začetku 1970-ih let se je pokazalo, da hitra rast prebivalstva ovira hitrejši razvoj in da ima tudi številne druge negativne posledice. Tako je najprej državni vrh, kasneje pa tudi druge družbene institucije, začel izvajati novo prebivalstveno politiko. Glavna značilnost te politike je zavzemanje za manjšo rodnost. Leta 1974 je v veljavo stopil Splošen zakon o prebivalstvu in istega leta je bila oblikovana posebna institucija: CONAPO⁵⁶. Institucija je bila zadolžena za izvajanje nove prebivalstvene politike (Mexico, 1989, str. 7-12).

Glavni cilji nove politike so postali (Mexico, 1989, str. 3, 4):

- zmanjšanje stopnje rasti prebivalstva;
- zmanjšanje smrtnosti, predvsem preko izboljšanja javnega zdravstva in njegovega širjenja;
- zmanjšanje rodnosti;
- majhne imigracije, problem emigracij v ZDA;
- bolj uravnotežen in počasnejši proces urbanizacije, z večjim pomenom srednje velikih in majhnih mest, večja vloga podeželja;
- izboljšanje položaja žensk.

CONAPO je zadolžen za pripravo načrtov na nacionalni ravni, njihovo usklajevanje in nadzor izvajanja. Same načrte izvajajo druge institucije: določena ministrstva, zvezne države, lokalne skupnosti ipd. Podatki kažejo, da je bila ta politika v zadnjih 30-ih letih bolj ali manj uspešna. Če primerjamo gornje cilje z dejanskim stanjem, je na vseh področjih moč zaznati napredek, izjema so le emigracije v ZDA. Za uspešnost je bila v veliki meri zaslužna konsistentnost državne oblasti. Seveda se postavlja vprašanje, koliko je napredek posledica

⁵⁶ Consejo Nacional de Población: Nacionalni svet za prebivalstvo.

prebivalstvene politike in v kolikšni meri je posledica naravnega razvoja (Mojarro Dávila, 2005, str. 1-13).

8. SKLEP

Mehiška družba in njeno prebivalstvo se srečujeta z velikimi spremembami in izzivi. Gospodarski in splošni družbeni razvoj sta tesno povezana z demografskimi spremembami. Država se je v zadnjih desetletjih na področju prebivalstva zelo hitro približevala razvitemu svetu, s tem pa tudi težavam, ki ga pestijo. Prvi demografski prehod se počasi približuje koncu in opazne so že posamezne značilnosti drugega demografskega prehoda.

Padanje smrtnosti in podaljševanje pričakovane življenjske dobe sta bila najbolj opazna demografska pojava v Mehiki do 1970-ih let. Ta trend se je in se bo nadaljeval s pojemajočo močjo. Kasneje, v 1970-ih letih, je v ospredje stopilo padanje rodnosti, ki so ga spremljale velike spremembe v celotni družbi. Če sta bila ob sprejetju nove prebivalstvene politike v začetku 1970-ih let glavna problema visoka rodnost in hitra rast prebivalstva, pa se bo država v prihodnosti srečevala predvsem s problemom staranja prebivalstva. Postavlja se vprašanje, če je država pripravljena na nove izzive. Trenutna ugodna starostna struktura, z velikim deležem prebivalstva v delovnem kontingentu, nudi ugodne možnosti za razvoj, po drugi strani pa hitra rast delovne sile tudi sama odpira nova vprašanja.

Hitra rast delovnega kontingenta in s tem delovne sile vodi, kljub počasnejši rasti prebivalstva, v vse večje migracije v ZDA. Emigracije zmanjšujejo pritisk na trg dela in ustvarjajo povratne denarne tokove, vendar z njimi država izgublja mlade in sposobne ljudi. Projekcije tudi za naslednja desetletja ne napovedujejo zmanjševanja teh migracij in državi bosta morali skupaj reševati težave, ki jih povzročajo.

Z demografskim prehodom, modernizacijo družbe in gospodarskim razvojem se spreminjajo tudi značilnosti prebivalstva. Na eni strani spreminjanje značilnosti prebivalstva vpliva na smrtnost, reproduktivno obnašanje in migracije, velja pa tudi obratno. Mehiško prebivalstvo postaja vse bolj podobno prebivalstvu razvitega sveta. Pomebno vlogo pri tem, še posebej pri zmanjševanju rodnosti, je odigrala prebivalstvena politika.

LITERATURA

1. Acevedo Luis, Leite Paula, Ramos Luis Felipe: Los adultos mayores en la migración internacional. La situación demográfica de México 2004. México City : Corporación de Servicios Gráficos Rojo, 2004, str. 131-142.
2. Alba-Hernandez Francisco: La poblacion de Mexico. México City : El Colegio de México, 1976. 123 str.
3. Aparicio Ricardo, Rodríguez Constanza, Hinojosa Patricia: Vulnerabilidad sociodemográfica. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001, str. 213-230.
4. Ávila José Luis, Fuentes Carlos: Nivel de ingreso y vulnerabilidad de los Hogares. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001, str. 119-134.
5. Ávila José Luis, Fuentes Carlos: Patrones de continuidad y cambio de la marginación durante los años noventa. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001a, str. 181-212.
6. Bregar Lea, Bavdaž Kveder Mojca, Ograjenšek Irena: Ekonomska Statistika 2000. Statistika prebivalstva. Ljubljana : Ekonomska Fakulteta, 2001. 32 str.
7. Corona Rodolfo: Estimación del número de emigrantes permanentes de México a Estados Unidos 1850-1990. Migración México-Estados Unidos Opciones de política. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2000, str. 46-63.
8. Corona Rodolfo, Tuirán Rodolfo: Tamaño de la población indígena mexicana. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001, str. 165-180.
9. Davies Nigel: Azteki. Ljubljana : DZS, 1980. 375 str.
10. Hernández Esquivel Juan Carlos: La distribución territorial de la población rural. La situación demográfica de México 2003. México City : EDIGRÁFICA, 2003, str. 63-77.
11. Fernández Patricia, García Juan Enrique, Ávila Diana Esther: Estimaciones de la población indígena en México. La situación demográfica de México 2002. México City : Talleres Gráficos de México, 2002, str. 169-182.

12. Fernández Patricia, Martínez Diana, Partida Virgilio: Veinticinco años de transición epidemiológica en México. La situación demográfica de México. México City : Publivisual, 1999, str. 15-29.
13. Gómez Carlos Anzaldo: Tendencias recientes de la urbanización. La situación demográfica de México 2003. México City : EDIGRÁFICA, 2003, str. 27-40.
14. Hernández Laos Enrique: Desarrollo demográfico y económico de México 1970-2000-2030. Mexico City : Navegantes de la comunicación gráfica, 2004. 177 str.
15. Leite Paula, Ramos Luis Felipe, Gaspar Selene: Tendencias recientes de la migración México-Estados Unidos. La situación demográfica de México 2003. México City : EDIGRÁFICA, 2003, str. 97-116.
16. Malačič Janez: Demografija. 6. izdaja. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2006. 339 str.
17. Mojarro Octavio, Tuirán Rodolfo: Retos y oportunidades del cambio en la estructura por edades de la población. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001, str. 249-260.
18. Mojarro Dávila Octavio: Implementation of the International Conference on Population and Development (ICPD). Strasbourg : BZ, 2005. 29 str.
19. Partida Virgilio: Evolución de la mortalidad y la esperanza de vida. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001, str. 23-32.
20. Partida Virgilio: Migración Interna en México. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001a, str. 95-102.
21. Partida Virgilio, García Juan Enrique: El cambio epidemiológico reciente. La situación demográfica de México 2002. México City : Talleres Gráficos de México, 2002, str. 17-28.
22. Partida Virgilio, Rodríguez Constanza: La revolución silenciosa: el descenso de la fecundidad en México, 1974-1999. La situación demográfica de México 1999. México City : Publivisual, 1999, str. 29-38.
23. Partida Virgilio, Tuirán Rodolfo: Tamaño, dinámica y estructura de la población: tendencias y desafíos. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001, str. 13-22.

24. Partida Bush Virgilio: Aspectos demográficos de la urbanización. La situación demográfica de México 2003. México City : EDIGRÁFICA, 2003, str. 17-26.
25. Partida Bush Virgilio: Situación demográfica nacional. La situación demográfica de México 2003. México City : EDIGRÁFICA, 2003a, str. 11-16.
26. Partida Bush Virgilio: La transición demográfica y el proceso de envejecimiento en México. La situación demográfica de México 2004. México City : Corporación de Servicios Gráficos Rojo, 2004, str. 23-29.
27. Partida Bush Virgilio, Gómez Carlos Anzaldo: Escenarios demográficos y urbanos de la zona metropolitana del valle de México. La situación demográfica de México 2003. México City : EDIGRÁFICA, 2003, str. 41-62.
28. Rodríguez Cecilia, Tuirán Rodolfo, Zúñiga Elena: La condición social dela mujer. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001, str. 155-164.
29. Rogelj Roman: Statistika 2. Ljubljana : Ekonomska Fakulteta, 2000. 267 str.
30. Tuirán Rodolfo: Migración, remesas y desarrollo. La situación demográfica de México 2002. México City : Talleres Gráficos de México, 2002, str. 77-88.
31. Tuirán Rodolfo, Corona Rodolfo: Los inmigrantes en México. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001, str. 71-76.
32. Tuirán Rodolfo, Partida Virgilio, Assadourian Esteban: Índice de Desarrollo Humano Municipal, 2000. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001, str. 231-244.
33. Zúñiga Elena, Araya Cristina: La fecundidad y la planificación familiar en el marco de la salud reproductive. La población de México en el nuevo siglo. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2001, str. 33-70.
34. Zúñiga Elena, Vega Daniel: Envejecimiento de la Población de México, Reto del siglo XXI. México City : Corporación de Servicios Gráficos Rojo, 2004. 78 str.
35. Zúñiga Elena, Zubieta Beatriz, Araya Cristina: Cuadernos de salud reproductive, República Mexicana. México City : Imagen y Arte Gráfica, 2000. 152 str.

VIRI

1. Abortion in Mexico.
[URL: <http://hrw.org/reports/2006/mexico0306/4.htm>], 2006.
2. Abortion rights controversy in Mexico.
[URL: <http://www.concentric.org/spanish/mexico.html>], 2006.
3. México en cifras. CONAPO.
[URL: <http://www.conapo.gob.mx>], 25.1.2006.
4. Grad Anton: Špansko-slovenski slovar. Ljubljana : DZS d.d., 2003. 1005 str.
5. Historical abortion statistics, Mexico.
[URL: <http://www.johnstonsarchive.net/policy/abortion/ab-mexico.html>], 2006.
6. Human Development Reports / Statistics.
[URL: <http://hdr.undp.org/statistics/data/countries.cfm?c=MEX>], 2005.
7. Estadísticas por tema. INEGI (Sistema nacionales estadístico y de información geográfica).
[<http://www.inegi.gob.mx/inegi/default.asp?c=119/>], 12.6.2006.
8. La situación demográfica de México 1998. México City : BZ, 1998. 186 str.
9. Mexico: Case studies in population policy. No. 21. New York : United Nations, 1989. 52 str.
10. Microsoft Encarta Encyclopedia Deluxe 2004, CD-rom.
11. Rován Jože, Turk Tomaž: Analiza podatkov s SPSS za Windows. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2001. 262 str.
12. Statistični letopis Republike Slovenije 2005. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2005. 611 str.
13. SPSS for Windows version 12.0, CD-rom.
14. Zúñiga Herrera Elena: Continuidad y cambio en la migración México – Estados Unidos. Power Point predstavitev.
[URL: <http://www.conapo.gob.mx>], 25.1.2006.

PRILOGA 1: OKRAJŠAVE ZA IMENA MEHIŠKIH ZVEZNIH DRŽAV

AG - Aguascalientes
BC - Baja California
BS - Baja California Sur
CP - Campeche
CO - Coahuila
CL - Colima
CS - Chiapas
CH - Chihuahua
DF - Distrito Federal
DG - Durango
GT - Guanajuato
GR - Guerrero
HG - Hidalgo
JL - Jalisco
MX - México
MI - Michoacán
MO - Morelos
NY - Nayarit
NL - Nuevo León
OX - Oaxaca
PU - Puebla
QT - Querétaro
QR - Quintana Roo
SL - San Luis Potosí
SI - Sinaloa
SO - Sonora
TB - Tabasco
TM - Tamaulipas
TX - Tlaxcala
VZ - Veracruz
YU - Yucatán
ZT - Zacatecas

PRILOGA 2

SPLOŠNI PODATKI

Tabela 1: Število prebivalcev Mehike in povprečne letne stopnje rasti, v obdobju od leta 1895 do leta 2005

Leto	Število prebivalcev	Povprečna letna stopnja rasti (v %)
1895	12.632.427	/
1900	13.607.259	1,5
1910	15.160.369	1,1
1921	14.334.780	-0,5
1930	16.552.722	1,6
1940	19.653.552	1,7
1950	25.791.017	2,8
1960	34.923.129	3,1
1970	48.225.238	3,3
1980	66.846.833	3,3
1990	81.249.645	2,0
2000	97.483.412	1,8
2005	103.263.388	1,2

Vir: Corona, Tuirán, 2001, str. 166; Alba-Hernandez, 1976, str. 6; Estadísticas por tema, 2006.

Tabela 2: Osnovni podatki o mehiških zveznih državah

Zvezna država	Glavno mesto	Število prebivalcev (2005)	Velikost (km ²)	Gostota poselitve (preb./km ²)
Mehika	Mexico City	103.263.388	1.964.375	52,6
Aguascalientes	Aguascalientes	1.065.416	5.197	205,0
Baja California	Mexicali	2.844.469	71.576	39,7
Baja California Sur	La Paz	512.170	71.428	7,2
Campeche	Campeche	754.730	56.798	13,3
Chiapas	Tuxtla Gutiérrez	4.293.459	73.724	58,3
Chihuahua	Chihuahua	3.241.444	245.945	13,2
Coahuila	Saltillo	2.495.200	149.511	16,7
Colima	Colima	567.996	5.433	104,6
Distrito Federal	Mexico City	8.720.916	1.547	5.637,3
Durango	Durango	1.509.117	121.776	12,4
Guanajuato	Guanajuato	4.893.812	30.768	159,1
Guerrero	Chilpancingo	3.115.202	64.586	48,2
Hidalgo	Pachuca	2.345.514	20.502	114,4
Jalisco	Guadalajara	6.752.113	78.389	86,1
México	Toluca	14.007.495	21.196	660,9
Michoacán	Morelia	3.966.073	58.200	68,2
Morelos	Cuernavaca	1.612.899	4.968	324,7
Nayarit	Tepic	949.684	26.908	35,3
Nuevo León	Monterrey	4.199.292	64.210	65,4
Oaxaca	Oaxaca	3.506.821	93.136	37,7
Puebla	Puebla	5.383.133	33.995	158,4
Querétaro	Querétaro	1.598.139	11.978	133,4
Quintana Roo	Chetumal	1.135.309	39.376	28,8
San Luis Potosí	San Luis Potosí	2.410.414	63.038	38,2
Sinaloa	Culiacán	2.608.442	56.496	46,2
Sonora	Hermosillo	2.394.861	180.833	13,2
Tabasco	Villahermosa	1.989.969	24.578	81,0
Tamaulipas	Ciudad Victoria	3.024.238	78.932	38,3
Tlaxcala	Tlaxcala	1.068.207	4.037	264,6
Veracruz	Jalapa	7.110.214	71.735	99,1
Yucatán	Mérida	1.818.948	43.257	42,1
Zacatecas	Zacatecas	1.367.692	73.103	18,7

Vir: Microsoft Encarta 2004; Estadísticas por tema, 2006.

SMRTNOST

Tabela 3: Pričakovana življenjska doba ob rojstvu, v Mehiki, v obdobju od leta 1930 do leta 2005 in projekcija do leta 2050

Leto	Moški	Ženske	Skupaj
1930	35,5	37,0	36,2
1970	58,6	63,2	60,9
2000	71,6	76,5	74,0
2005	73,0	77,9	75,4
2030	77,5	82,1	79,8
2050	79,0	83,6	81,3

Vir: Partida, 2001, str. 23; Hernández Laos, 2004, str. 17; México en cifras, 2006; Estadísticas por tema, 2006.

Tabela 4: Smrtnost dojenčkov na 1.000 živorojenih, po izbranih značilnostih matere, v Mehiki, za izbrana obdobja

Izbrane kategorije	1971/1975	1981/1985	1986/1990	1992/1996
Okolje				
Ruralno (do 2.500)	88	65	50	37
Urbano (2.500 in več)	60	32	32	24
Izobrazba				
Brez izobrazbe	83	64	56	49
Nedokončana osnovna	72	55	51	36
Končana osnovna	51	36	40	28
Srednja in več	45	20	19	18

Vir: Partida, 2001, str. 26, 28.

Tabela 5: Deleži glavnih vzrokov smrti v Mehiki v letih 1980 in 2004, po spolu in različnih starostnih skupinah (v odstotkih)

Glavni vzroki smrti za moške leta 1980

Vrstni red	1	2	3	4	5
Dojenčki 0 let	Infekcijske in parazitarne bolezni 28,1	Nekateri perinatalni vzroki 25,8	Infekcije dihal 21,5	Prirojene malformacije, deformacije 5,3	Bolezni dihal 4,4
Predšolski otroci od 1 do 4 leta	Infekcijske in parazitarne bolezni 38,5	Infekcije dihal 15,5	Nesreče 12,0	Bolezni dihal 4,4	Endokrine bol. ter bol. metabolizma in presnove 3,6
Šolarji od 5 do 14 let	Nesreče 38,0	Infekcijske in parazitarne bolezni 18,3	Infekcije dihal 6,2	Novotvorbe 4,4	Bolezni srca in ožilja 4,3
Mladi od 15 do 29 let	Nesreče 48,4	Umore 15,1	Bolezni srca in ožilja 5,5	Infekcijske in parazitarne bolezni 5,1	Bolezni prebavil 3,5
Odrasli od 30 do 64 let	Nesreče 20,0	Bolezni prebavil 16,7	Bolezni srca in ožilja 16,1	Umore 7,8	Infekcijske in parazitarne bolezni 6,8
Starejši 65 in več let	Bolezni srca in ožilja 30,4	Novotvorbe 9,4	Bolezni prebavil 8,7	Bolezni dihal 7,3	Infekcije dihal 6,9

Glavni vzroki smrti za ženske leta 1980

Vrstni red	1	2	3	4	5
Dojenčki 0 let	Infekcijske in parazitarne bolezni 29,4	Nekateri perinatalni vzroki 23,2	Infekcije dihal 21,9	Prirojene malformacije, deformacije 5,7	Bolezni dihal 4,5
Predšolski otroci od 1 do 4 leta	Infekcijske in parazitarne bolezni 40,4	Infekcije dihal 16,6	Nesreče 8,3	Bolezni dihal 4,7	Bolezni srca in ožilja 3,6
Šolarji od 5 do 14 let	Infekcijske in parazitarne bolezni 24,4	Nesreče 24,4	Infekcije dihal 8,1	Bolezni srca in ožilja 6,3	Novotvorbe 5,3
Mladi od 15 do 29 let	Nesreče 19,3	Infekcijske in parazitarne bolezni 13,2	Bolezni srca in ožilja 12,3	Zapleti med nosečnostjo in (po)porodom 10,6	Novotvorbe 5,4
Odrasli od 30 do 64 let	Bolezni srca in ožilja 21,6	Novotvorbe 16,8	Bolezni prebavil 10,5	Infekcijske in parazitarne bolezni 9,0	Sladkorna bolezen 7,5
Starejši 65 in več let	Bolezni srca in ožilja 33,9	Novotvorbe 9,9	Sladkorna bolezen 7,5	Infekcije dihal 7,2	Bolezni prebavil 7,0

Glavni vzroki smrti za moške leta 2004

Vrstni red	1	2	3	4	5
Dojenčki	Nekateri perinatalni vzroki	Prirojene malformacije, deformacije	Gripa in pljučnica	Nesreče	Infekcijske bolezni črevesja
0 let	51,6	18,6	6,3	4,5	3,7
Predšolski otroci	Nesreče	Prirojene malformacije, deformacije	Infekcijske bolezni črevesja	Gripa in pljučnica	Novotvorbe
od 1 do 4 leta	25,7	12,8	8,9	8,1	7,0
Šolarji	Nesreče	Prirojene malformacije, deformacije	Bolezni mišično-skeletnega sistema	Umore	Ledvične težave
od 5 do 14 let	35,3	6,2	4,2	3,1	2,6
Mladi	Nesreče	Umore	Samomori	Novotvorbe	HIV/AIDS
od 15 do 29 let	36,9	14,7	7,3	6,4	4,4
Odrasli	Bolezni jeter	Sladkorna bolezen	Nesreče	Bolezni srca in ožilja	Novotvorbe
od 30 do 64 let	16,1	13,3	12,7	12,5	10,7
Starejši	Bolezni srca in ožilja	Novotvorbe	Sladkorna bolezen	Bolezni živčevja	Kronične pljučne bolezni
65 in več let	22,2	14,4	12,9	7,5	5,6

Glavni vzroki smrti za ženske leta 2004

Vrstni red	1	2	3	4	5
Dojenčki	Nekateri perinatalni vzroki	Prirojene malformacije, deformacije	Gripa in pljučnica	Nesreče	Infekcijske bolezni črevesja
0 let	48,8	21,7	6,4	4,5	3,4
Predšolski otroci	Nesreče	Prirojene malformacije, deformacije	Infekcijske bolezni črevesja	Novotvorbe	Gripa in pljučnica
od 1 do 4 leta	20,5	14,5	9,7	9,5	7,2
Šolarji	Nesreče	Novotvorbe	Prirojene malformacije, deformacije	Bolezni mišično-skeletnega sistema	Ledvične težave
od 5 do 14 let	24,1	16,6	8,5	4,4	3,6
Mladi	Nesreče	Novotvorbe	Zapleti med nosečnostjo in (po)porodom	Umori	Bolezni srca in ožilja
od 15 do 29 let	19,3	13,6	8,3	5,4	4,8
Odrasli	Novotvorbe	Sladkorna bolezen	Bolezni srca in ožilja	Bolezni jeter	Bolezni živčevja
od 30 do 64 let	25,1	21,1	11,7	6,4	4,9
Starejši	Bolezni srca in ožilja	Sladkorna bolezen	Novotvorbe	Bolezni živčja	Kronične pljučne bolezni
65 in več let	24,0	17,0	12,1	8,8	4,3

Vir: Partida, García, 2002, str. 19, 20; Estadísticas por tema, 2006.

RODNOST

Tabela 6: Stopnje totalne rodnosti, po izbranih značilnostih žensk, v obdobju od leta 1974 do leta 1996

Značilnosti	1974	1980	1985	1990	1996
Izobrazba					
Brez izobrazbe	7,8	6,9	6,2	5,0	4,7
Nedokončana osnovna	7,0	5,9	5,3	4,5	3,7
Osnovna izobrazba	4,9	4,0	3,9	3,4	3,1
Srednja in več	3,5	2,8	2,6	2,5	2,2
Okolje					
Ruralno (do 2.500)	7,4	6,8	6,0	4,8	3,5
Urbano (2.500 in več)	5,0	4,0	3,3	2,9	2,3
Ekonomska aktivnost					
Aktivne	3,8	3,6	2,8	2,2	2,0
Neaktivne	6,9	5,4	4,7	4,0	3,4

Vir: Partida, Rodríguez, 1999, str. 30-34.

Tabela 7: Povprečno število otrok žensk starih 12 in več let, po zakonskem stanju, v Mehiki, v obdobju od leta 1970 do leta 2000

	1970	1990	2000
Skupaj	3,1	2,8	2,6
Izvenzakonske zveze	4,2	3,5	2,9
Poročene	5,0	4,4	3,8
Vdove, ločene, razvezane	4,9	4,9	4,9
Samske	0,1	0,1	0,2

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Tabela 8: Delež žensk v rodni dobi, ki poznajo vsaj eno metodo kontracepcije; nezadovoljeno povpraševanje žensk v rodni dobi po kontracepciji; delež žensk v rodni dobi, ki uporabljajo eno od metod kontracepcije, v obdobju od leta 1976 do leta 1997, po izbranih značilnostih žensk v Mehiki(v odstotkih)

	Poznavanje kontracepcije		Nezadovoljeno povpraševanje		Uporaba kontracepcije			
	1976	1997	1987	1997	1976	1987	1992	1997
Skupaj	89,0	96,6	25,1	12,1	30,2	52,7	63,1	68,5
Starostna skupine								
15-19	79,8	93,4	33,8	26,7	14,2	30,2	36,4	45,0
20-24	88,8	96,8	31,3	21,1	26,7	46,9	55,4	59,3
25-29	93,1	98,2	31,4	14,7	38,6	54,0	65,7	67,8
30-34	91,3	97,9	23,5	10,3	38,0	62,3	70,1	75,4
35-39	89,7	97,4	23,7	9,3	37,9	61,3	72,6	76,1
40-44	86,1	97,4	15,5	6,6	25,1	60,2	67,4	74,5
45-49	85,9	95,8	9,7	3,2	11,8	34,2	50,5	61,4
Število otrok								
0	86,6	94,1	8,3	11,8	6,5	15,3	20,7	23,9
1	89,7	98,2	25,8	17,3	27,2	50,5	56,6	59,8
2	91,8	99,0	21,4	10,6	39,1	60,0	71,0	75,4
3	91,3	98,8	22,0	8,6	38,4	67,5	75,0	80,6
4 in več	88,6	96,5	30,2	12,8	29,6	51,3	62,6	70,4
Izobrazba								
Brez izobrazbe	73,7	82,4	45,8	21,8	12,8	23,7	38,2	48,0
Brez osnovne	88,9	93,8	32,7	16,9	25,5	44,8	56,4	61,3
Z osnovno	95,6	95,8	17,8	12,4	40,3	62,0	66,7	69,8
Srednja in več	99,1	99,4	10,4	8,0	55,8	69,9	73,6	74,8
Bivališče								
Ruralno	78,6	90,0	45,7	22,2	13,7	32,5	44,6	53,6
Urbano	95,8	98,5	15,9	8,9	42,1	61,5	70,1	73,3
Staroselski dialekt								
Govori	/	79,5	/	25,8	/	/	/	48,3
Ne govori	/	97,8	/	11,0	/	/	/	70,2

Vir: Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 41, 47, 65.

Tabela 9: Idealno število otrok za ženske v rodni dobi, po izbranih značilnostih, v obdobju od leta 1976 do leta 1997 ter dejansko število otrok za te ženske v letu 1997

Značilnosti	Dejansko število otrok leta 1997	1976	1987	1997
Skupaj	3,1	4,5	3,3	3,2
Starostne skupine				
15-19	0,8	3,9	2,8	2,7
20-24	1,5	3,7	2,9	2,8
25-29	2,2	4,2	3,1	2,9
30-34	3,0	4,6	3,3	3,1
35-39	3,7	5,0	3,8	3,4
40-44	4,4	5,3	3,8	3,6
45-49	5,2	5,5	4,1	4,0
Izobrazba				
Brez izobrazbe	5,3	5,3	4,5	4,3
Brez osnovne	4,3	4,8	3,6	3,8
Z osnovno	3,1	3,9	3,1	3,3
Srednja in več	2,1	3,4	2,7	2,7
Bivališče				
Ruralno	3,9	5,0	4,0	3,8
Urbano	2,8	4,2	3,0	3,0
Znanje staroselskega jezika				
Da	4,1	/	/	3,9
Ne	3,0	/	/	3,1

Vir: Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 35, 36.

MIGRACIJE

Tabela 10: Deset največjih mest v Mehiki in stopnja rasti njihovega prebivalstva v letu 2003

Mesto	Zvezna država	Število prebivalcev	Stopnje rasti (v %)
México City	Distrito Federal, México, Hidalgo	19.073.915	0,99
Guadalajara	Jalisco	3.921.329	1,12
Monterrey	Nuevo León	3.542.979	1,71
Puebla	Puebla, Tlaxcala	2.016.956	1,22
Toluca	México	1.450.552	1,53
Tijuana	Baja California	1.437.729	3,20
Juárez	Chihuahua	1.365.038	3,06
León	Guanajuato	1.118.137	1,39
Torreón	Coahuila, Durango	1.082.616	1,08
San Luis Potosí	San Luis Potosí	895.602	0,98

Vir: Partida Bush, 2003a, str. 14.

Tabela 11: Distribucija prebivalstva po urbanem sistemu v letu 2000

	Število naselij	Število prebivalcev	Delež (v %)
Mesta	364	64.943.514	66,6
Velika mesta	9	32.733.427	33,6
Srednje velika mesta	71	22.677.415	23,2
Majhna mesta	284	9.532.672	9,8
Ruralna in mešana naselja	/	32.539.898	33,4
Skupaj	/	97.483.412	100,0

Vir: Gómez, 2003, str. 32.

Tabela 12: Število mest, število mestnega prebivalstva v milijonih in delež mestnega prebivalstva v celotnem prebivalstvu, v Mehiki, v drugi polovici 20. stoletja

Leto	Število mest	Število prebivalcev	Delež (v %)
1950	84	7,1	27,5
1980	226	36,0	53,8
2000	364	64,9	66,6

Vir: Gómez, 2003, str. 27.

Tabela 13: Migracije med občinami po velikosti naselij, v obdobju od leta 1995 do leta 2000

	Podeželje	Mešana naselja	Majhna mesta	Srednje velika	Velika mesta	Skupaj imigrantov
Skupaj emigrantov	1.124.147	487.496	523.413	1.200.872	1.100.356	4.436.284
Podeželje	211.933	81.730	80.285	172.879	200.678	747.505
Mešana naselja	100.831	46.262	43.753	96.773	106.111	393.730
Majhna mesta	119.580	54.087	56.543	124.862	112.340	467.412
Srednje velika	376.595	167.360	198.116	402.896	404.558	1.549.525
Velika mesta	315.208	138.057	144.716	403.462	276.669	1.278.112
V odstotkih						
Skupaj emigrantov	25,3	11,0	11,8	27,1	24,8	100,0
Podeželje	4,8	1,8	1,8	3,9	4,5	16,8
Mešana naselja	2,3	1,0	1,0	2,2	2,4	8,9
Majhna mesta	2,7	1,2	1,3	2,8	2,5	10,5
Srednje velika	8,5	3,8	4,5	9,1	9,1	34,9
Velika mesta	7,1	3,1	3,3	9,1	6,2	28,8

Vir: Gómez, 2003, str. 33.

Tabela 14: Porazdelitev prebivalstva po velikosti naselij, v Mehiki, v obdobju od leta 1950 do leta 2005

	Naselja z manj kot 2.500 prebivalci	Naselja z 2.500 prebivalci in več
1950	57,4	42,6
1970	41,3	58,7
1990	28,7	71,3
2000	25,4	74,6
2005	23,5	76,5

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Tabela 15: Število vaških naselij v Mehiki

Leto	Skupno število	Z manj kot 100 prebivalci	Od 100 do 2.499 prebivalcev
1950	98.590	65.090	32.517
1960	89.612	51.555	36.596
1970	97.580	55.650	39.760
1980	125.300	78.806	44.363
1990	156.602	108.307	45.709
2000	196.000	148.000	47.000

Vir: Hernández Esquivel, 2003, str. 66.

Tabela 16: Ljudje rojeni v Mehiki, ki so leta 2003 bivali v ZDA, po izbranih značilnostih

	Absolutno	Relativno
Skupno število	10.237.189	100,0
Mlajši od 15 let	878.418	8,6
Med 15 in 59 let	8.648.528	84,5
Stari 60 in več let	710.244	6,9
Spol	10.237.189	100,0
Moški	5.638.094	55,1
Ženske	4.599.095	44,9
Povprečna starost	34,3	
Formalna izobrazba ljudi starih 25 in več let	7.602.936	100,0
Manj kot 10 let	4.115.410	54,1
Med 10 in 12 leti	2.389.225	31,4
Več kot 12 let	1.098.301	14,5
Zakonsko stanje ljudi starih 15 in več let	9.358.772	100,0
V zvezi	5.830.062	62,3
Ne v zvezi	3.528.710	37,7
Velikost gospodinjstva	10.237.189	100,0
Od 1 do 3 člane	2.964.643	29,0
Od 4 do 6 članov	5.795.449	56,6
7 in več članov	1.477.097	14,4
Država bivanja	10.237.189	100,0
Kalifornija	4.026.219	39,3
Texas	2.356.703	23,0
Ilinois	665.237	6,5
Ostale ZDA	3.189.030	31,2
Leto prihoda v ZDA	10.237.189	100,0
Pred letom 1975	1.363.837	13,3
Med letoma 1975 in 1985	2.006.207	19,6
Med letoma 1986 in 1995	3.302.248	32,3
Med letoma 1996 in 2003	3.564.898	34,8
Državljanstvo	10.237.189	100,0
Z ameriškim državljanstvom	2.233.313	21,8
Brez ameriškega državljanstva	8.003.877	78,2
Ekonomska aktivnost ljudi starih 15 in več let	9.358.772	100,0
Ekonomsko aktivni	6.467.283	69,1
Ekonomsko neaktivni	2.891.489	30,9

Vir: Acevedo, Leite, Ramos, 2004, str. 133.

ZNAČILNOSTI PREBIVALSTVA

Tabela 17: Povprečno število let šolanja, pri prebivalcih Mehike starih 15 in več let in delež nepismenih v prebivalstvu starem 15 in več let, za izbrana leta

Leto	1970	1990	2000
Povprečno število let šolanja			
Skupaj	3,4	6,6	7,6
Moški	3,7	6,9	7,8
Ženske	3,2	6,3	7,3
Delež nepismenih			
Skupaj	25,8	12,4	9,6
Moški	21,8	9,6	7,5
Ženske	29,6	15,0	11,5

Vir: Rodríguez, Tuirán, Zúñiga, 2001, str. 156, 157.

Tabela 18: Delež nepismenih, po starostnih skupinah, leta 2000 (v odstotkih)

Starostna skupina	Moški	Ženske
15-19	2,9	3,0
20-24	3,6	4,1
25-29	3,6	4,6
30-34	4,2	6,3
35-39	5,5	9,0
40-44	6,5	11,2
45-49	8,8	15,7
50-54	11,5	19,7
55-59	15,2	25,4
60-64	19,0	29,7
65 in več	26,3	38,1

Vir: Mojarro Dávila, 2005, str. 18.

Tabela 19: Starostna struktura, stopnja odvisnosti in indeks staranja za Mehiško prebivalstvo v obdobju od leta 1930 do leta 2005, s projekcijo do leta 2050

	Otroci do 15 let	Delovni kontingent	Starejši 65 in več let	Stopnja odvisnosti	Indeks staranja
1930	41,1	56,3	2,6	77,6	6,3
1940	41,9	55,3	2,8	80,8	6,7
1950	42,5	54,4	3,1	83,8	7,3
1960	45,9	50,8	3,3	96,9	7,2
1970	47,7	49,0	3,4	104,3	7,1
1980	45,0	51,5	3,5	94,2	7,8
1990	39,3	57,0	3,7	75,4	9,4
2000	33,2	62,0	4,8	61,3	14,5
2005	31,5	62,8	5,7	59,2	18,1
2030	20,4	67,4	12,3	48,5	60,3
2050	16,8	61,7	21,5	62,1	128,0

Vir: La situación demográfica de México 1998, 1998, str 128; México en cifras, 2006; Estadísticas por tema, 2006.

Tabela 20: Staroselska populacija po popisu leta 2000

	Skupaj	Govorijo Staroselsko	Počutijo staroselce	Oboje	Skupaj staroselcev
Skupaj	97.014.867	5.051.431	1.109.684	6.546.150	12.707.265
Podeželje	24.605.403	1.710.198	376.167	4.132.326	6.218.691
Mešana naselja	13.243.112	987.498	201.279	1.297.575	2.486.352
Mesta	59.166.352	2.353.735	532.238	1.116.249	4.002.222

Vir: Corona, Tuirán, 2001, str. 174-177.

Tabela 21: Delež nepismenih staroselcev starih 15 in več let v letih 1990 in 2000 (v odstotkih)

Leto	Skupaj	Moški	Ženske
1990	40,9	29,7	51,8
2000	33,8	23,9	43,2

Vir: Mojarro Dávila, 2005, str. 19.

Tabela 22: Delež žensk, v rodni dobi, ki po petih, oziroma desetih letih ni več v zvezi, raziskava leta 1997 (v odstotkih)

	Po petih letih	Po desetih letih
Rojene pred letom 1953	4,9	9,3
Rojene med letoma 1953 in 1957	5,2	9,4
Rojene med letoma 1958 in 1962	5,4	10,8
Rojene med letoma 1963 in 1967	5,7	11,0
Rojene med letoma 1968 in 1972	8,4	15,6
Rojene leta 1973 in kasneje	10,8	17,5
Civilna poroka	4,6	8,5
Cerkvena poroka	2,5	4,3
Civilna in cerkvena poroka	1,1	2,1
Izvenzakonske zveze	14,9	22,6

Vir: Aparicio, Rodríguez, Hinojosa, 2001, str. 225.

Tabela 23: Splošna stopnja poročnosti, v Mehiki, v obdobju od leta 1970 do leta 2004 (v promilih)

Leto	Splošna stopnja poročnosti
1970	7,0
1980	7,1
1990	7,8
2000	7,0
2004	6,0

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Tabela 24: Porazdelitev prebivalstva starega 12 in več let, po zakonskem stanju, v Mehiki, v obdobju od leta 1950 do leta 2000

	1950	1970	1990	2000
Prebivalstvo staro 12 in več let	15.057.867	29.697.303	55.913.847	69.235.053
Samski (v %)	29,2	40,4	40,9	37,2
Poročeni (v %)	50,1	45,4	46,1	44,6
V izvenzakonski zvezi (v %)	12,5	8,2	7,4	10,3
Ločeni in razvezani (v %)	0,5	1,8	1,9	3,6
Vdove / vdovci (v %)	7,7	4,2	3,7	4,3
Moški	6.957.591	14.625.590	27.084.182	33.271.132
Samski (v %)	30,8	44,2	43,7	39,9
Poročeni (v %)	52,5	45,1	46,5	45,8
V izvenzakonski zvezi (v %)	12,7	7,9	7,3	10,4
Ločeni in razvezani (v %)	0,3	1,0	1,0	2,0
Vdovci (v %)	3,7	1,8	1,5	1,9
Ženske	8.100.276	15.071.713	28.829.665	35.963.921
Samske (v %)	27,8	36,8	38,2	34,6
Poročene (v %)	48,0	45,7	45,7	43,6
V izvenzakonski zvezi (v %)	12,4	8,4	7,6	10,2
Ločene in razvezane (v %)	0,6	2,6	2,8	5,0
Vdove (v %)	11,2	6,5	5,7	6,6

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Tabela 25: Povprečna velikost različnih tipov gospodinjstev, v Mehiki, v obdobju od leta 1950 do leta 2005

	1950	1960	1970	1990	2000	2005
Gospodinjstva	4,5	5,1	4,9	4,9	4,3	4,0
Družinska	4,9	5,4	5,2	5,1	4,5	4,3
Nuklearna	/	/	/	4,9	4,1	3,9
Razširjena	/	/	/	6,2	5,6	5,4
Veččlanske	/	/	/	2,9	2,6	2,6

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Tabela 26: Število in različni tipi gospodinjstev v obdobju od leta 1950 do leta 2005

	1950	1970	1990	2000	2005
Število gospodinjstev	5.768.815	9.816.633	16.202.845	22.268.916	24.803.625
Družinska (v %)	88,5	92,5	94,5	93,3	91,9
Nuklearna (v %)	/	/	74,9	68,8	62,8
Razširjena (v %)	/	/	19,6	24,5	23,6
Nedružinska (v %)	/	/	5,5	6,7	8,0
Večosebna (v %)	/	/	0,5	0,4	0,5
Enočlanska (v %)	11,5	7,5	5,0	6,3	7,5
Glasi na moškega	/	8.111.399	13.397.357	17.671.681	19.085.966
Družinska (v %)	/	94,9	96,7	95,5	94,4
Nedružinska (v %)	/	/	3,3	4,5	5,5
Glasi na žensko	/	1.705.234	2.805.488	4.597.235	5.717.659
Družinska (v %)	/	81,3	84,5	84,6	83,5
Nedružinska (v %)	/	/	15,5	15,4	16,3

Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Tabela 27: Število ekonomsko aktivnega prebivalstva (v milijonih) ter delež ekonomsko aktivnega prebivalstva (v odstotkih) v prebivalstvu starem 12 in več let, v letih 1970 in 2000 ter projekcije za leti 2030 in 2050

Leto	Število			Delež		
	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske
1970	14,8	11,5	3,3	49,3	77,0	21,9
2000	42,1	28,4	13,7	57,3	78,4	36,8
2030	64,0	40,7	23,3	60,3	78,2	43,1
2050	65,2	40,2	25,0	58,9	74,4	44,1

Vir: Hernández Laos, 2004, str. 18, 19; México en cifras, 2006.

PRILOGA 3

Izpis 1: Regression

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
Pricakovana_zivljenjska_doba	75,419	,7123	32
Delez_pismenih	90,419	5,4707	32

Correlations

		Pricakovana_zivljenjska_doba	Delez_pismenih
Pearson Correlation	Pricakovana_zivljenjska_doba	1,000	,930
	Delez_pismenih	,930	1,000
Sig. (1-tailed)	Pricakovana_zivljenjska_doba	.	,000
	Delez_pismenih	,000	.
N	Pricakovana_zivljenjska_doba	32	32
	Delez_pismenih	32	32

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Delez_pismenih ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: Pricakovana_zivljenjska_doba

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,930 ^a	,864	,859	,2670

a. Predictors: (Constant), Delez_pismenih

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	13,590	1	13,590	190,638	,000 ^a
	Residual	2,139	30	,071		
	Total	15,729	31			

a. Predictors: (Constant), Delez_pismenih

b. Dependent Variable: Pricakovana_zivljenjska_doba

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	64,476	,794		81,205	,000
	Delez_pismenih	,121	,009	,930	13,807	,000

a. Dependent Variable: Pricakovana_zivljenjska_doba

Izpis 2: Regression

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
Stopnja_totalne_rodnosti	2,1347	,12062	32
Delez_uporabnic_kontracepcije	70,775	7,1707	32

Correlations

		Stopnja_totalne_rodnosti	Delez_uporabnic_kontracepcije
Pearson Correlation	Stopnja_totalne_rodnosti	1,000	-,742
	Delez_uporabnic_kontracepcije	-,742	1,000
Sig. (1-tailed)	Stopnja_totalne_rodnosti	.	,000
	Delez_uporabnic_kontracepcije	,000	.
N	Stopnja_totalne_rodnosti	32	32
	Delez_uporabnic_kontracepcije	32	32

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Delez_uporabnic_kontracepcije	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: Stopnja_totalne_rodnosti

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,742 ^a	,551	,536	,08218

a. Predictors: (Constant), Delez_uporabnic_kontracepcije

ANOVA^{ab}

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,248	1	,248	36,782	,000 ^a
	Residual	,203	30	,007		
	Total	,451	31			

a. Predictors: (Constant), Delez_uporabnic_kontracepcije

b. Dependent Variable: Stopnja_totalne_rodnosti

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,018	,146		20,616	,000
	Delez_uporabnic_kontracepcije	-,012	,002	-,742	-6,065	,000

a. Dependent Variable: Stopnja_totalne_rodnosti

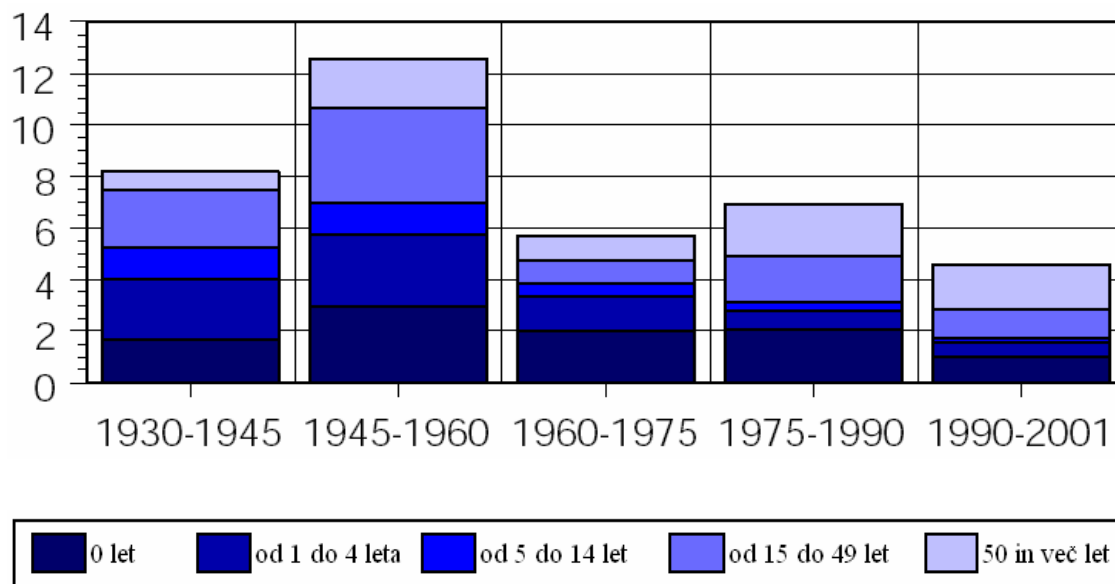
Podatki za regresiji so vzeti iz:

- Zúñiga, Zubieta, Araya, 2000, str. 130;
- Estadísticas por tema, 2006;
- Tuirán, Partida, Assadourian, 2001, str. 235.

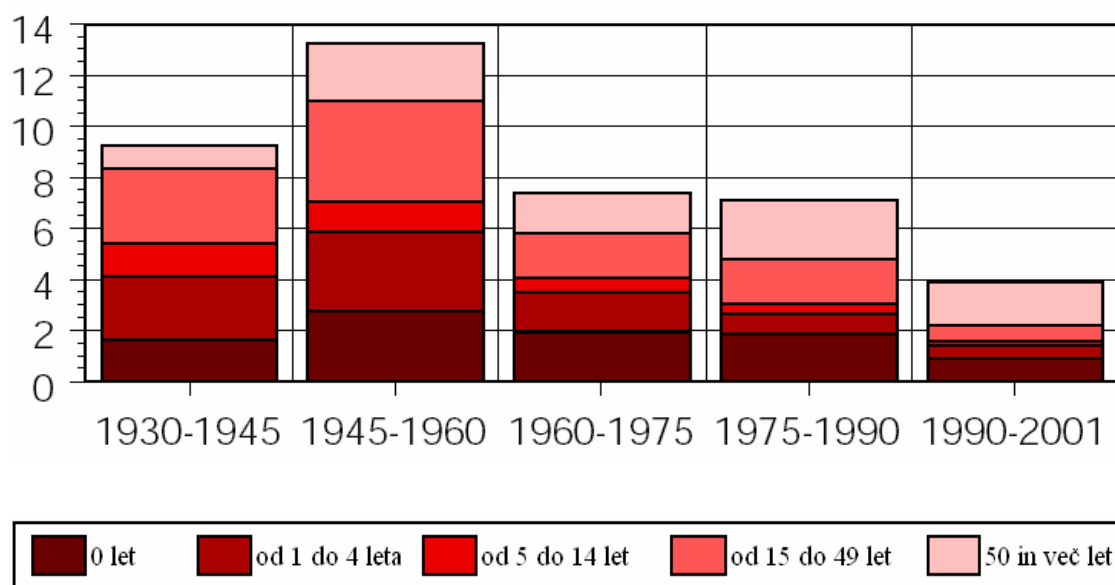
PRILOGA 4

Slika 1: Porast pričakovane življenske dobe ob rojstvu, za prebivalce Mehike, v obdobju od leta 1930 do leta 2001, po spolu in starostnih skupinah

Moški

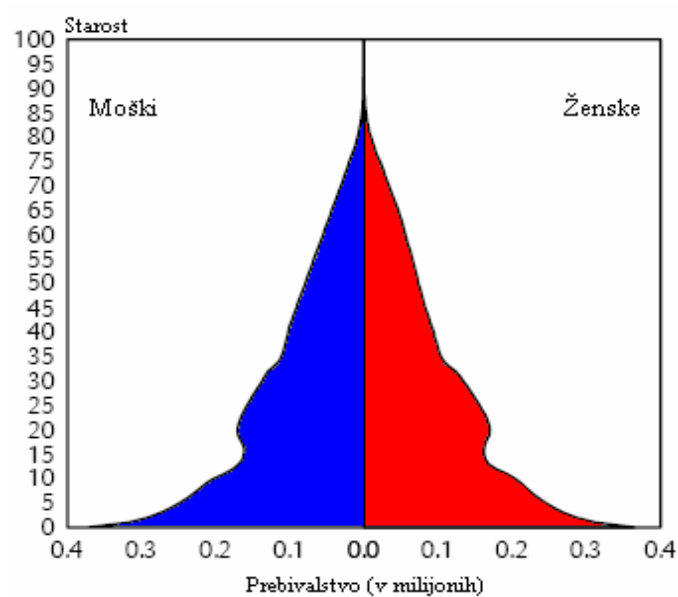
Ženske

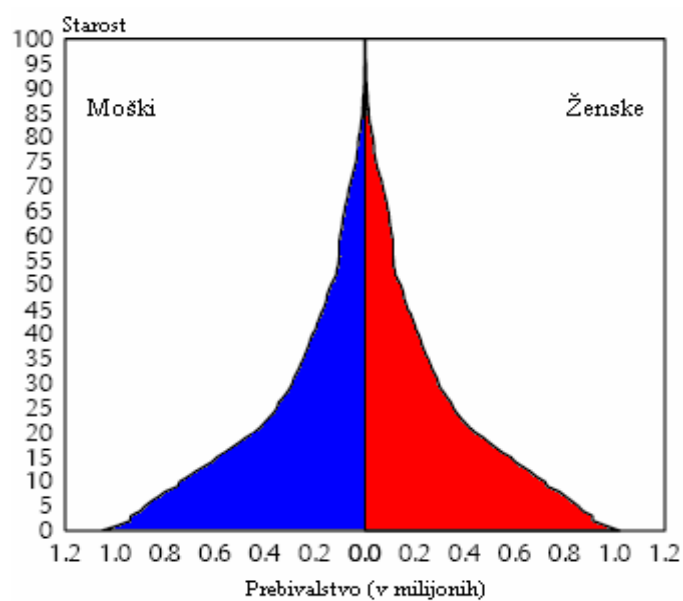
Vir: Partida, 2001, str. 24.

Slika 2: Starostne piramide za Mehiško prebivalstvo, za izbrana leta

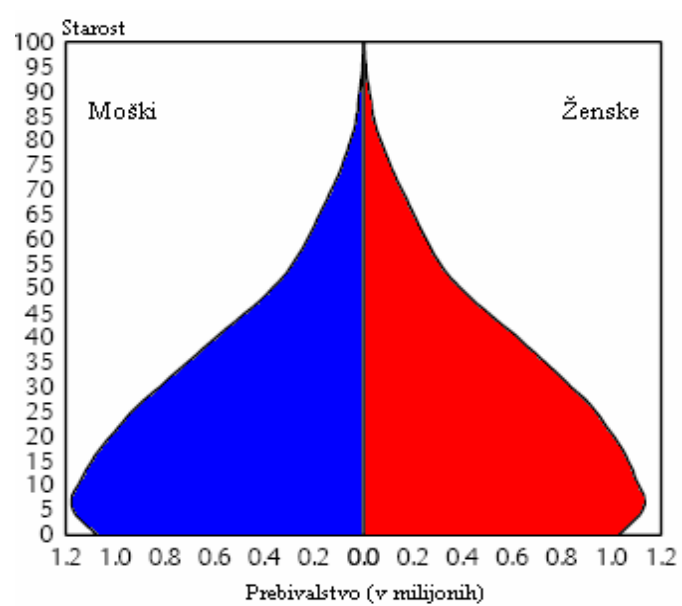
1930

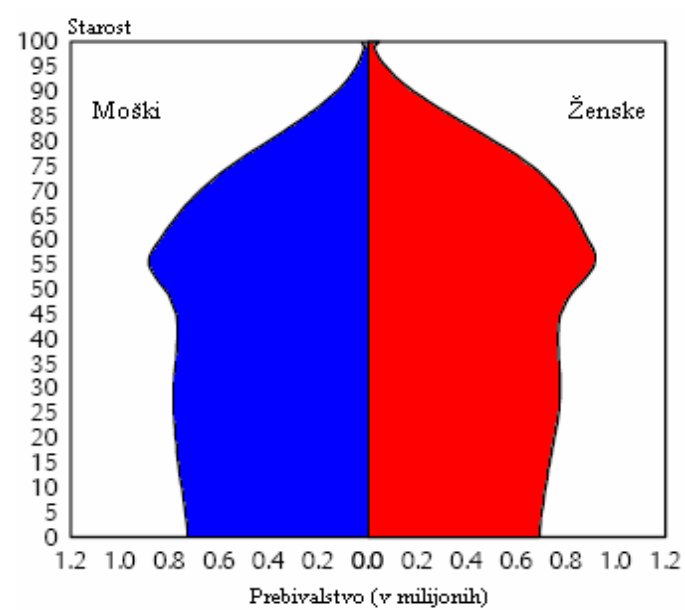
1970

2000

2050

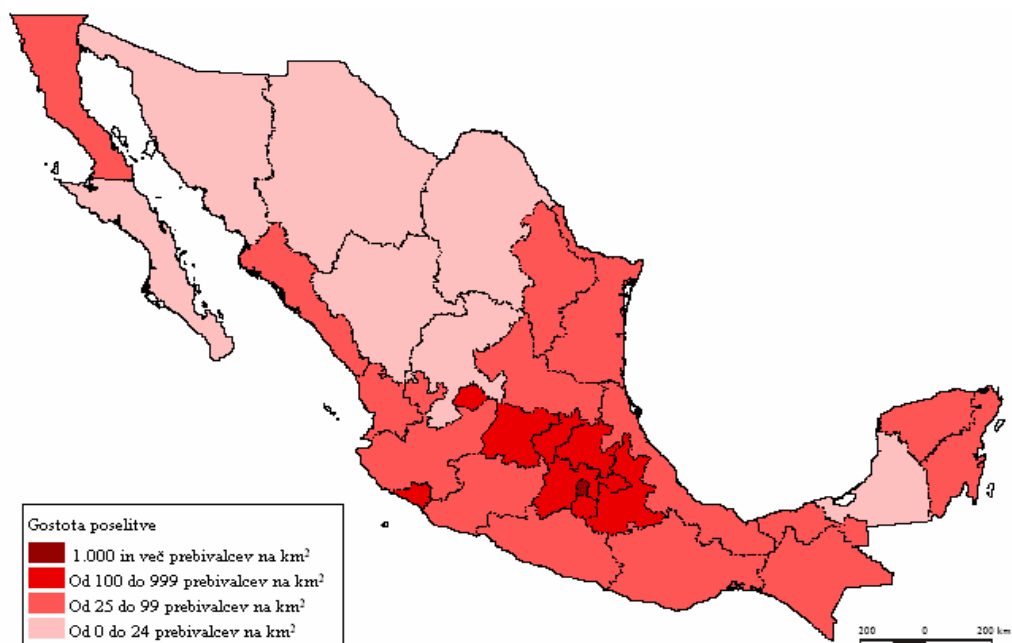
Vir: Partida Bush, 2004, str. 26.

Slika 3: Mehiške zvezne države

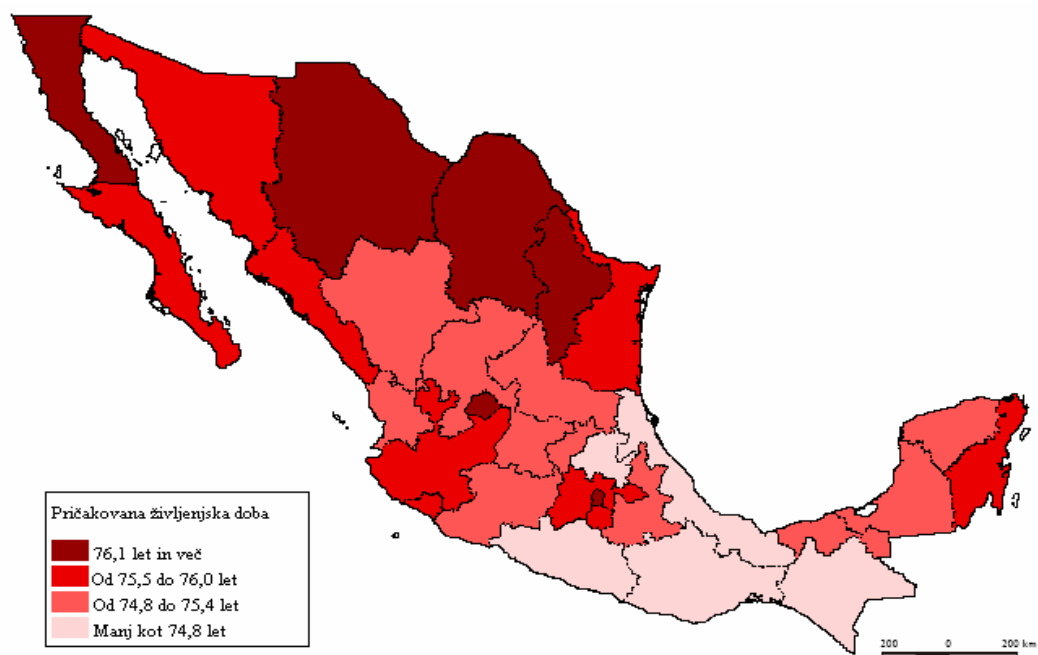
Vir: Microsoft Encarta 2004.

Slika 4: Gostota poselitve mehiških zveznih držav leta 2005

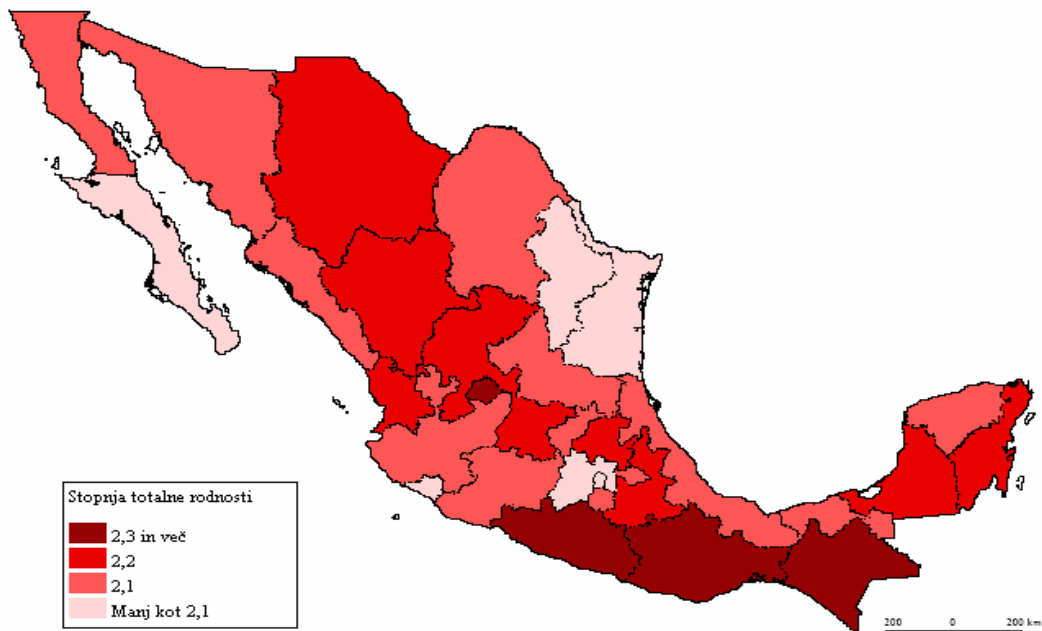
Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Slika 5: Pričakovana življenjska doba ob rojstvu po zveznih državah leta 2005

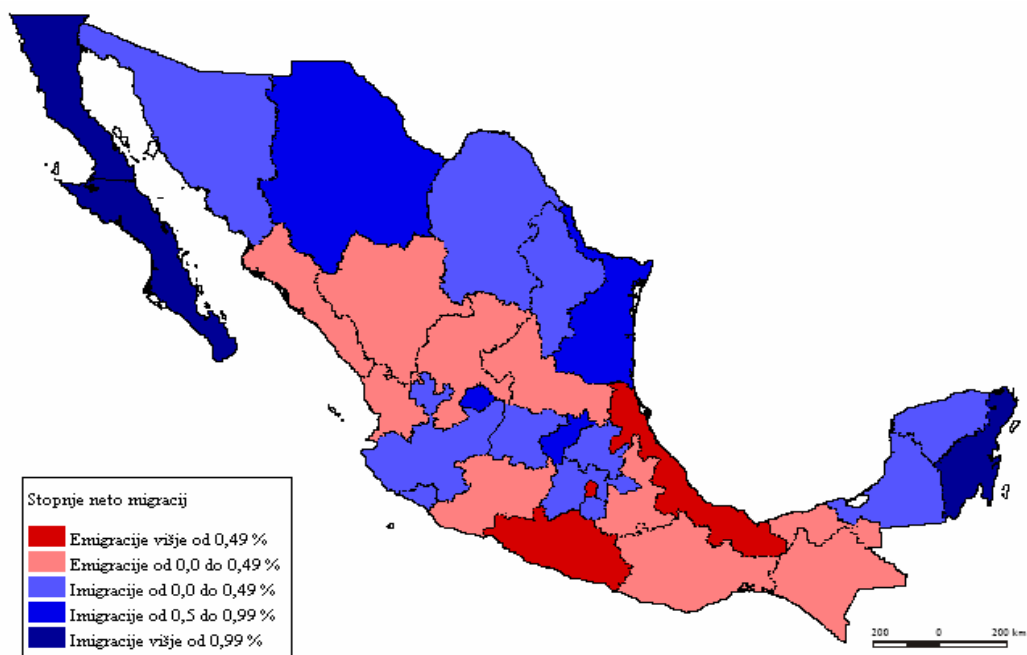
Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Slika 6: Stopnja totalne rodnosti po zveznimi državami leta 2005

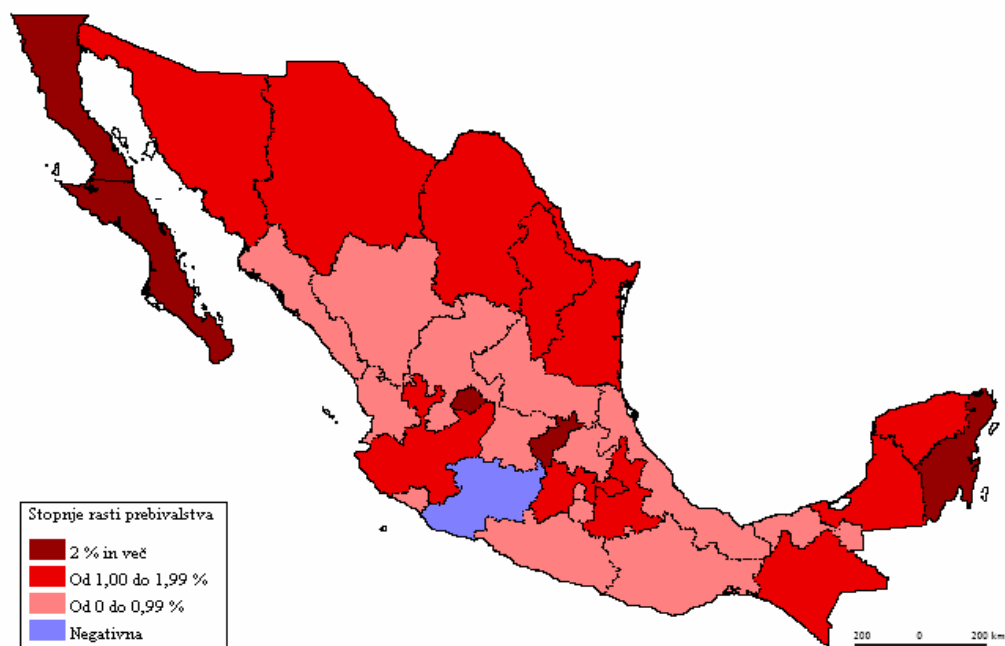
Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Slika 7: Stopnje neto migracij med zveznimi državami leta 2000 (v odstotkih)

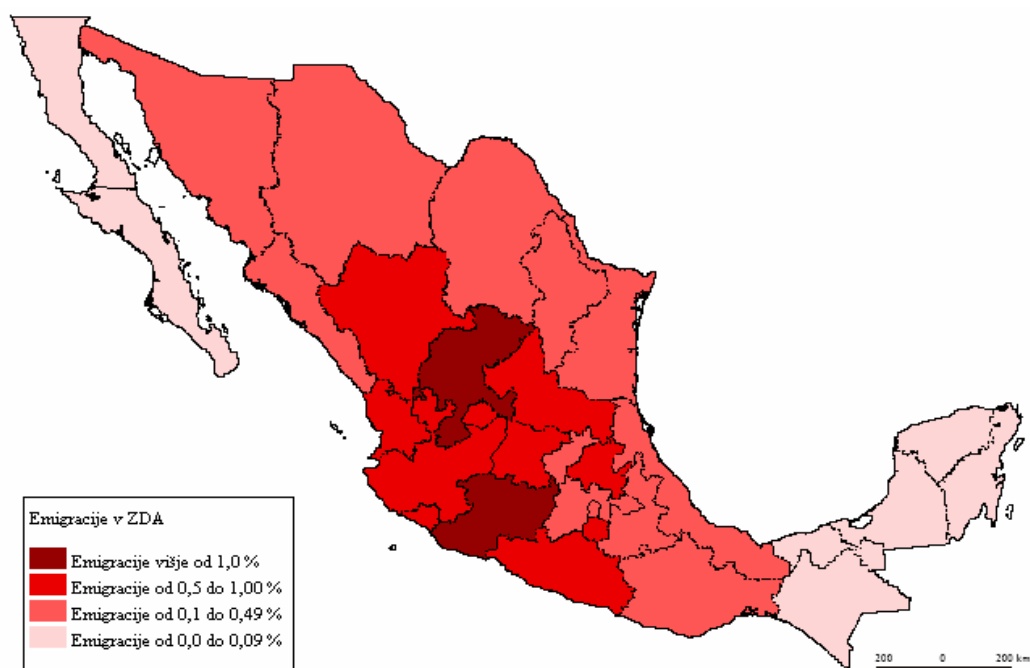
Vir: México en cifras, 2006.

Slika 8: Dejanske stopnje rasti prebivalstva po zveznih državah v obdobju od leta 2000 do leta 2005 (v odstotkih)

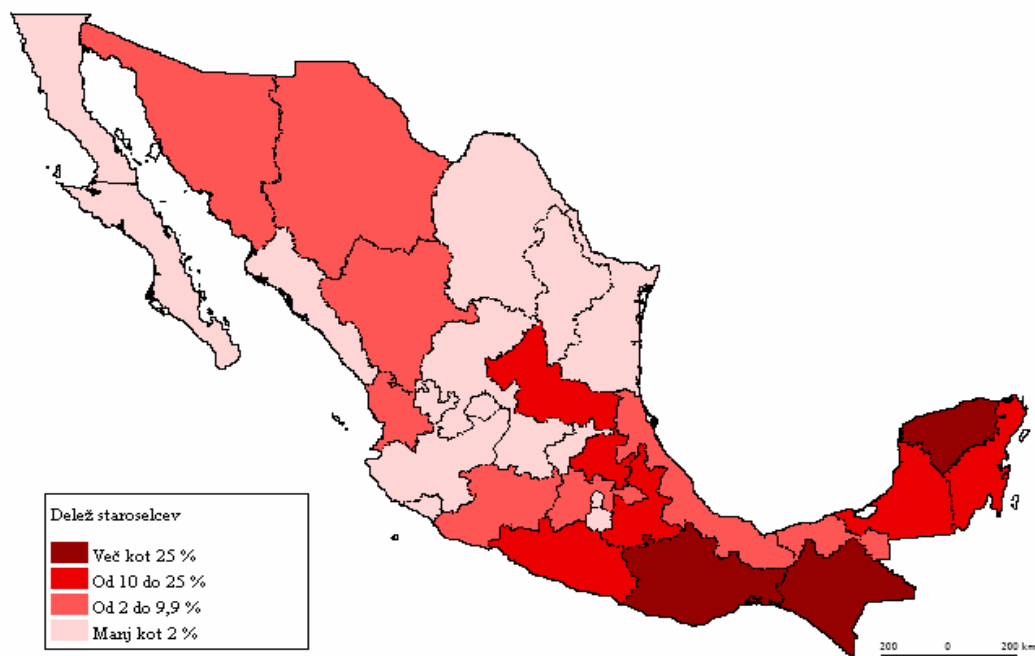
Vir: Estadísticas por tema, 2006.

Slika 9: Neto stopnje zunanjih migracij po zveznih državah leta 2000 (v odstotkih)

Vir: México en cifras, 2006.

Slika 10: Delež ljudi starih 5 in več let, ki govorijo nek staroselski jezik, po zveznih državah leta 2005 (v odstotkih)

Vir: Estadísticas por tema, 2006.